

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Politika soudržnosti EU a její budoucnost po roce 2013

EU Cohesion Policy and Its Future After 2013

Student: Lenka Horká

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Poledníková Eva

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání bakalářské práce

Student: **Lenka Horká**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210R004 Eurospráva
Specializace: 00 Eurospráva
Téma: **Politika soudržnosti EU a její budoucnost po roce 2013**
EU Cohesion Policy and Its Future After 2013

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Vznik a vývoj regionální politiky a politiky soudržnosti EU
3. Politika soudržnosti EU v programovém období 2007 - 2013
4. Zaměření a priority politiky soudržnosti EU v programovém období 2014 - 2020
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MOLLE, Willem. *European Cohesion Policy*. London: Routledge, 2007. ISBN 978-0-415-43812-4.

HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK. *Kohezní politika v širších souvislostech*. Žilina: GEORG, 2010. ISBN 978-80-89401-19-2.

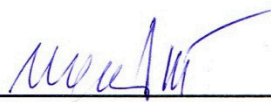
EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2014 - 2020. Investice do růstu a zaměstnanosti*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2011. ISBN 978-92-79-21486-8.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

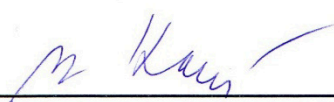
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eva Poledníková**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1 až č. 8, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

Zároveň bych touto cestou ráda poděkovala Ing. Evě Poledníkové za odborné vedení bakalářské práce, za cenné rady, připomínky a vstřícný přístup.

10. května 2013

Lenka Horká

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Vznik a vývoj regionální politiky a politiky soudržnosti EU.....	7
2.1	Charakteristika regionální politiky a politiky soudržnosti EU	7
2.1.1	Úloha a význam regionální politiky a politiky soudržnosti EU	8
2.1.2	Principy regionální politiky a politiky soudržnosti EU	8
2.2	Historický vývoj regionální politiky a politiky soudržnosti EU.....	10
2.2.1	Hlavní etapy vývoje regionální politiky a politiky soudržnosti EU	11
2.3	Legislativní a institucionální rámec politiky soudržnosti EU.....	21
2.3.1	Primární právo	21
2.3.2	Sekundární právo EU	22
2.3.3	Institucionální rámec politiky soudržnosti EU	23
2.4	Nástroje politiky soudržnosti EU.....	25
2.4.1	Strukturální fondy.....	25
2.4.2	Fond soudržnosti	26
2.4.3	Iniciativy Společenství	27
2.4.4	Nástroje předvstupní pomoci.....	27
3	Politika soudržnosti EU v programovém období 2007 – 2013	30
3.1	Dopady období 2000 – 2006 a reforma politiky soudržnosti EU	30
3.2	Architektura politiky soudržnosti EU 2007 – 2013	34
3.2.1	Cíle politiky soudržnosti EU na období 2007 – 2013	35
3.2.2	Legislativní rámec politiky soudržnosti EU 2007 – 2013	40
3.2.3	Finanční rámec politiky soudržnosti EU 2007 – 2013	41
3.2.4	Finanční nástroje politiky soudržnosti EU na období 2007 – 2013	42
3.3	Systém programování strukturální pomoci EU.....	46
3.4	Politika soudržnosti EU ve vybraných zemích	49
3.4.1	Politika soudržnosti EU v České republice	49
3.4.2	Politika soudržnosti EU v Polské republice	52
4	Zaměření a priority politiky soudržnosti EU v programovém období 2014 – 2020	55
4.1	Hodnocení programového období 2007 – 2013 a návrhy reforem pro budoucí období	55
4.2	Architektura politiky soudržnosti EU na období 2014 – 2020	59
4.2.1	Cíle politiky soudržnosti EU na období 2014 – 2020	60

4.2.2	Návrh legislativního rámce politiky soudržnosti EU 2014 – 2020	64
4.2.3	Návrh finančního rámce politiky soudržnosti EU na období 2014 – 2020 ...	67
4.2.4	Finanční nástroje politiky soudržnosti EU na období 2014 – 2020	70
4.3	Systém programování strukturální pomoci EU v období 2014 – 2020	73
4.4	Politika soudržnosti EU ve vybraných zemích	76
4.4.1	Pozice vybraných členských států na návrhy politiky soudržnosti EU pro budoucí období 2014 – 2020	76
4.4.2	Příprava na programové období 2014 – 2020 v České republice	79
4.4.3	Příprava na programové období 2014 – 2020 v Polské republice	81
5	Závěr	84
	Seznam použité literatury	86
	Seznam zkratk	97
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Evropská unie představuje v současnosti 27 států, které mají rozdílnou historii, vývoj, ale i tradice a zvyky. Významnou roli zde však hraje i fakt, že jde o spojení zemí s různým stupněm vyspělosti, s čímž se EU potýká od padesátých let 20. století, kdy započal integrační proces. Rozdíly (disparity), nebyly v počátku tohoto procesu nijak závratné, ale díky přístupovému procesu se rozdíly mezi jednotlivými zeměmi i jejich regiony začaly zvětšovat. Rozdíly mezi vyspělými a méně rozvinutými státy a jejich regiony jsou problémem jak historickým, tak současným, ale určitě i budoucím. Proto je nutné přijímat opatření, která povedou k jejich zmírnění a snižování, na evropské úrovni k tomuto slouží politika hospodářské a sociální soudržnosti.

Hlavním cílem bakalářské práce je charakterizovat vývoj politiky soudržnosti EU a představit její podobu po roce 2013, a to z hlediska změn, které jsou pro budoucí programové období 2014 – 2020 navrženy.

Bakalářská práce je rozdělena do tří obsahových kapitol, doplněných p úvod a závěr. V první kapitole je popsán samotný vývoj regionální politiky a politiky soudržnosti EU, který započal již v sedmdesátých letech 20. století. Kapitola je zaměřena na jednotlivé vývojové etapy regionální politiky a politiky soudržnosti EU, přičemž jsou vyzdvíženy důležité mezníky a cíle, které si tato politiky kladla. Dále jsou zde popsány základní principy, legislativní a institucionální rámec, ale i finanční nástroje politiky soudržnosti EU, které ke své implementaci používá.

Druhá kapitola se již zaměřuje na konkrétní období politiky soudržnosti EU, a to na období současné, které je datováno od roku 2007 do roku 2013. Jsou zde popsány reformy, které byly provedeny na základě zkušeností z předchozího období. Dále je zde uvedena architektura politiky soudržnosti EU v tomto období, od jejich cílů přes legislativní a finanční rámec, strukturální fondy až po programové dokumenty, které se v tomto období používají. Posledním bodem je implementace politiky soudržnosti EU v období 2007 – 2013 ve dvou vybraných členských státech EU – České republice a Polské republice.

Poslední třetí kapitola práce je věnována charakteristice návrhů podoby politiky soudržnosti EU pro budoucí programové období 2014 – 2020. Kapitola se zabývá změnami, které by měly být oproti období 2007 – 2013 provedeny, jak už ve způsobu řízení, implementace či samotného financování. Opět se zaměřuje na celkovou podobu, tedy na cíle kohezní politiky EU v období 2014 – 2020, legislativní a finanční rámec,

finanční nástroje a programové dokumenty. Je zde uvedena i podoba politiky soudržnosti EU v České republice i Polské republice. Tato kapitola vychází z návrhů Evropské komise, Rady EU, Evropského parlamentu či členských států, proto je možné, že konečná a skutečná podoba politiky soudržnosti EU v období 2014 až 2020 bude nakonec odlišná.

K vypracování této bakalářské práce byly použity převážně informace z oficiálních stránek či dokumentů evropských institucí, jako jsou Evropská komise, Evropský parlament a Rada EU. Jsou zde použity i informace od ministerstev členských států EU, především České republiky a Polské republiky.

2 Vznik a vývoj regionální politiky a politiky soudržnosti EU

Evropská unie nepředstavuje pouze spojení států, ale důležitou roli zde hrají i jejich regiony. Proto jedním z významných pilířů evropské integrace je regionální politika.

Její činnost je zaměřena na vyrovnávání hospodářských a sociálních rozdílů mezi jednotlivými státy a jejich regiony. Důležitou roli sehraává i při budování jednotného vnitřního trhu a zavádění společné měny Evropské unie.

Regionální politika v posledních letech nabývá na významu díky novým členským státům, které lze považovat za méně vyspělé oproti stávajícím členským zemím (Vláda ČR, 2012).

2.1 Charakteristika regionální politiky a politiky soudržnosti EU

Regionální politika EU (dále také politika soudržnosti EU) je jednou z nejstarších politik Evropské unie vůbec. Její historie sahá až do padesátých let 20. století, kdy byl Římskými smlouvami založen Evropský sociální fond, který se také později stal jedním z důležitých nástrojů regionální politiky. Avšak vývoj samotné regionální politiky EU může být datován až od sedmdesátých do osmdesátých let 20. století, kdy se rozdíly v samotných regionech začaly více prohlubovat, a to právě díky novým členům evropské integrace¹ (Vláda ČR, 2012). V tomto období se hovoří o strukturální politice EU. Dochází zde k velkému využívání strukturálních fondů EU a k posilování významu zemědělské, sociální a dopravní politiky s cílem zvýšit infrastrukturu v regionech členských států.

Dnešní regionální politika EU zahrnuje tři dimenze, a to politiku soudržnosti hospodářské, sociální a územní. Vznik hospodářské a sociální soudržnosti je datován k podpisu *Smlouvy o Evropské unii*, a to roku 1993, politika územní soudržnosti je mladší dimenzí regionální politiky a vznikla v souvislosti s podpisem *Lisabonské smlouvy*, jejíž platnost je od roku 2009. Od devadesátých let 20. století se tedy hovoří o politice hospodářské a sociální soudržnosti EU.

Jelikož vlády jednotlivých členských států Evropské unie nejsou schopny zajistit politiku soudržnosti na účinném stupni, spadá tato politika do kompetencí EU (Molle, 2007).

¹ Dánsko, Velká Británie, Irsko, ale následně i Řecko, Portugalsko a Španělsko.

2.1.1 Úloha a význam regionální politiky a politiky soudržnosti EU

Úloha a význam regionální politiky a politiky soudržnosti EU je značný, a to nejen pro jednotlivé členské státy Evropské unie, ale také pro Unii jako celek.

„Regionální politika představuje soubor intervencí, zaměřených podle konkrétní situace státu a jeho regionů a podle očekávaných vývojových tendencí na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit a lepšímu územnímu rozložení v území a k rozvoji infrastruktury. Základní podmínkou je jasné definování priorit a koncentrace prostředků na tyto priority.

Jejím významným cílem je konvergence regionů v rámci určitého územního celku a klíčovým znakem je její selektivnost, to znamená diferenciaci zaměření intervencí na podporu vybraných problémových regionů, které výrazně zaostávají ve svém rozvoji za průměrem v míře, která je společensky uznána za nežádoucí“, tak hovoří Strategie regionálního rozvoje ČR na roky 2007 – 2013.

Klíčovou roli v regionální politice tedy hrají rozdíly – disparity mezi jednotlivými státy EU a jejich regiony, které se prostřednictvím jejího působení mají v jednotlivých státech snižovat a vývoj v EU by tak měl být ve všech jeho členských státech vyrovnanější. Pokud by však mezi jednotlivými státy značné sociální, hospodářské či územní disparity přetrvávaly, negativně by se to odráželo na životních podmínkách v celé EU. Proto hlavním cílem Evropské unie je tyto rozdíly v členských státech snižovat, protože čím menší disparity mezi státy a regiony budou, tím větší bude mít EU sílu jako celek a tím více bude moci lépe konkurovat na světovém poli hráčů.

Regionální politika EU je projevem solidarity mezi členskými státy, kdy dochází k přerozdělování finančních prostředků mezi ekonomicky silnými a slabšími zeměmi prostřednictvím evropských fondů regionální politiky. Ekonomicky silné státy do evropských fondů přispívají většími částkami, které dále putují ve prospěch zemí slabších.

2.1.2 Principy regionální politiky a politiky soudržnosti EU

Regionální politika EU (stejně tak jako politika soudržnosti EU) funguje na 4 základních principech, které byly poprvé legislativně upraveny až reformou z roku 1988 v rámci tzv. balíčku opatření Delors I (König, Lacina, 2004).

Od této doby prošly i tyto zásady mnoha dalšími změnami, které jsou doprovázeny změnami v regionální politice v souvislosti s jejím vývojem.

Princip koncentrace – tento princip vychází z přesvědčení a potřeby zaměřit svoji pozornost na nejvíce postižené oblasti, a to oblasti, které dlouhodobě vykazují nižší ekonomickou vyspělost a životní úroveň (König, Lacina, 2004, ISAP, 2011). Princip koncentrace v sobě dále zahrnuje tři důležitá hlediska, a to:

- *Koncentraci zdrojů*, kdy největší část ze zdrojů strukturálních fondů je směřována do nejchudších zemí a regionů.
- *Koncentraci výdajů*, kdy na počátku každého programovacího období jsou ke každému operačnímu programu přiděleny finanční prostředky v určité výši na daný rok a tyto prostředky musejí být využity dle pravidla N+2 či N+3, což znamená do druhého či třetího roku od jejich přidělení.
- *Regiony a země*, kdy investice jsou zaměřeny na konkrétní témata v programovacích obdobích.

Princip programování – tento princip říká, že politika soudržnosti nefinancuje jednotlivé projekty, ale víceleté finanční rámce jednotlivých členských států, které vycházejí z prioritních cílů regionální politiky EU jako celku. Strategickým dokumentem v souvislosti s tímto principem je *Národní strategický referenční rámec*, u kterého členský stát vychází ze *Strategických pokynů Společenství k soudržnosti*. V národním strategickém referenčním rámci jsou obsaženy jednotlivé operační programy.

Princip doplňkovosti (adicionality) – princip adicionality poukazuje na to, že finanční prostředky z evropských strukturálních fondů mají mít pouze funkci doplňkovou (spoluřinancování) k finančním prostředkům členského státu, nikoliv nahrazovat celé finanční výdaje ze státního rozpočtu. Toto spoluřinancování na projektech členských států by se mělo v čase snižovat.

Princip partnerství – tento princip představuje to, že každý operační program by měl být vypracován za účasti zástupců jednotlivých orgánů na evropské, regionální a místní úrovni, sociálních partnerů a organizací občanské společnosti. Na úrovni evropské lze hovořit o Evropské komisi. Princip partnerství má zajistit to, aby byly jednotlivé programy v souladu s místními či regionálními prioritami daného území (Evropská komise, 2012).

V souvislosti s regionální politikou mají také důležité postavení i další principy, a to:

Subsidiarita – jde o základní princip celého evropského integračního procesu a v rámci regionální politiky říká, že jednotlivé cíle by měly být plněny na co nejnížší možné úrovni rozhodování, pokud je možné na této úrovni daný cíl uspokojivě zajistit.

Solidarita – princip je založen na tom, že ekonomicky vyspělé země odvádí větší příspěvky do společného rozpočtu EU a z těchto zdrojů je podporován rozvoj ekonomicky slabších zemí.

Monitorování a vyhodnocování – představuje průběžné sledování a vyhodnocování prováděných opatření a zjišťování celkové efektivity vynakládaných prostředků z evropských fondů. Existují dva typy vyhodnocování – ex-ante (před) a ex-post (po) vynaložení prostředků (Novotná, 2007).

2.2 Historický vývoj regionální politiky a politiky soudržnosti EU

První zmínky o regionální politice v Evropě jsou zaznamenány již ve 30. letech 20. století, a to ve Velké Británii. Toto časové vymezení není ovšem náhodné. Je totožné s velkou hospodářskou krizí, která měla svůj původ na americké burze v souvislosti s velkým propadem akcií, která zasáhla svět již ve 20. letech 20. století a ve 30. letech dosáhla svého vrcholu. A právě v důsledku této krize došlo k prohlubování rozdílů (disparit) mezi jednotlivými regiony. Státy byly nuceny se s těmito rozdíly vypořádat tak, aby nedocházelo k sociálně-ekonomickým konfliktům (Novotná, 2007).

Ve Velké Británii byl v roce 1934 přijat *Zákon o speciálních územích*. Jeho obsahem bylo vymezení problémových regionů, popisoval způsoby pomoci pro rozvoj infrastruktury a uváděl pravidla pro alokaci prostředků. Tento dokument je považován za první regionálně orientovaný dokument vůbec. Dalšího rozvoje se regionální politika dočkala po 2. světové válce. Ve Velké Británii byla zaměřena na restrukturalizaci tradičních průmyslových regionů a podporu zaostalých oblastí. A právě ve Velké Británii bylo vytvořeno mnoho významných nástrojů regionální politiky, které zde byly i odzkoušeny. Regionální politika zde měla velmi vysokou úroveň a zachovala si ji i v současnosti (Novotná, 2007).

Za jeden z dalších podstatných kroků, které byly ve Velké Británii učiněny, můžeme považovat *Zákon o Regionálních rozvojových agenturách*. Na základě tohoto zákona bylo v roce 1999 vytvořeno 8 regionálních rozvojových agentur a následně v roce 2000 byla založena devátá regionální agentura pro region Velký Londýn. Posláním těchto

rozvojových agentur je podporovat hospodářský rozvoj a obnovu, podnikání, investování, konkurenceschopnost, zaměstnanost, vzdělání a využití znalostí nezbytných pro zvýšení zaměstnanosti a přispívat k udržitelnému rozvoji regionu.

V ostatních státech Evropy se regionální politika začala formovat až v 50. či 60. letech 20. století (Novotná, 2007).

2.2.1 Hlavní etapy vývoje regionální politiky a politiky soudržnosti EU

Vývoj regionální politiky EU je možné rozdělit do etap pomocí dvou přístupů, dále však budeme používat členění do šesti vývojových etap, které jsou odvozeny od hlavních událostí vývoje Evropských společenství (Evropské unie), a to 1. etapa r. 1958 – 1973, 2. etapa r. 1974 – 1985, 3. etapa r. 1986 – 1993, 4. etapa r. 1994 – 1999, 5. etapa r. 2000 – 2006 a 6. etapa r. 2007 – 2013 (Novotná, 2007).

V první vývojové etapě, která je datována od roku 1958 do roku 1973, můžeme vytyčit hned několik významných roků. K prvnímu takovému roku patří rok 1958, kdy vstoupily v platnost *Římské smlouvy*. Jednalo se o *Smlouvu o založení Evropského společenství pro atomovou energii* a *Smlouvu o založení Evropského hospodářského společenství*. Přestože se *Smlouva o Evropském hospodářském společenství* (dále také *Smlouva o EHS*) orientovala spíše na budování celní unie, institucionálního zabezpečení, položení základů politiky dopravní, zemědělské či obchodní, zvláštní postavení zaujímal politika sociální a došlo také k vymezení vztahů jak mezi jednotlivými Společenstvími, tak i mezi členskými státy i státy přidruženými, přinášela s sebou tato smlouva také strukturální politiku ve vztahu k regionům, ale jen v náznacích (Boháčková, Hrabánková, 2009). Jako příklad těchto náznaků můžeme uvést některé články ze *Smlouvy o EHS*:

Článek č. 2 (s. 8) v první části smlouvy říká, že: „*Posláním Společenství je vytvořením společného trhu a postupným odstraňováním rozdílů mezi hospodářskými politikami členských států podporovat harmonický rozvoj hospodářských činností ve Společenství, nepřetržitý a vyvážený růst, vyšší stabilitu, rychlejší zvyšování životní úrovně a užší kontakty mezi členskými státy*“ (Smlouva o EHS, 1957).

Článek č. 130 (s. 50) ve třetí části smlouvy říká, že: „*Úkolem Evropské investiční banky je přispívat k vyrovnanému a plynulému rozvoji společného trhu v zájmu Společenství prostřednictvím pomoci z kapitálových trhů a z jejich vlastních zdrojů. Za*

tímto účelem napomáhá neziskovým poskytováním půjček a záruk financování následujících projektů ze všech odvětví hospodářství:

a) projektů na rozvíjení méně vyvinutých regionů;

b) projektů na modernizaci nebo reorganizaci podniků nebo na vytvoření nových činností, které vyžaduje postupné vytváření společného trhu a které díky svému rozsahu nebo povaze nemohou být plně pokryty různými způsoby financování existujícího v každém z členských států;

c) projektů společného zájmu pro více členských států, které díky svému rozsahu nebo povaze nemohou být plně pokryty různými způsoby financování existujícími v každém z členských států“ (Smlouva o EHS, 1957).

V roce 1958 byl také vytvořen *Evropský sociální fond* (ESF), jeden z finančních nástrojů této politiky, o čtyři roky později Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF) a k institucionálnímu zabezpečení bylo v roce 1968 zřízeno *Generální ředitelství pro regionální politiku* (Vláda ČR, 2012).

Dalším významným datem v **první vývojové etapě** je rok 1973, kdy byla předložena Komisi Radě tzv. *Thomsonova zpráva – Zpráva o regionálních problémech v rozšířeném Společenství*. V roce 1973 došlo k rozšíření Společenství o nové členy, a to o Velkou Británii, Irsko a Dánsko, v jehož důsledku došlo k zvětšování regionálních rozdílů mezi členskými státy. Tato zpráva představuje významný mezník v strukturální regionální politice. V *Thomsonově zprávě* jsou uvedeny jak důvody pro vznik regionální politiky, charakteristika stávající situace v regionech Společenství, tak i směrnice, které by měly zajistit zmírnění těchto regionálních disparit. Počátky strukturální a regionální politiky jsou spojovány také s Hospodářskou a měnovou unií, kdy by velké nerovnováhy mohly její realizaci významně ovlivnit. Přestože v této první vývojové etapě bylo na regionální rozvojové programy přiděleno až 75 % z celkových finančních prostředků Společenství, rozdíly mezi regiony zůstávaly stále výrazné (Boháčková, Hrabánková, 2009).

Druhá vývojová etapa je datována od roku 1974 až do roku 1985. V tomto období dochází k rozpracovávání regionální politiky z úrovně Společenství na úroveň členských států, kde dochází ke konkretizaci a pozvolnému utváření regionální politiky, a to v podobě regionálních rozvojových programů členských států. V roce 1975 Evropská komise společně s Výborem pro regionální politiku předložila členským státům „*Schéma regionálních rozvojových programů*“, kde bylo uvedeno kromě základních principů

regionální politiky také zohlednění rozdílů mezi členskými státy vyplývajících z různých druhů a hloubky regionálních problémů, zohlednění velikosti a polohy územních jednotek pro usnadnění plánovaných přístupů či jasné vymezení regionů, jejich části nebo skupiny regionů, které by eventuálně mohly čerpat podporu z Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF), který byl v témže roce vytvořen na základě *Nařízení Rady č. 724/75 „O zřízení ERDF“*. Evropský fond regionálního rozvoje tak představuje první finanční nástroj, který byl zřízen na podporu ekonomicky a sociálně slabších regionů Společenství (Boháčková, Hrabánková, 2009).

Regionální rozvojové programy členských států, dle principu koordinace, byly pravidelně hodnoceny jak Výborem regionů, tak i Evropskou komisí. V roce 1979 vydala Komise na základě těchto hodnocení *Stanovisko č. 79/535 k regionálním rozvojovým programům*, z něhož vyplývá nutnost jednotného přístupu k regionální politice, a to především v přesném definování priorit, které budou závazné pro celé Společenství, jejich koordinace s představami členských států a následně vyšší zapojení zdrojů z ERDF při splnění podmínek pro jejich čerpání. Následně v roce 1981 přišla Komise s *Doporučením č. 81/879/EHS*, které se zaměřuje na spolupráci a koordinaci regionálních rozvojových programů na úrovni příhraničních regionů. Ve stejném roce došlo k dalšímu rozšíření Společenství, a to o Řecko.

Daným *Doporučením* došlo k překročení regionální politiky přes hranice členských států a zároveň k její realizaci na území dvou či více členských států. Regiony ležící na státních hranicích mají svá specifika, a proto, jak Komise tvrdí, je důležité koordinovat politiku regionálního rozvoje na obou stranách státních hranic. K prvním takto koordinovaným programům došlo mezi Nizozemskem a Spolkovou republikou Německo, a to v rámci ESM DOLARRT regionu. Cíle regionálních rozvojových programů byly především zaměřeny na vytváření nových pracovních míst a rozvoj infrastruktury. Finanční prostředky, které bylo možné v rámci ERDF získat, byly využity nedostatečně, protože aktivity z rozvojových programů byly financovány především ze státních, regionálních či jiných zdrojů. Avšak programy, které byly vytvořeny v rámci let 1981 až 1984, byly na vyšší úrovni než v období minulém, ale stále se zde objevovalo mnoho nedostatků. Ty spočívaly především v tom, že regionální rozdíly byly zmírňovány pouze velice povrchně.

V **třetí vývojové etapě** regionální politiky, která je datována od roku 1986 do roku 1993, došlo k velkému posunu. V prvním roce této etapy došlo již k třetímu rozšíření

Společenství o dva nové členy, a to o Španělsko a Portugalsko. Tyto dva státy, ale také i Řecko, představovaly ekonomicky méně výkonné země a u stávajících členů vyvstaly obavy z jejich přijetí a také z toho, aby nebyl narušen další vývoj celého Společenství. Z tohoto důvodu vznikly *Integrované středomořské programy*, jak pro Španělsko, Portugalsko, tak i Řecko, jako kompenzace za souhlas s rozšířením Společenství. Také v těchto programech byl poprvé uplatněn princip programování, kdy rozvojové aktivity byly plánovány na dlouhodobější časový horizont. V roce 1986 došlo také k velkému a významnému kroku v rámci existence této politiky na regionální úrovni, a to prostřednictvím *Jednotného evropského aktu*. Tento dokument představuje jednu z prvních podstatných revizí *Římských smluv*, jehož cílem bylo prohloubit kompetence a vliv Evropského parlamentu a Komise, podstoupit další kroky k vybudování společného vnitřního trhu do konce roku 1992 a prohlubovat spolupráci mezi členskými státy a institucemi Společenství s cílem sbližování hospodářských a měnových politik s následným vytvořením jednotné měny. Tím nejdůležitějším bodem v *Jednotném evropském aktu* v rámci vývoje strukturální regionální politiky a politiky soudržnosti je vytvoření zcela nové *Hlavy V – Hospodářská a sociální soudržnost*, která byla přidána do třetí části *Smlouvy o EHS*. Už se vstupem *Jednotného evropského aktu* v platnost v roce 1987 bylo zřejmé, že role strukturální politiky nadále poroste a s posílením role evropských institucí dosáhne jiné dimenze a že přístupy členských států budou pouze doplňkové. Priority Společenství v oblasti regionálního rozvoje budou podpořeny z prostředků ze strukturálních fondů. Tato změna vyvolala v roce 1988 potřebu uskutečnit reformu strukturálních fondů, která se uskutečnila prostřednictvím *Nařízení Rady č. 2052/88 o úkolech strukturálních fondů a jejich efektivnosti a o koordinaci jejich činností navzájem, jakož i činností Evropské investiční banky a dalších existujících finančních nástrojů* a č. 4253/88 o opatřeních k implementaci nařízení (EHS) č. 2052/88, pokud jde o koordinaci činností různých strukturálních fondů navzájem, jakož i činností Evropské investiční banky a dalších existujících finančních nástrojů, která byla úzce spjata s tzv. Delorsovým balíčkem I, jehož obsahem byl finanční rámec Společenství na období 1988 až 1993. V rámci této reformy mělo dojít k snížení množství finančních prostředků, které jsou určeny na financování zemědělské politiky ve prospěch politiky strukturální. *Nařízení Rady č. 2025/88* upravovalo vzájemné financování jak ze strukturálních fondů, tak i z Evropské investiční banky popřípadě i jiných zdrojů. Na základě téhož nařízení došlo k vytvoření speciální územní klasifikace a vznikly tak jednotky NUTS, které měly zabezpečit územní srovnatelnost podle velikosti, a tak zajistit snazší aplikaci strukturálních

nástrojů. V *Narřízení Rady č.4253/88* byly vytyčeny podmínky pro koordinaci různých druhů zásahů.

Cíle regionální politiky EU na období 1989 až 1993 byly stanoveny v souladu s prioritami Společenství, a to s prioritami zaměřenými na budování společného vnitřního trhu se záměry eliminace možných negativních dopadů s ním spojených. Evropská komise předpokládala, že zavedení společného vnitřního trhu, což představuje volný pohyb zboží, kapitálu, osob a služeb, by mohlo vést k dalšímu prohlubování disparit mezi regiony. Již v této době se do popředí zájmu dostaly zaostávající regiony či regiony příhraniční. Konkrétní podoba cílů strukturální regionální politiky na roky 1989 až 1993 byla rovněž uvedena v *Narřízení Rady č. 2025/88*:

Cíl 1 – Podpora rozvoje a strukturální adaptace regionů s opoždujícím se rozvojem (tzv. zaostávajících regionů)

Cíl 2 – Přestavba regionů, příhraničních regionů nebo části regionů (včetně regionů s problematickým trhem práce a městských oblastí s vysokou koncentrací obyvatel), které jsou těžce postiženy úpadkem průmyslu

Cíl 3 – Boj s dlouhodobou nezaměstnaností

Cíl 4 – Usnadnění začlenění mladých lidí do pracovního života

Cíl 5a – Urychlení přizpůsobení agrárních struktur

Cíl 5b – Podpora rozvoje venkovských oblastí (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 34).

Celkové vyčleněné zdroje na tyto cíle představovaly asi 68 miliard ECU. Výši finančních prostředků pro jednotlivé cíle i to, z jakých fondů byl daný cíl financován, ukazuje tabulka 2.1.

Tabulka 2.1: Financování cílů regionální politiky – 1989 až 1993

	Finanční alokace (mld. ECU)	Fond
Cíl 1	43,8	ERDF, ESF, EAGGF
Cíl 2	6,1	ERDF, ESF
Cíl 3 + Cíl 4	6,67	ESF
Cíl 5	6,3	ERDF, ESF, EAGGF
+ 16 podnětů Společenství²	5,3	
	68,17	—

Zdroj: Boháčková, Hrabánková, 2009, Evropská komise, 2008; vlastní úprava

² Interreg, Euroform, Now, Horizon, Leader, Resider, Rechar, Retex, Renaval, Konver, Regis, Envireg, Regen, Prisma, Telematique, Stride

Posledním z významných roků v této etapě je rok 1993, a to z toho důvodu, že vstoupila v platnost tzv. *Maastrichtská smlouva – Smlouva o Evropské unii*, která patří k jednomu z nejvýznamnějších dokumentů dnešní EU. S touto smlouvou došlo k dalšímu posílení významu této politiky na regionální úrovni. Můžeme zde uvést jednotlivé části *Smlouvy o EU* jako konkrétní příklad:

Článek G v Hlavě II říká, že: „*Posláním Společenství je vytvořením společného trhu a hospodářské a měnové unie a prováděním společných politik nebo činností uvedených v člancích 3 a 3a podporovat harmonický a vyvážený rozvoj hospodářských činností ve Společenství, trvalý a neinflační růst respektující životní prostředí, vysoký stupeň konvergence hospodářské výkonnosti, vysokou úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany, zvyšování životní úrovně a kvality života, hospodářskou a sociální soudržnost a solidaritu mezi členskými státy*“ (Smlouva o EU, 1992).

Následně je Hospodářské a sociální soudržnosti věnována Hlava XIV, kdy článek 130a říká, že: „*Společenství se především zaměří na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů, včetně venkovských oblastí.*“ Článek 130c dále tvrdí, že: „*Úkolem Evropského fondu pro regionální rozvoj je, aby svou účastí na rozvoji a strukturálních změnách zaostávajících regionů a přeměně upadajících průmyslových oblastí pomáhal odstraňovat zásadní regionální rozdíly ve Společenství*“ (Smlouva o EU, 1992). Současně prostřednictvím této smlouvy také dochází k zřízení *Fondu soudržnosti* (FS), který však není strukturálním fondem a bude financovat projekty v oblasti životního prostředí a transevropských sítí v rámci dopravní infrastruktury.

V roce 1993 došlo k založení jak nového strukturálního fondu – *Finančního nástroje pro podporu rybolovu*, který měl sloužit k modernizaci rybolovného průmyslu a ochraně přímořských oblastí, tak k vytvoření nové instituce – *Výboru regionů*, který se stal konzultativním orgánem v problematice strukturální politiky a politiky soudržnosti. Do této doby tuto funkci vykonával jen parlamentní výbor – Výbor pro regionální politiku a rozvoj (Boháčková, Hrabánková, 2009).

Čtvrtá vývojová etapa je datována od roku 1994 do roku 1999. Toto období strukturální regionální politiky bylo ovlivněno již v roce 1992 na zasedání Evropské rady, kdy došlo k odsouhlasení finančního rámce na roky 1994 až 1999, jež je známý také jako Delorsův balíček II. Tomuto období předcházelo množství reforem, které se zaměřily především na úpravu fungování strukturálních fondů, ale také na posílení finančních částek

v nich. Proto také konečná částka pro toto období dosáhla 168 miliard ECU, což je o 100 miliard více než v období předcházejícím. Strategickými body v tomto období byl především boj s nezaměstnaností a podpora rozvoje v nejvíce znevýhodněných regionech. Konkrétní podoba prioritních cílů pro strukturální regionální politiku na roky 1994 až 1999, jež navazovaly na cíle z minulého období, měly následující znění:

Cíl 1 – Rozvoj a strukturální přizpůsobení zaostávajících regionů

Cíl 2 – Přestavba regionů nebo jejich částí, které jsou těžce postiženy zaostávajícím rozvojem průmyslu

Cíl 3 – Boj s dlouhodobou nezaměstnaností a usnadnění začlenění mladých osob ohrožených vyloučením z trhu práce do pracovního života. Podpora rovných šancí pro muže a ženy na pracovním trhu

Cíl 4 – Usnadnění adaptace pracovních sil na proces změn v průmyslu a na změny výrobních systémů

Cíl 5 – Podpora rozvoje venkova

Cíl 5a – Přizpůsobení agrárních struktur v rámci SZP, modernizace a restrukturalizace rybářství

Cíl 5b – Rozvoj a strukturální adaptace venkovských oblastí

Cíl 6 – Podpora rozvoje a strukturální adaptace v oblastech s extrémně nízkou hustotou obyvatel (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 38).

Výši finančních prostředků pro jednotlivé cíle i to, z jakých fondů byl daný cíl financován, ukazuje tabulka 2.2.

Tabulka 2.2: Financování cílů politiky soudržnosti – 1994 až 1999

	Finanční alokace (mld. ECU)	Fondy
Cíl 1	94 + 14,45	ERDF, ESF, EAGGF, FS
Cíl 2	9,4	ERDF, ESF
Cíl 3 + Cíl 4	15,2	ESF, FIFG
Cíl 5	13	ERDF, ESF, EAGGF
Cíl 6	0,697	EAGGF, FIFG
+ 13 iniciativ Společenství³	14	
	160,747	–

Zdroje: Boháčková, Hrabánková, 2009, Evropská komise, 2008; vlastní úprava

³ Adapt, Employment, Leader, Pesca, SMEs, Regis II, Rechar II, Konver, Resider II, Retex, Urban, Interreg II, Peace

V roce 1995 došlo k dalšímu rozšíření Evropské unie o tři evropské státy, a to o Švédsko, Finsko, Rakousko.

Na konci tohoto období, tedy v roce 1999, vstoupila v platnost *Smlouva Amsterodamská*, pozměňující *Smlouvu o Evropské unii*, která se vztahovala na otázky zahraniční a bezpečnostní politiky, v oblasti justice a policie, ale také na otázky problematiky strukturální politiky, a to v Hlavě XVII – Hospodářská a sociální soudržnost (Boháčková, Hrabánková, 2009). V této části článek 158 tvrdí, že: „*Společenství za účelem podpory harmonického vývoje rozvíjí a prosazuje svou činnost vedoucí k posilování hospodářské a sociální soudržnosti.*

Společenství se především zaměří na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů nebo ostrovů, včetně venkovských oblastí“ (Amsterodamská smlouva, 1999).

V průběhu 90. let došlo také k velkým politickým změnám, které zapříčinily to, že bývalé socialistické země střední a východní Evropy se chtěly začít začleňovat do evropské integrace. Evropská unie toto chápala jako další krok k sjednocené Evropě a proto tyto snahy začala podporovat prostřednictvím předvstupních nástrojů pomoci. Jednalo se o ISPA – Nástroj předvstupních strukturálních politik, SAPARD – Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova a PHARE – Polsko a Maďarsko: Podpora na obnovu hospodářství. Pomocí těchto nástrojů země získaly prostředky na transformaci svých ekonomik a zároveň se učily, jak se má pracovat se strukturálními podporami (Boháčková, Hrabánková, 2009).

Pátá vývojová etapa je datována do let 2000 až 2006 a opět jí předcházelo velké reformní snažení. Na základě zkušeností a změn v předchozích letech, ale také v důsledku plánovaného rozšíření Evropské unie o nové členy vznikl reformní materiál *Agenda 2000*, jež byl schválen v roce 1999. Náplní tohoto materiálu byl především finanční rámec na toto období, ale byl zde kladen důraz i na změny v principech regionální strukturální politiky, a to s ohledem na koncentraci, efektivnost a jednoduchost. A právě na základě tohoto materiálu došlo ke snížení počtu prioritních cílů v tomto období z šesti na tři nebo také k snížení Iniciativ Společenství z třinácti na čtyři. K reformě strukturálních fondů posloužilo *Nářízení Rady č. 1260/1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech*, které se zaměřovalo především na koncentraci, zjednodušení a decentralizovaný způsob financování z těchto fondů, ale také na posílení role kontrol a analýz v rámci hodnocení dopadů využití zdrojů ze strukturálních fondů. Došlo také k jinému chápání vzájemných

vztahů mezi agrárním sektorem a venkovských regionů. Zemědělství nesmí být chápáno pouze jako producent potravin či surovin, ale je nutné ho brát i z pohledu mimoprodukčních funkcí, kdy zde existuje přímý vliv na dané regiony. Na základě *Narřízení Rady č. 1257/1999 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a o změně a zrušení některých nařízení* došlo k začlenění zemědělské strukturální politiky do širšího ekonomického a sociálního kontextu.

Prioritní cíle pro programovací období 2000 až 2006 byly zmíněny v *Narřízení Rady č. 1260/1999* a zní:

Cíl 1 – Podpora rozvoje a strukturální adaptace zaostávajících regionů

Cíl 2 – Hospodářská a sociální koheze oblastí, které čelí strukturálním obtížím

Cíl 3 – Adaptace a modernizace politik a systémů vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 39).

Výši finančních prostředků pro jednotlivé cíle i to, z jakých fondů byl daný cíl financován, ukazuje tabulka 2.3.

Tabulka 2.3: Financování cílů politiky soudržnosti – 2000 až 2006

	Finanční alokace (mld. EUR)	Fondy
Cíl 1	149,2	ERDF, ESF, EAGGF, FIFG
Cíl 2	22,5	ERDF, ESF
Cíl 3	24,1	ESF
+ 4 Iniciativy Společenství⁴	11,5	
	207,3	—

Zdroj: Boháčková, Hrabánková, 2009, Evropská komise, 2008; vlastní úprava

Tabulka 2.3 ukazuje uvedené finanční prostředky pro EU–15, z důvodu plánovaného rozšíření o deset nových členů⁵ v roce 2004 bylo v rámci tohoto období vyčleněno dalších 21,7 miliard EUR na časový horizont od roku 2004 do roku 2006 (Evropská komise, 2008).

Aktuální programové období a také zatím poslední vývojová etapa politiky hospodářské a sociální soudržnosti je datována od roku 2007 až do roku 2013. Tomuto období předcházelo zřízení Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) na základě *Narřízení Rady č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského*

⁴ Interreg III, Urban II, Equal, Leadre+

⁵ Česká republika, Slovensko, Slovinsko, Malta, Kypr, Litva, Lotyšsko, Polsko, Maďarsko, Estonsko

zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), které je prvním dokumentem zabývajícím se otázkou regionální politiky venkova. Jsou zde vymezena pravidla pro poskytování podpor z tohoto fondu, cíle, které má regionální politika venkova řešit, vymezuje přesnou strategii rozvoje Evropské unie a také stanovuje priority a dále i pravidla, podle nichž bude docházet k naplňování principů regionální politiky.

Prioritní cíle v tomto období jsou pojaty zcela jinak, než jak tomu bylo v období předcházejícím. Vycházejí z Lisabonské strategie, která byla přijata na zasedání Evropské rady v Lisabonu v roce 2000 a v Göteborgu v roce 2001, na nichž bylo sjednáno, že jako hlavní nástroj pro růst a zaměstnanost bude sloužit politika hospodářské a sociální soudržnosti. Konkrétní prioritní cíle pro toto období jsou zaznamenány v *Nářízení Rady č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999* a zní (Boháčková, Hrabánková, 2009):

- Cíl – Konvergence,
- Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost,
- Cíl – Evropská územní spolupráce.

Celkový rozpočet na toto období činí 347 miliard EUR. Výši finančních prostředků pro jednotlivé cíle i to, z jakých fondů byl daný cíl financován, ukazuje tabulka 2.4.

Tabulka 2.4: Financování cílů politiky soudržnosti – 2007 až 2013

	Finanční alokace (mld. EUR)	Fond
Cíl – Konvergence	282,8	ERDF, ESF, FS
Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	54,9	ERDF, ESF
Cíl – Evropská územní soudržnost	8,7	ERDF
	346,4	

Zdroj: Boháčková, Hrabánková, 2009, Evropská komise, 2008; vlastní úprava

2.3 Legislativní a institucionální rámec politiky soudržnosti EU

Právní systém Evropské unie je jedním z nejdůležitějších rysů tohoto společenství. V dnešní době právo EU představuje obrovské množství zákonů, pravidel či postupů, které byly zavedeny primárním právem – zakládajícími smlouvami. Zákony EU jsou považovány za sekundární právo a nálezy Soudu za precedenční právo (Baldwin, Wyplosz, 2008). Celá Evropská unie funguje na základě primárního či sekundárního práva, které zřizuje, řídí, upravuje či koordinuje činnosti EU jako celku, jejích orgánů a také politik.

2.3.1 Primární právo

Primární právo stojí na vrcholu právního řádu EU a je chápáno jako nejvyšší pramen práva Evropské unie. Odpovědnost za dodržování tohoto práva nese Soudní dvůr. Mezi primární právo lze zařadit především zakládající smlouvy a právní akty, kterými jsou zakládající smlouvy o založení Evropské unie, dále pak hlavní smlouvy, které pozměňují smlouvy EU a protokoly připojené k těmto smlouvám, další smlouvy, které mění určité oddíly zakládajících smluv EU a smlouvy o přistoupení nových členských států do Evropské unie. K primárnímu právu politiky soudržnosti EU můžeme zařadit *Smlouvy o Evropských společenstvích a Evropské unii*. Ke smlouvám o založení Evropských společenství a EU patří – Pařížská smlouva *Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli* s platností od roku 1952, Římské smlouvy, a to *Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii* a *Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství*, s platností od roku 1958, Maastrichtská smlouva *Smlouva o Evropské unii* s platností od roku 1993.

Již ve *Smlouvě o založení Evropského hospodářského společenství* dochází k prvním snahám o to, aby se řešily problémy méně rozvinutých regionů, což je i dnes hlavním cílem regionální politiky. Na základě této smlouvy byl založen Evropský sociální fond (ESF), Evropská investiční banka (EIB) a také dala podnět k založení Evropského zemědělského podpůrného a záručního fondu (*Smlouva o EHS*, 1957).

Nejdůležitější mezník ve vývoji regionální politiky představuje *Jednotný evropský akt* z roku 1986 s účinností od roku 1987, který je zahrnut do primárního práva EU. Reformou *Římské smlouvy* (*Smlouvy o EHS*) byla vytvořena ve třetí části nová Hlava V o Hospodářské a sociální soudržnosti (články 130a – e). Ve článku 130e je doslovně uvedeno: „*Společenství za účelem podpory harmonického vývoje Společenství jako celku*

rozvíjí a prosazuje svou činnost vedoucí k posilování hospodářské a sociální soudržnosti. Společenství se především zaměří na snižování rozdílů mezi různými regiony a zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů“ (Jednotný evropský akt, 1986).

Ve smlouvě *Maastrichtské* je hospodářské a sociální soudržnosti věnována Hlava XIV (články 130a – f) a část protokolu v souvislosti s touto politikou (Smlouva o EU, 1992). Další smlouvou, která jako poslední reformovala politiku soudržnosti, je *Lisabonská smlouva* z roku 2007, která vstoupila v platnost v roce 2009. V této smlouvě je uvedena Hlava XVIII o Hospodářské, sociální a územní soudržnosti (články 174 – 178). Je zde uveden i protokol k této politice. Ve *Smlouvě o EU* je Hospodářské, sociální a územní soudržnosti věnována Hlava XVII (články 158 – 162) (*Lisabonská smlouva* pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, 2007).

2.3.2 Sekundární právo EU

Sekundární právo představuje legislativní akty institucí EU, které je možné rozdělit podle právní závaznosti (Hájek, Novosák, 2010). Pro uplatňování politiky soudržnosti EU jsou ze sekundárního práva používána převážně nařízení a rozhodnutí, která se váží především k jednotlivým programovacím obdobím.

Za právně závazné jsou považovány nařízení, směrnice a rozhodnutí. Nařízení představuje obecně závazné a přímo účinné pravidlo, které je závazné pro všechny členské státy stejně jako jejich vnitřní právní předpisy. V současném období 2007 až 2013 je například používáno *Nařízení Rady č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999 či Nařízení komise (ES) č. 1828/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj*. Směrnice, jejichž hlavním smyslem je přibližování právních systémů členských států, předepisují pouze výsledek, kterého má být dosaženo, členské státy si metodu a postup zvolí samy. V současném období 2007 až 2013 je například využívána *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby*. Rozhodnutí je uplatňováno pro jednotlivé případy a adresáty, kteří musí být jednotlivě určeni, jde

například o udělení pokuty. V současném období 2007 až 2013 je například využíváno *Rozhodnutí Rady ze dne 6. října 2006 o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost*.

Za právně nezávazné pak lze označit doporučení a stanoviska. Doporučení umožňují institucím EU představit postup k dosažení daného cíle, avšak není pro členské státy nijak závazný. Stanoviska umožňují institucím EU vyjádřit svůj názor na danou problematiku, avšak není pro státy EU nijak závazný. V rámci sekundárního práva jsou zařazovány i další akty, například vnitřní institucionální nařízení či akční programy EU (Europa, 2012).

2.3.3 Institucionální rámec politiky soudržnosti EU

Politika soudržnosti je v rámci EU zabezpečována čtyřmi institucemi, a to Generálním ředitelstvím pro regionální a městskou politiku, Výborem pro regionální rozvoj (REGI), Komisí pro politiku regionální soudržnosti (COTER), Evropským hospodářským a sociálním výborem a Výbor regionů (CoR).

Generální ředitelství pro regionální politiku – jeho činnost spadá pod Evropskou komisi. Cílem Generálního ředitelství je zvyšovat ekonomickou, sociální a územní soudržnost prostřednictvím snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony a státy Evropské unie. Za regionální politiku v EU je v současné době odpovědný komisař *Johannes Hahn*, funkci generálního ředitele od roku 2007 zastává *Dirk Ahner* (DG REGIO, 2012).

Výbor pro regionální rozvoj – jeho činnost spadá pod Evropský parlament. Výbor je odpovědný za provádění hospodářské politiky za účelem dosažení hospodářské, sociální a územní soudržnosti a solidarity mezi jednotlivými členskými státy EU. V čele výboru stojí *Danuta Hübner* (REGI, 2012).

Komise pro politiku územní soudržnosti – její činnost spadá pod Výbor regionů. Komise umožňuje zástupcům na místní a regionální úrovni diskutovat o provádění a plánování politiky soudržnosti. Hlavou Komise pro územní soudržnost je *Marie-Claire Neill-Cowper* (COTER, 2012).

Evropský hospodářský a sociální výbor – jde o poradní orgán EU, jehož cílem je poskytovat odborné poradenství mezi hlavními institucemi EU a také má úlohu „mostu“ mezi institucemi EU a organizovanou občanskou společností⁶ (EHSV, 2012).

Výbor regionů – jde o konzultativní orgán EU, který představuje shromáždění EU regionálních a místních zástupců, jehož cílem je zapojit regionální a místní orgány do rozhodovacího procesu, a tím tak vytvořit podmínky pro větší účast občanů. Výbor regionů na institucionální úrovni zastupuje všechna území, regiony, města i obce EU (Committee Of Regions, 2009).

⁶ Jde o všechny skupiny a organizace, které jsou stanoveny občany, aby zastupovaly jejich zájmy, aby jim pomohly k dosažení cíle nebo aby mohly spolupracovat s podobně smýšlejícími lidmi.

2.4 Nástroje politiky soudržnosti EU

K implementaci cílů, které si politika soudržnosti EU vytyčila pro jakékoliv minulé či budoucí programovací období, je používáno nejen různých strukturálních fondů, ale i dalších finančních nástrojů. Do konce roku 2006 byly využívány čtyři strukturální fondy, a to Evropský fond pro rozvoj venkova (ERDF), Evropský sociální fond (ESF), Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF), Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG) a Fond soudržnosti. Dále zde byl doplňkový nástroj nazývaný Iniciativy Společenství, v rámci nějž fungovaly programy Interreg III, Leader +, Urban II a Equal. Kandidátské státy mohly čerpat finanční prostředky z Nástroje předvstupních strukturálních politik (ISPA).

2.4.1 Strukturální fondy

Evropský fond pro regionální rozvoj byl založen na základě *Smlouvy o EHS* v roce 1975. Tento fond má za úkol přispívat k hospodářské a sociální soudržnosti v EU prostřednictvím snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony. Evropský fond pro regionální rozvoj také věnuje zvláštní pozornost i regionálním specifikům v rámci jednotlivých evropských měst. Představují je různé hospodářské, environmentální či sociální problémy. Zaměřuje se na oblasti znevýhodněné geograficky či přírodně. Zvláštní podpora směřuje také do těch nejdlehlších regionů s cílem kompenzace jejich odlehlosti. Finanční prostředky z tohoto fondu směřují v podobě přímé podpory investic do podniků, především malých a středních firem, aby byla vytvořena nová pracovní místa, dále pak na rozvoj infrastruktury, která souvisí hlavně s výzkumem a inovacemi, telekomunikace, energetikou, dopravou či životním prostředím. Prostředky jsou použity také jako finanční nástroj, který slouží k podpoře regionálního a místního rozvoje a ke spolupráci měst a regionů nebo také k opatření technické pomoci (Evropská komise, 2012).

Cílem *Evropského sociálního fondu* je zmenšovat rozdíly v prosperitě a životní úrovni na celém území Evropské unie, v jejích členských státech a regionech, a tím i prosazovat hospodářskou a sociální soudržnost EU (Evropská komise, 2012). Usiluje tedy o zvýšení zaměstnanosti a rozšiřování pracovních příležitostí. Finanční prostředky z tohoto fondu směřují na přizpůsobování podniků a pracovníků prostřednictvím systémů celoživotního vzdělávání, navrhování a šíření inovačních forem organizace práce, dále k zajištění přístupu k zaměstnání pro uchazeče o zaměstnání, ženy a emigrující obyvatele či

ekonomicky neaktivní osoby, k sociálnímu začleňování znevýhodněných osob a na boj proti diskriminaci na trhu práce a na rozvoj lidského kapitálu, kterého má být dosaženo reformami vzdělávacích systémů a vytvářením sítí vzdělávacích institucí (Evropská komise, 2012).

Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond byl založen na základě podnětů *Smlouvy o EHS* a sloužil k financování společné zemědělské politiky. Jeho činnost byla zahájena v roce 1962, od roku 2007 nejde o strukturální fond, ale nadále financuje aktivity spojené se společnou zemědělskou politikou. Byl rozdělen do sekce orientační (5 %), která přispívá k rozvoji venkova, a sekce záruční (95 %), která podporuje například vývoz zemědělských přebytků EU do zahraničí nebo provádí stabilizační a cenová opatření na trhu se zemědělskými výrobky (EurAktiv, 2013).

Finanční nástroj pro podporu rybolovu vznikl na základě *Maastrichtské smlouvy* a svoji činnost zahájil v roce 1994. Do roku 2006 patřil mezi strukturální fondy, dnes již do politiky hospodářské a sociální soudržnosti nespadá. Prostředky z tohoto fondu byly určeny především na rozvoj chovu ryb, modernizaci loďstva, ochranu některých přímořských oblastí, vybavení rybářských přístavů, na výrobu a obchod s rybími výrobky či na podporu výroby (MMR, 2013).

2.4.2 Fond soudržnosti

Fond soudržnosti vznikl na základě *Smlouvy o Evropské unii* a svoji činnost zahájil v roce 1994. Cílem tohoto fondu je poskytovat prostředky státům, které mají národní důchod na jednoho obyvatele nižší než 90 % průměru EU, a tak zvyšovat jejich hospodářskou a sociální vyspělost a také stabilizovat jejich ekonomiku, musí však také realizovat program hospodářské konvergence. Program hospodářské konvergence představuje dokument, v němž členský stát EU, avšak ne člen eurozóny, objasňuje své střednědobé rozpočtové strategie. Jejich cílem je přispívat k vyšší rozpočtové disciplíně a tím i naplňovat závazky plynoucí z *Paktu o stabilitě růstu*. Je zde uvedeno, že veřejný deficit nesmí být vyšší než 3 % HDP (ČNB, 2012). Z Fondu soudržnosti jsou financovány především projekty z oblasti transevropských dopravních sítí, které jsou v evropském zájmu a jsou určeny EU a dále projekty z oblasti životního prostředí, energetiky a dopravy, které mají přínos pro životní prostředí. Výše spolufinancování na těchto projektech může činit až 85 % z celkových veřejných výdajů členského státu na daný projekt.

2.4.3 Iniciativy Společenství

Iniciativy Společenství byly vytvořeny Evropskou komisí jako zvláštní forma programů, které se orientovaly na řešení problémů, které se dotýkají celého území Evropské unie, a také jde o nástroj doplňující jiné programy EU. V období 2000 až 2006 byly využívány Interreg III, Leader+, Urban II a Equal.

Pod Iniciativu *Interreg III*, která navázala na Interreg II, spadaly tři skupiny těchto programů, a to skupina A⁷, která podporuje přeshraniční spolupráci, skupina B⁸ podporuje nadnárodní spolupráci a skupina C⁹, která podporuje meziregionální spolupráci s cílem stimulovat harmonické a vyvážené regionální plánování i rozvoj celého území Evropské unie. Finanční prostředky šly z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Iniciativa *Leader+* měla za úkol podporovat rozvoj venkova prostřednictvím iniciativ, které vyvinou místní akční skupiny – LAG. Finanční prostředky šly z Evropského zemědělského podpůrného a záručního fondu. Iniciativa *Urban II* se zaměřovala na podporu hospodářské a sociální obnovy měst a městských oblastí v krizi s cílem podporovat udržitelný rozvoj měst. Finanční prostředky na tuto Iniciativu šly z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Poslední Iniciativou byl *Equal*, který se zaměřoval na podporu nadnárodní spolupráce s cílem podporovat nové nástroje v boji proti všem typům diskriminace a nerovnosti na trhu práce, se speciální pozorností věnovanou žadatelům o azyl. Tato Iniciativa byla financovaná z prostředků Evropského sociálního fondu (König, Lacina, 2004). V programovém období 2007 – 2013 dochází k využívání nových Iniciativ, a to JASPERS, JEREMIE, JESSICA, JASMINE.

2.4.4 Nástroje předvstupní pomoci

Nástroji předvstupní pomoci v období 2000 až 2006 byly Nástroj předvstupních strukturálních politik (ISPA), Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova (SAPARD), Polsko a Maďarsko: Podpora na obnovu hospodářství (PHARE), Předvstupní nástroj pro Turecko a Pomoc Společenství pro obnovu, rozvoj a stabilizaci (CARDS).

⁷ Interreg IIIA ČR–Bavorsko, Interreg IIIA ČR–Polsko, Interreg IIIA ČR–Rakousko, Interreg IIIA ČR–Sasko, Interreg IIIA ČR–Slovensko

⁸ Interreg IIIB CADSES

⁹ Interreg IIIC

Nástroj předvstupních strukturálních politik vznikl na základě *Nařízení Rady (ES) č. 1267/1999 o zřízení nástroje předvstupních strukturálních politik*, jehož cílem bylo především financovat projekty spojené s infrastrukturou v oblasti životního prostředí a dopravy. Jeho úkolem bylo usnadnit zavádění *acquis communautaire* v kandidátských státech od roku 2000 do doby jejich vstupu do Evropské unie, a tak přispět k jejich udržitelnému rozvoji po vstupu. *Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova* byl založen na základě *Nařízení Rady (ES) č. 1268/1999 o podpoře Společenství pro předvstupní opatření v oblasti zemědělství a rozvoje venkova v kandidátských zemích střední a východní Evropy v předvstupním období*, jehož cílem bylo napomáhat kandidátským státům při řešení konkrétních úkolů, které souvisely se zaváděním *acquis communautaire*, které se však musely vztahovat ke společné zemědělské politice. Kandidátské státy tuto pomoc mohly opět využívat od roku 2000 do doby vstupu do EU. Program *Polsko a Maďarsko: Podpora na obnovu hospodářství* byl založen na základě *Nařízení Rady (EHS) č. 3906/89 o hospodářské pomoci Maďarské republiky a Polské lidové republiky* a jeho cílem bylo poskytovat finanční prostředky na projekty, které měly pomoci překlenout hospodářskou a politickou propast mezi zeměmi bývalého východního bloku a členskými státy EU ze západní Evropy. Tento cíl se po reformě z roku 1997 změnil. Od roku 1998 se tento program zaměřoval na financování pomoci kandidátským státům, aby mohly lépe splnit priority, které umožňovaly a byly nutné pro vstup do Evropské unie. Původně, jak už z názvu vyplývá, byl tento program určen především pro Polsko a Maďarsko, ale postupem času došlo k rozšíření na všechny kandidátské státy. Činnost programu byla zahájena v roce 1989 a skončila v roce 2006, popřípadě vstupem kandidátského státu do EU (Boháčková, Hrabánková, 2009). *Předvstupní nástroj pro Turecko* vznikl na základě *Nařízení Rady (ES) č. 2500/2001 o předvstupní finanční pomoci Turecku a o změně nařízení (EHS) č. 3906/89, (ES) č. 1267/1999, (ES) č. 1268/1999 a (ES) č. 555/2000*, jehož cílem bylo financovat činnosti, které byly stanoveny v přístupovém partnerství. Přístupové partnerství pro Turecko bylo vypracováno v roce 2001, 2003, 2006 a 2008 a cíle v něm určené se měnily podle dosaženého pokroku a očekávaných úkolů země (Europa, 2008). Program *Pomoc Společenství pro obnovu, rozvoj a stabilizaci* byl založen na základě *Nařízení Rady (ES) č. 2666/2000 o pomoci pro Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Chorvatsko, Svazovou republiku Jugoslávii a Bývalou jugoslávskou republiku Makedonii, o zrušení nařízení (ES) č. 1628/96 a o změně nařízení (EHS) č. 3906/89 a (EHS) č. 1360/90 a rozhodnutí 97/256/ES a 1999/311/ES*, jehož cílem bylo financovat činnosti, které by napomohly procesu stabilizace a přidružení. Pomoc byla

zaměřena především na země bývalé Jugoslávie (Europa, 2007). Výše zmíněné nástroje byly od roku 2007 zahrnuty pouze do jednoho, a to do Nástroje předvstupní pomoci (IPA).

3 Politika soudržnosti EU v programovém období 2007 – 2013

V tomto období byly uskutečněny velké změny oproti období 2000 – 2006, za největší změny lze považovat to, že došlo zatím k největšímu soustředění zdrojů ze strukturálních fondů na nejchudší členské státy a regiony a přesunu priorit tak, aby byl podpořen růst, inovace a tvorba nových pracovních míst. Důvody reformy politiky soudržnosti jsou prosté. V dnešní Evropské unii, 27 státech, žije každý třetí obyvatel v těch nejchudších regionech. Rovněž došlo k dalšímu prohlubování hospodářských a sociálních rozdílů mezi regiony díky rozšíření EU v roce 2007 o Rumunsko a Bulharsko. V důsledku nových priorit bylo na výzkum a inovace vyčleněno až 87 miliard EUR a až 104 miliardy EUR na infrastrukturu životního prostředí a opatření proti klimatickým změnám, a to z celkového rozpočtu pro období 2007 – 2013 347 miliard EUR (Evropská komise, 2008).

3.1 Dopady období 2000 – 2006 a reforma politiky soudržnosti EU

Na politiku soudržnosti v období 2000 – 2006 bylo vyčleněno 213 miliard EUR pro stávajících patnáct členských států¹⁰ a 21,7 miliard EUR pro deset nově přistoupivších¹¹ v roce 2004 na období 2004 až 2006. Byly zde stanoveny tři hlavní investiční oblasti, a to *rozvoj infrastruktury*, především dopravní a životního prostředí, *podpora výrobních investic*, zejména v malých a středních podnicích, podpora výzkumu a vývoje, a *investice do lidských zdrojů*. Největšími příjemci pomoci ze strukturálních fondů bylo Španělsko s 56,3 miliardami EUR, Německo s 29,8 miliardami EUR, Itálie s 29,6 miliardami EUR, Řecko s 24,9 miliardami EUR, Portugalsko s 22,8 miliardami EUR, Velká Británie s 16,6 miliardami EUR a Francie s 15,7 miliardami EUR. V rámci oblasti infrastruktury došlo k rozsáhlému budování nových silnic, a to především ve Španělsku, Portugalsku, ale i Řecku. V Řecku bylo vybudováno osm nových železničních stanic a pořízeno sedmnáct nových vlaků. Investováno bylo také do budování athénské metra, které by mělo snížit dopravní zácpy a znečištění ovzduší. Ve Španělsku bylo vybudováno až 1 200 km nových silnic a dálnic a došlo také k rozšíření sítí vysokorychlostních vlaků¹² v celkové délce 850 km. V nových členských státech byl spíše kladen důraz na modernizaci stávajících tratí,

¹⁰ Belgie, Dánsko, Německo, Řecko, Španělsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Rakousko, Portugalsko, Finsko, Švédsko, Velká Británie.

¹¹ Česká republika, Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovinsko, Slovensko.

¹² Lleida – Tarragona – Barcelona, Cordoba – Málaga, Madrid – Valencie – Levante, Madrid – Valladolid.

železnic a linek, než na výstavbu nových, aby byl tím zajištěn jejich rychlejší provoz. V rámci oblasti podpory výrobních investic bylo z celkových prostředků nejvíce investováno do povzbuzení aplikovaného výzkumu, přenosu znalostí a šíření technologií a do „inovací přátelských k životnímu prostředí“. Ve Španělsku byly investovány 4 miliardy EUR do výzkumu, technického rozvoje, inovací a informačních technologií, a to prostřednictvím více než 13 000 výzkumných projektů, na kterých spolupracovalo až 100 000 výzkumníků ze všech šedesátičtyř španělských technologických parků. V Katalánsku investice do soukromého sektoru v oblasti informační společnosti dosáhly výše 1,4 miliard EUR a podílelo se na nich přes 6 000 výzkumných pracovníků. Ve Velké Británii obdrželo více než 250 000 malých a středních podniků finanční podporu, z toho 16 000 získalo finanční podporu přímou. Do nových členských států plynula podpora vyšší než do států EU15, a to z toho důvodu, že zde probíhala dlouhotrvající restrukturalizace odvětví, která byla dříve ovládána velkými firmami. Důraz zde byl kladen na budování inovačních center a vytváření klastrů. V oblasti investice do lidských zdrojů bylo nejvíce investováno do aktivní politiky trhu práce, celoživotního vzdělávání a přizpůsobivosti. Ve Španělsku vznikla nová opatření na trhu práce, nový systém školení, rozvinulo se individuální poradenství a také konzultace pro nezaměstnané. V Portugalsku bylo umožněno školení a vzdělávání dospělých osob v široké škále profesních oblastí. Zúčastnilo se jich přes 10 000 lidí, jednalo se především o dlouhodobě nezaměstnané či osoby ve věku 25 až 44 let. Je odhadováno, že v letech 2000 až 2006 v rámci Cíle 1, bylo vytvořeno 570 000 nových pracovních míst a z toho 160 000 v nových členských státech. V rámci Cíle 2 došlo k vytvoření až 730 000 pracovních míst. Přestože systém provádění politiky soudržnosti uplatňovaný v období 2000 – 2006 prokázal praktickou schopnost zavádět kvalitní programy a projekty, které byly v zájmu růstu Evropské unie i jednotlivých států Evropy, bylo **odhaleno mnoho problémů v řízení programů**. Muselo tedy dojít k dalšímu kolu reformního snažení, které by mohlo tyto problémy odstranit (Evropská komise, 2008, Evropská komise, 2007).

O podobě politiky soudržnosti na období 2007 – 2013 se začalo hovořit již v roce 2004. Existovaly zde tři možnosti, jak se bude dál politika soudržnosti vyvíjet, a to, že její váha vzroste, zachová si nynější existující stav anebo dojde k opětovnému znárodnění politiky soudržnosti členskými státy. Tento třetí vývojový směr vycházel z Velké Británie, ale dočkal se kritiky ze strany nových členských států a byl zamítnut. Politika soudržnosti si nakonec zachovala stávající architekturu. První návrh na podobu politiky soudržnosti na

období 2007 – 2013 představila Komise v roce 2004, tento návrh byl zaměřen na následující prvky (Hájek, Novosák, 2010, s. 50, 51):

- zvýšit celkový rozpočet EU o 31 % do roku 2013 ve srovnání s rokem 2006 a současně výrazně posílit rozpočtou kapitolu věnovanou kohezní politice,
- položit v rámci kohezní politiky vyšší důraz na regionální konkurenceschopnosti a současně, vedle konceptu prostorových disparit posílit myšlenku územní koheze o další otázky jako je polycentrický rozvoj či rozvoj geograficky znevýhodněných regionů,
- definovat specifická témata kohezní politiky, konkrétně pak témata inovací a znalostní ekonomiky, dostupnosti a podnikatelských služeb, zaměstnanosti a vzdělávání, sociálního začleňování a ochrany životního prostředí s prevencí rizik,
- zjednodušit princip koncentrace na tři cíle orientované na podporu rozvoje zaostávajících regionů v rámci cíle Konvergence, na zvyšování konkurenceschopnosti v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a na přeshraniční, nadnárodní a mezinárodní spolupráci v rámci cíle Evropské územní spolupráce,
- posunout princip programování směrem ke strategickému přístupu.

Po roce 2004 nastal dlouhý vyjednávací proces, který trval dva roky, kdy středem zájmu byla především výše rozpočtu v rámci politiky soudržnosti a způsob, jakým budou rozděleny finanční prostředky mezi členské státy. Velký význam zde sehrál tzv. statistický efekt¹³, který z cíle Konvergence vyloučil regiony z Cíle 1 z období 2000 – 2006 z důvodů snížení průměrné ekonomické úrovně Evropské unie jako celku po dalším rozšíření, které se mělo uskutečnit v roce 2007. Díky tomuto efektu pak v období 2007 – 2013 tím mělo například Irsko ztratit až 80 % ze své finanční podpory, u Španělska ztráta měla činit 42 % nebo u Německa 19 %. Na zasedání Evropské rady v roce 2005 byl hodnocen současný stav Lisabonské strategie v polovině období a bylo řečeno, že: „*Po pěti letech od zahájení Lisabonské strategie jsou její výsledky smíšené. Vedle nesporného pokroku jsou zde nedostatky a zřejmá prodlení. S ohledem na výzvy, jež je třeba řešit, bude nutné zaplatit za opožděné nebo nedokončené reformy vysokou cenu, jak to ukazuje propastný rozdíl mezi potenciálem růstu Evropy a potenciálem růstu jejich hospodářských partnerů. Je proto třeba neprodleně jednat.*“

¹³ Vznikly tzv. regiony "phasing-out", které se vymezovaly dle HDP na osobu překračující 75 % průměru EU-25, ale nižší než 75 % průměru EU-15 (v období 2007–2013).

Za tímto účelem je nezbytné dát Lisabonské strategii neprodleně nový impuls a nově stanovit jako priority růst a zaměstnanost. Evropa musí obnovit základ své konkurenceschopnosti, zvýšit svůj potenciál růstu a svoji produktivitu a posílit sociální soudržnost, a přitom klást hlavní důraz na znalosti, inovaci a optimalizaci lidského kapitálu.

*K dosažení těchto cílů musí Unie zmobilizovat všechny vhodné zdroje na úrovni jednotlivých členských států i Společenství – včetně politiky soudržnosti – ve třech rozměrech strategie (hospodářském, sociálním a environmentálním), aby se tak více využilo jejich součinnosti v obecném rámci udržitelného rozvoje. Kromě vlád by všichni ostatní dotyční účastníci – parlamenty, regionální a místní orgány, sociální partneři a občanská společnost – měli být na strategii zainteresováni a aktivně přispívat k dosažení jejich cílů“ (Rada Evropské unie, 2005). Existovaly zde **tři faktory**, které budoucí vývoj politiky soudržnosti značně ovlivňovaly, šlo především o výrazné rozdíly v ekonomické vyspělosti jednotlivých členských států, jejich regionů i s ohledem na další rozšíření EU v roce 2007 o ekonomicky slabé státy – Rumunsko a Bulharsko, o zasazení koncepce politiky soudržnosti do širší souvislosti v rámci cílů Evropské unie spojených s podporou růstu, tvorbou nových pracovních míst s důrazem na znalosti a inovace¹⁴ a udržitelný rozvoj¹⁵, a o nejasný vývoj EU jako celku v důsledku nepřijetí *Smlouvy o Ústavě pro Evropu* z roku 2004, která byla v referendu zamítnuta Francií a Nizozemskem. Výsledná podoba politiky soudržnosti na období 2007 – 2013 byla dohodnuta až v roce 2006 a měla se zaměřovat především na snižování rozdílů mezi členskými státy a prostředky ze strukturálních fondů měly směřovat hlavně do nejméně rozvinutých regionů EU. Prostřednictvím cílů, které byly pro politiku soudržnosti stanoveny, mělo a má dojít k dalšímu hospodářskému růstu a větší zaměstnanosti v Evropské unii (Hájek, Novosák, 2010, Evropská komise, 2007).*

¹⁴ Lisabonská strategie z roku 2000.

¹⁵ Göteborgská strategie z roku 2001.

3.2 Architektura politiky soudržnosti EU 2007 – 2013

Nejvýznamnějším dokumentem, který se zabývá architekturou politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU na období 2007 – 2013, je *Třetí kohezní zpráva o hospodářské a sociální soudržnosti*, která byla vydána v roce 2004. Celá zpráva je složena z úvodních poznámek (část 1.) a dalších tří částí, část 2. popisuje dopady politiky soudržnosti na členské státy, část 3. vymezuje nové prvky a priority politiky soudržnosti EU a část 4. uvádí, jaké dopady a výsledky by mohla politika soudržnosti vyvolat. V tomto období byly oproti období minulému učiněny velké změny, jak už v samotném pojetí cílů politiky soudržnosti EU, tak i v množství použitých finančních nástrojů. Změny, které byly v těchto obdobích učiněny, znázorňuje tabulka 3.1.

Tabulka 3.1: Srovnání struktury politiky soudržnosti EU v obdobích 2000 – 2006 a 2007 – 2013

Období 2000 – 2006			Období 2007 – 2013	
Cíle	Finanční nástroje		Cíle	Finanční nástroje
Cíl 1 – Podpora rozvoje a strukturální adaptace zaostávajících regionů	ERDF, ESF, EAGGF – záruční i orientační část, FIFG	=	Cíl – Konvergence	ERDF, ESF, FS
Fond soudržnosti	FS			
Cíl 2 – Hospodářská a sociální koheze oblastí, které čelí strukturálním obtížím	ERDF, ESF	=	Cíl – Regionální konkurence schopnost a zaměstnanost	ERDF, ESF
Cíl 3 – Adaptace a modernizace politik a systémů vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti	ESF			
Interreg III	ERDF	=	Cíl – Evropská územní spolupráce	ERDF
URBAN II ¹⁶	ERDF			
EQUAL ¹⁶	ESF			
Leader+	EAGGF – orientační část			
Rozvoj venkova a restrukturalizace odvětví rybolovu mimo Cíl 1	EAGGF – záruční část, FIFG			
4 Cíle 4 Iniciativy Společenství Fond soudržnosti	6 nástrojů		3 Cíle	3 nástroje

Zdroj: Evropská komise, 2007, vlastní úprava

¹⁶ Iniciativy URBAN II a EQUAL jsou v období 2007 – 2013 včleněny do Cíle – Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

V novém období byly zavedeny i nové principy, které jsou společné všem třem cílům, jedná se o proporcionalitu, rovnost žen a mužů a zákaz diskriminace, udržitelný rozvoj a přednostní zaměření fondů na lisabonské priority.

Princip dodatečnosti – tento princip říká, že strukturální fondy nesmí nahrazovat veřejné výdaje členského státu. Oproti minulému programovému období zde navíc existuje i tzv. mechanismus finanční opravy, a to při nedodržení podmínek tohoto principu. Princip dodatečnosti se uplatňuje u regionů, které spadají pod Cíl – Konvergence.

Princip proporcionality – tento princip má za cíl upravit povinnosti členských států podle výše výdajů, které vynaloží na operační program. Toto pravidlo se týká výběru ukazatelů k hodnocení programů, povinností při hodnocení, řízení a předkládání zpráv a také kontroly¹⁷.

Princip partnerství – jde o princip, který již existoval, ale v novém období došlo k jeho rozšíření na veškeré jiné subjekty zastupující občanskou společnost, partnery z oblasti ekologie, nevládní organizace a subjekty zabývající se prosazováním rovnosti žen a mužů, které se již také mohou účastnit jednání o využívání fondů i na řízení ve všech stádiích plánování (Evropská komise, 2007).

3.2.1 Cíle politiky soudržnosti EU na období 2007 – 2013

Cíle politiky soudržnosti EU v rámci období 2007 až 2013 byly koncipovány v duchu Lisabonské strategie z roku 2000 a Göteborgské strategie z roku 2001. *Lisabonská strategie* byla přijata na jarním zasedání Evropské rady a tehdejších patnácti členských států EU, které se konalo 23. a 24. března 2000. Hlavní myšlenkou, která z toho zasedání vznikla a nejvíce vystihuje smysl Lisabonské strategie, je: Evropská unie se má stát do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností. Lisabonská strategie tedy představuje scénář pro komplexní hospodářskou, sociální i ekologickou obnovu EU. Obsahuje ucelený a vzájemně se podporující soubor opatření, která jsou formulována tak, aby byla zvýšena výkonnost Evropské unie jako celku, ale také aby nebyla ohrožena sociální soudržnost či životní prostředí. Opatření mají vést k plnému využití potenciálu Unie, k zlepšení konkurenceschopnosti firem a k vytváření nových

¹⁷ Pokud program nepřekročí hranici 750 milionů EUR a příspěvek Komise 40 % veřejných výdajů, pro stát to znamená, že má méně povinností.

pracovních míst. Na konci zasedání bylo dohodnuto osm oblastí, kterými by se EU měla zabývat, aby došlo k plánované přeměně evropské ekonomiky, šlo tedy o tyto oblasti: informační společnost pro všechny, vytvoření evropského výzkumného prostoru, odstranění překážek pro podnikání, zejména pro malé a střední podniky, ekonomická reforma spojená s dokončováním vnitřního trhu, vytvoření integrovaných finančních toků, lepší koordinace makroekonomických politik, aktivní politika zaměstnanosti a modernizace evropského sociálního modelu (Evropa, 2006). *Göteborská strategie* (neboli *Strategie udržitelného rozvoje*) byla přijata na zasedání Evropské rady a zástupců členských států, které se konalo 15. a 16. června roku 2001. Göteborská strategie doplňuje Lisabonskou strategii o novou oblast zájmu EU, a to o udržitelný rozvoj. Udržitelný rozvoj je zde definován následovně: Mělo by docházet k uspokojování potřeb současné generace tak, aniž by došlo k narušení uspokojování potřeb generací příštích. Tato strategie má především zvrátit nepříznivé tendence, které by mohly ovlivnit budoucí kvalitu života, ale má také přispět k nové přílivové vlně investic a inovací, které by mohly podpořit růst a zaměstnanost (A Sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for Sustainable Development, 2001).

Konkrétní podoba cílů pro období 2007 – 2013 je obsažena v *Narřízení Rady č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999* a zní:

- Cíl – Konvergence,
- Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost,
- Cíl – Evropská územní spolupráce.

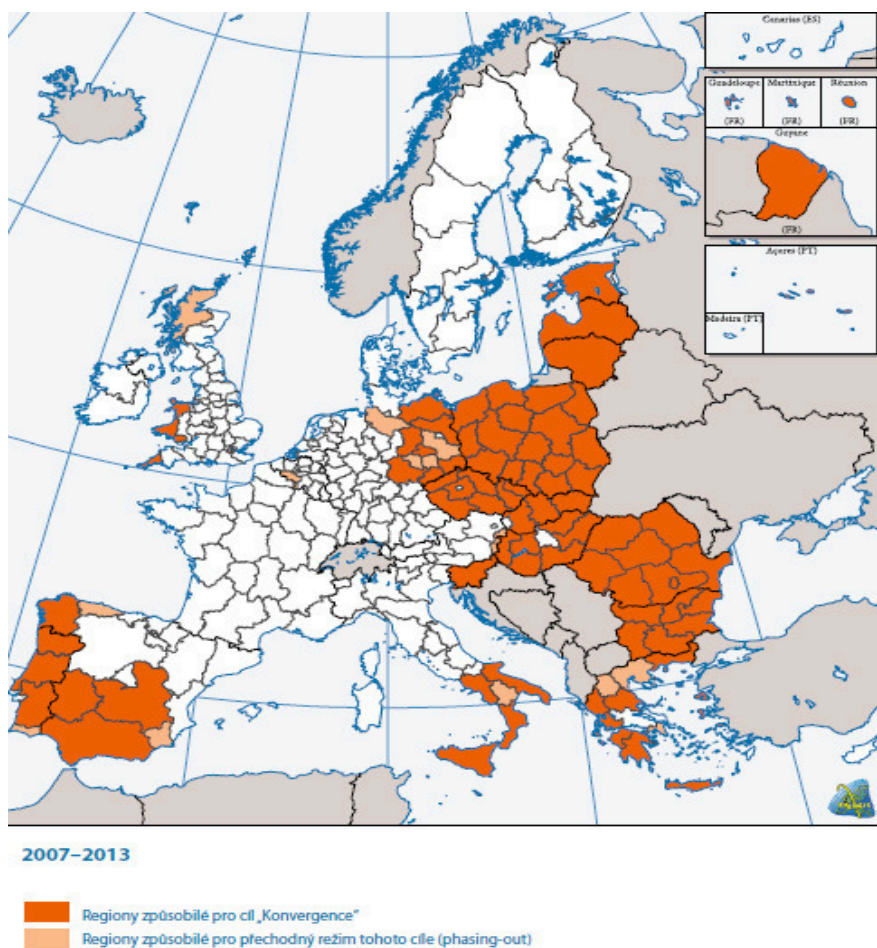
Cíl – Konvergence je zaměřen na urychlení procesu konvergence (sbližování) pro nejméně vyspělé státy a jejich regiony, a to prostřednictvím investic do hmotného a lidského kapitálu, rozvoje inovací či znalostí společnosti a do mnoha dalších oblastí. Cílovou skupinou zde jsou regiony NUTS II, jejichž HDP na obyvatele nedosahuje 75 % průměru EU–25¹⁸ nebo 75 % průměru EU–25 přesáhlo, ale zároveň má méně než 75 % průměru EU–15, avšak pouze díky statistickému efektu rozšíření, tzv. *phasing out regiony*. Dále se jedná o země, jejichž HND je menší než 90 % průměru EU¹⁹ a o nejvzdálenější regiony jakožto kompenzace za mimořádné výdaje vyplývající z jejich odlehlosti (Boháčková, Hrabánková, 2009, Evropa, 2012). Členské státy a regiony Evropské unie,

¹⁸ Pravidlo platí pro strukturální fondy v daném období.

¹⁹ Pravidlo platí pro Fond soudržnosti.

které spadají a jsou tedy vhodné pro tento cíl, jsou uvedeny v příloze č. 1, tyto regiony znázorňuje i mapa 3.1.

Mapa 3.1: Způsobilé regiony EU pro Cíl – Konvergence

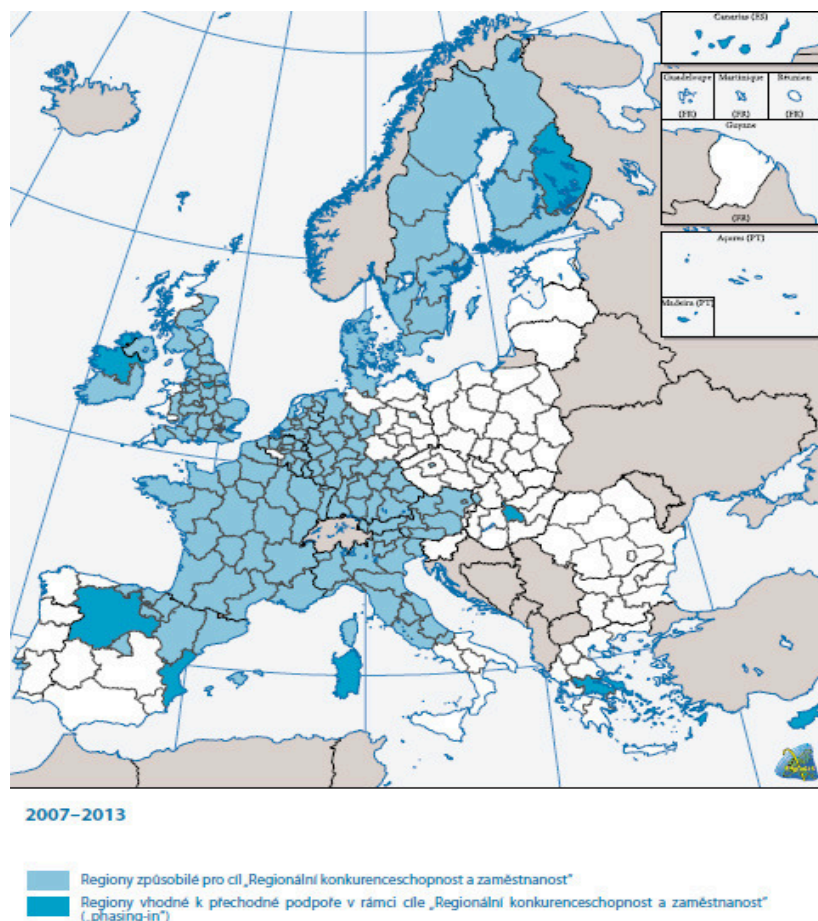
Zdroj: Evropská komise, 2007

V rámci Cíle – Konvergence je možné čerpat finanční prostředky i z Fondu soudržnosti, tuto možnost mají státy jako je Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Řecko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko, v rámci přechodového režimu je způsobilý pouze jeden stát, a to Španělsko (Evropská komise, 2007).

Smyslem Cíle – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je posílit konkurenceschopnost a atraktivitu daného regionu včetně zvýšení zaměstnanosti. Činnosti k dosažení toho cíle jsou stejné jako pro Cíl – Konvergence a tzv. *phasing in regions*, které mají HDP na osobu vyšší než 75 % průměru EU 15. Cílovou skupinou jsou zde regiony

NUTS II, které nespádají pod Cíl – Konvergence (Boháčková, Hrabánková, 2009, Europa, 2012). Regiony způsobilé pro Cíl – Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanost zobrazuje mapa 3.2 a jejich výpis se nachází v příloze č. 1.

Mapa 3.2: Způsobilé regiony EU pro Cíl – Konkurenceschopnost a zaměstnanost

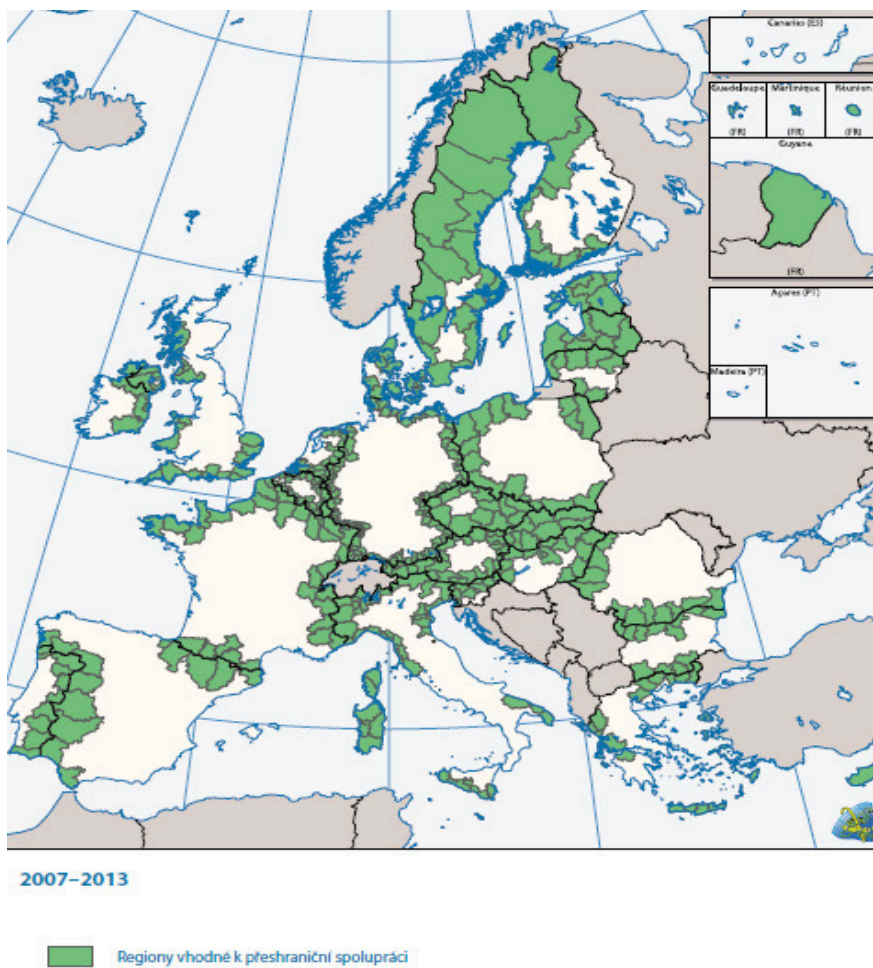

Zdroj: Evropská komise, 2007

Cíl – Evropská územní spolupráce je zaměřen na posilování přeshraniční spolupráce, nadnárodní spolupráce i meziregionální spolupráce a také přispívání k územnímu rozvoji a výměně zkušeností mezi regiony. Činnosti k dosahování tohoto cíle jsou například zlepšování dopravní infrastruktury, vytváření sítí vysokých škol či výzkumných ústavů. Cílovou skupinou zde jsou regiony NUTS 3, které leží v blízkosti pozemských hranic, jak vnitřních, tak vnějších a regiony, které leží podél mořských hranic do vzdálenosti 150 kilometrů (Boháčková, Hrabánková, 2009, Europa, 2012). Další cílovou skupinou jsou oblasti v rámci nadnárodní spolupráce a jedná se o: Alpský prostor, Atlantské pobřeží, Azory – Madeira – Kanárské ostrovy (Makaronésie), Baltské moře, Jihovýchodní Evropu,

Jihozápadní Evropu, Karibská oblast, Oblast Indického oceánu, Severní periferní oblasti, Severozápadní Evropu, Severní moře, Střední a východní Evropu a Středomoří. V rámci meziregionální spolupráce, vytváření sítí či výměny zkušeností jsou vhodné všechny regiony členských států Evropské unie. Mapa 3.3 zobrazuje způsobilé regiony EU – NUTS 3 (Evropská komise, 2007).

Mapa 3.3: Způsobilé regiony EU pro Cíl – Evropská územní spolupráce

Zdroj: Evropská komise, 2007

Výše alokace a fondy, z kterých jsou dané cíle financovány, jsou již uvedeny v předcházející kapitole v tabulce 2.4 Financování cílů politiky soudržnosti – 2007 až 2013.

3.2.2 Legislativní rámec politiky soudržnosti EU 2007 – 2013

Podle článků 158 až 162 *Lisabonské smlouvy* by Evropská unie měla podporovat harmonický rozvoj, posilovat hospodářskou a sociální soudržnost a tím tak zmírnit rozdíly mezi jejími regiony. Na základě těchto požadavků přijala Rada a Evropský parlament v roce 2006 balíček pěti nařízení, která legislativně upravují nástroje pro splnění těchto cílů, jedná se o obecné a prováděcí nařízení. *Nařízení Rady č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999* představuje obecné nařízení, které stanovuje společné zásady, pravidla a normy pro provádění činností tří nástrojů pro soudržnost. Reforma, která tak byla učiněna, by měla zajistit jednodušší, rovnoměrné a více decentralizované řízení strukturálních fondů i Fondu soudržnosti. *Nařízení Komise č. 1828/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj*, obsahuje prováděcí nařízení, jejichž obsahem je podrobný popis pravidel k řízení finančních nástrojů politiky soudržnosti na období 2007 – 2013, jedná se o: *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999* – vymezuje úlohu a oblast působnosti *Evropského fondu pro regionální rozvoj*. Podpora má směřovat hlavně do regionálního rozvoje, hospodářských změn, k zvýšení konkurenceschopnosti a územní spolupráci v EU. Mezi financované priority patří především výzkum, inovace, ochrana životního prostředí, důležité postavení zde mají i investice do infrastruktury v nejméně rozvinutých regionech. *Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1081/2006 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999* uvádí, že Evropský sociální fond se bude orientovat především na zvýšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků, zlepšení přístupu k zaměstnání a účasti na trhu práce, posílení sociálního začlenění a podporu reforem v oblasti zaměstnanosti a začleňování. *Nařízení Rady č. 1084/2006 o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1164/94* vymezuje jak oblast podpory z *Fondu soudržnosti*, jedná se o oblasti životního prostředí a transevropských dopravních sítí TEN, tak i pravidla čerpání strukturální pomoci. *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)* vytváří nový právní nástroj – *Evropské sdružení pro územní spolupráci*, který má usnadnit přeshraniční, nadnárodní i meziregionální spolupráci regionálních a místních orgánů. Posledním právním aktem, který se váže k

tomuto období, je *Narřízení Rady č. 1085/2006, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP)* (Europa, 2012).

3.2.3 Finanční rámec politiky soudržnosti EU 2007 – 2013

Finanční rámec na současné období byl navržen Evropskou komisí a po dlouhých jednáních a velkých změnách byl Evropskou radou v Bruselu roku 2005 schválen. Téhož roku se však dočkal ještě drobných úprav²⁰, protože Evropský parlament, který musí také finanční rámec schválit, nebyl spokojen. Ve finančním rámci zůstal zachován strop vlastních zdrojů ve výši 1,24 % HND, v praxi však využit nebude, protože členské státy se dohodly na tom, že průměrná hodnota výdajů rozpočtu nebude přesahovat 1 % HND, k překročení této hranice dojde pouze na začátku programového období, a to v letech 2007 a 2008. Na 1 % hranice se dohodla většina silných zemí EU – Francie, Německo, Nizozemsko, Rakousko, Švédsko či Velká Británie. V původním návrhu byl objem přidělů na závazky ve výši 1 025 035 milionů EUR, ve finální verzi zbylo jen 864 316 milionů. K nejvýraznější změně došlo především v roce 2013, kdy z původních 76 785 milionů EUR zůstalo pouze 58 303 milionů EUR. Úspora se dotkla především Hlavy I a podpory konkurenceschopnosti, kdy z původních 25 525 milionů EUR zbylo jen 12 961 milionů EUR, a to v důsledku toho, že došlo k snížení rozpočtu a pak zde převládla neochota ubrat z jiných položek rozpočtu. K radikálnímu snížení došlo také v Hlavě IV – EU jako globální hráč, kdy z původních 15 740 milionů EUR bude k dispozici v roce 2013 jen 8 029 milionů EUR. O tom, jaké budou mít tyto škrtky důsledky, můžeme zatím jen spekulovat.

Přestože vyjednávání byla dlouhá a na konečné verzi finančního rámce na roky 2007 až 2013 se Evropský parlament, Rada i Komise dohodly, bylo během tohoto programovacího období skutečně několik změn, jednalo se o: *Zajištění zdrojů pro financování projektu Galileo* – navýšení prostředků bylo hlavně kvůli financování tohoto projektu, ale i Evropského technologického institutu. *Přeprogramování strukturálních fondů a fondů pro rozvoj venkova*, a to z toho důvodu, že se do konce roku 2007 nepodařilo schválit některé programy financované ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti, Fondu pro rozvoj venkova a Fondu pro rybářství, a proto byly navýšeny finanční stropy v dalších letech. *Nástroj potravinové pomoci* – v závěru roku 2008 byly

²⁰ Další změny, které se týkaly finančního rámce 2007 – 2013, jsou zaznamenány v *Interinstitucionální dohodě mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí o rozpočtové kázi a řádném finančním řízení* ze dne 17. května 2005.

přiděleny finanční prostředky tomuto nástroji, který by měl pomoci rozvojovým zemím čelit rostoucím cenám potravin. *Evropský plán obnovy*, jehož cílem by mělo být stimulovat ekonomiku evropských zemí prostřednictvím podpory v oblasti energetické infrastruktury či širokopásmového internetu. Tato změna byla učiněna v roce 2009. *Dodatečnou alokaci z koheze pro Českou republiku, Polsko a Slovensko*, která byla chápána jako kompenzace za špatný odhad HDP v letech 2007 až 2009²¹, který se od skutečnosti lišil o více než 5 %. Tato úprava byla provedena v roce 2010 (Lacina, Ostřížek a kol., 2011). Finální podobu finančního rámce na období 2007 – 2013 ukazuje příloha č. 2.

Celková alokace na programovací období 2007 – 2013 pro Hlavu I činí 382 139 milionů EUR, z toho 308 042 milionů EUR připadá na politiku hospodářské a sociální soudržnosti EU, pro Hlavu II 371 344 milionů EUR, pro Hlavu III 10 770 milionů EUR, pro Hlavu IV 49 463 milionů EUR, pro Hlavu V 49 800 milionů EUR, pro Hlavu VI 800 milionů EUR, přiděly na závazky činí celkově 864 316 milionů EUR a přiděly na platby celkově činí 820 780 milionů EUR. Všechny uvedené částky jsou uvedeny v cenách roku 2004.

3.2.4 Finanční nástroje politiky soudržnosti EU na období 2007 – 2013

V rámci tohoto programovacího období vstoupilo v platnost také nové pravidlo pro zjednodušení řízení fondů, které zní – **jeden program = jeden fond**. Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond mohou díky tomuto pravidlu doplňkovým způsobem financovat jednotlivá opatření spadající do oblasti podpory z druhého z těchto fondů, a to v rámci 10 % limitu financování Společenství na každou prioritní osu všech operačních programů. Míra spolufinancování ze strukturálních fondů je v rámci jednotlivých cílů politiky soudržnosti EU v letech 2007 až 2013 upravena maximálními možnými stropy spolufinancování. Pro Cíl – Konvergence se tento strop pohybuje od 75 % do 85 %, pro Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost od 50 % až do 85 % a pro Cíl – Evropská územní spolupráce je rozpětí stejné jako u prvního cíle, tedy 75 % až 85 %. K implementaci cílů politiky soudržnosti EU jsou v tomto období používány tři strukturální fondy – Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), Evropský sociální fond (ESF) a Fond soudržnosti, dále čtyři zvláštní nástroje podpory (neboli Iniciativy

²¹ Došlo tak k podhodnocení ekonomického růstu u těchto tří zemí.

Společenství) – JASPERS, JASMINE, JEREMIE a JESSICA a ostatní finanční nástroje – Fond solidarity EU a Nástroj předvstupní pomoci (IPA) (Evropská komise, 2007).

Evropský fond pro regionální rozvoj se v tomto období řídí dle *Nařízení Rady č. 1083/2006*, které určuje úkoly i rozsah pomoci v rámci jednotlivých cílů programového období 2007 – 2013. Hlavním cílem ERDF je posílení konkurenceschopnosti, inovací, vytváření a ochrana udržitelných pracovních míst a zajištění udržitelného rozvoje. Finanční prostředky by měly směřovat především do investičních oblastí, jako jsou produktivní investice, které přispívají k tvorbě a ochraně udržitelných pracovních míst, prostřednictvím přímé podpory do malých a středních podniků, investice do infrastruktury a investice na podporu regionálního a místního rozvoje. Tento fond je určen k financování programů všech tří cílů²². V rámci Cíle – Konvergence podporuje udržitelný integrovaný regionální a místní hospodářský rozvoj a zaměstnanost. Je zde stanoveno jedenáct priorit, avšak jejich kombinace závisí na konkrétních podmínkách každého členského státu EU. V rámci Cíle – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost má za prioritní oblasti stanovené inovace a znalostní ekonomiku, životní prostředí a předcházení rizikům a podporu přístupu k dopravním a telekomunikačním službám obecného hospodářského zájmu. V rámci Cíle – Evropská územní spolupráce se fond zaměřuje na rozvoj přeshraničních, hospodářských, sociálních a environmentálních činností prostřednictvím společných strategií pro udržitelný rozvoj, navázání a rozvoj nadnárodní spolupráce, včetně spolupráce mezi pobřežními regiony a na posílení účinnosti regionální politiky.

Evropský sociální fond je v tomto období upraven *Nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 1081/2006*. V současném období 2007 – 2013 musí tento fond čelit třem velkými výzvám, a to rozšíření Evropské unie o 12 méně vyspělých států v krátkém časovém úseku, stárnutí populace a prohlubování procesu globalizace. Jeho činnost je tedy především zaměřena na boj s nezaměstnaností, především v nejméně rozvinutých členských státech a regionech, ale také se orientuje na růst vzdělávání či zlepšování dovedností pracovních sil. V posledních letech je v popředí otázka imigračních pracovníků, kteří v některých zemích představují jeden z vážných sociálních problémů. ESF slouží k financování aktivit především spadajících pod Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a pod Cíl – Konvergence.

²² V minulém programovacím období 2000 – 2006 tento fond sloužil pouze ke spolufinancování Cíle 1 – Podpora rozvoje a strukturální adaptace zaostávajících regionů a Cíle 2 – Hospodářská a sociální koheze oblastí, které čelí strukturálním obtížím.

Fond soudržnosti, jehož činnost v současném období je upravena dle *Narižení Rady č. 1084/2006*, má také napomáhat k posilování hospodářské a sociální soudržnosti Společenství v zájmu podpory udržitelného rozvoje. V programovém období 2007 – 2013 je činnost tohoto fondu úzce spjata s financováním ze strukturálních fondů v rámci Cíle – Konvergence. Jedná se o velkou novinku, protože Fond soudržnosti v tomto období ztrácí svůj „vlastní život“ a podléhá stejným pravidlům programování, řízení či kontroly jako Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond. Fond soudržnosti je jediným z fondů, který je podmíněn splněním určitých pravidel, stejně tak jako v období 2000 – 2006. Pravidlo pro současné období vzniklo rovněž v souvislosti s *Paktem stability a růstu*, kdy Rada může rozhodnout o pozastavení celých závazků nebo jejich části, pokud daný přijímající členský stát vykáže nadměrný schodek veřejných financí a nepodnikne tomu žádná účinná opatření. Novinkou oproti minulému období však je, že pozastavení dotací bude v tomto období pro členské státy více „bolestivější“, protože přijdou o závazky na úrovni celého programu, nikoliv na úrovni daného projektu. Míra spolufinancování je zde stejná jako u dvou předešlých nástrojů, a to až do 85 %. K prioritním oblastem financování patří životní prostředí a transevropské dopravní síť TEN.

Dalšími nástroji pro toto období jsou Iniciativy Společenství, jedná se o:

- *Joint Assistance to Support Projects in European Regions (JASPERS) – Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech*, jde o pomoc, která je zaměřena na nově přistouпивší členské státy v letech 2004 a 2007. Konkrétně JASPERS představuje technickou pomoc – poradenství – při přípravě projektů v oblasti životního prostředí, dopravy a energetických zdrojů a tím i zajištění lepší připravenosti projektů, které mají být spolufinancovány ze zdrojů EU. Na financování se podílí Evropská komise a Evropská banka pro obnovu a rozvoj (Boháčková, Hrabánková, 2009).
- *Joint Action to Support Micro-finance Institutions in Europe (JASMINE) – Společná akce na podporu mikrofinančních institucí v Evropě*, jejíž hlavním smyslem je, aby vznikaly nové nebankovní subjekty, které budou moci poskytovat mikroúvěry. Důležitou roli zde hraje Evropský investiční fond, který si sám vybere poskytovatele mikroúvěrů a dále jim poskytuje jak finanční, tak i technickou pomoc (Europa, 2012).
- *Joint European Resources for Micro to medium Enterprises (JEREMIE) – Společné evropské zdroje pro nejmenší až střední podniky* mají za úkol zlepšit dosažitelnost malých a středních podniků k finančním prostředkům ze strukturálních fondů EU,

kteřé budou sloužit předeveřím k zajištění nových technologií a know-how. Na financování těchto aktivit se podílí Evropská komise, Evropská investiční banka a Evropský investiční fond.

- *Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (JESSICA)* – *Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí*, kde z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropské investiční banky a ze zdrojů Evropské komise jsou přidělovány finanční příspěvky na obnovu a rozvoj měst, které mohou mít souvislost s městskými fondy rozvoje, nebo může mít podobu holdingového fondu. Z těchto prostředků jsou pak financovány projekty, které mají zajistit udržitelný městský rozvoj.

Mezi ostatní nástroje v období 2007 až 2013 patří:

Fond solidarity EU, který byl založen po záplavách v roce 2002, jež postihly členské státy EU ležící ve střední Evropě. Z tohoto vyplývá i jeho poslání, úkolem fondu je poskytovat rychle a flexibilně finanční prostředky jako pomoc členským i přistupujícím státům Evropské unie, které byly postiženy přírodní katastrofou, ale zaměřuje se i na preventivní opatření proti těmto přírodním katastrofám. Z tohoto fondu je možné ročně vyčerpat až 1 miliardu EUR (Evropa, 2012).

Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) – *Nástroj předvstupní pomoci*, tento nástroj funguje od roku 2007, kdy také začalo současné programovací období, a vznikl spojením mnoha jiných nástrojů předvstupní pomoci z období 2000 – 2006²³. Nástroj je zaměřen na podporu kandidátských zemí – Chorvatsko, Turecko, Makedonie a potenciálně kandidátských zemí EU – Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko, Kosovo. Finanční podpora v rámci tohoto nástroje směřuje do pomoci při transformaci a budování institucí, přeshraniční spolupráce, regionálního rozvoje, rozvoje lidských zdrojů a do rozvoje venkova (Evropa, 2012).

²³ PHARE, PHARE CBC, ISPA, SAPARD, CARDS a finanční nástroj pro Turecko.

3.3 Systém programování strukturální pomoci EU

V Evropské unii se pro naplňování cílů politiky soudržnosti EU používá systém víceletého programování. Systém programování je vždy založen na různých programových dokumentech, ve kterých jsou určeny prioritní oblasti, způsob či výše financování, systém řízení a kontroly. V rámci **období 2000 – 2006** byl rozlišován *vícestupňový systém*, který zahrnoval Rozvojový plán, Rámec podpory Společenství a Operační programy, a zjednodušený systém, který představoval Jednotný programový dokument. V rámci **období 2007 – 2013** byl navržen nový strategický přístup k programování, kdy jsou používány tyto programové dokumenty – Strategické obecné zásady Společenství, Národní rozvojový plán, Národní strategický referenční rámec a Operační programy (MMR, 2004, MMR, 2013).

Vícestupňový systém, který byl používán v letech 2000 až 2006, byl určen pro regiony EU, které spadaly pod Cíl 1 – Podpora rozvoje a strukturální adaptace zaostávajících regionů. *Rozvojový plán (Development Plan)* představoval dokument, který vypracoval každý členský stát a shrnoval priority, na které by se chtěl stát v daném období soustředit a kterých by chtěl dosáhnout. Tento dokument musel být vypracován v souladu s legislativou Společenství a představoval základní dokument, který sloužil pro vyjednávání s Evropskou komisí o možnosti poskytnutí pomoci ze strukturálních fondů EU. *Rámec podpory Společenství (Community Support Framework)* – tento dokument vznikl dohodou mezi Evropskou komisí a členskými státy na základě připravených Rozvojových plánů. Rámec podpory Společenství tedy představoval koordinaci pomoci z EU v rámci Cíle 1. Členění tohoto dokumentu bylo dle jednotlivých priorit. K realizaci Rámce docházelo prostřednictvím jednoho či více operačních programů. *Operační programy (Operational Programme)* představují dokument, který slouží k realizaci Rámce podpory Společenství a je schválený Evropskou komisí. Obsahem byly priority i víceleté opatření k jejich dosažení. Operační programy mohly být financovány z jednoho či více fondů. Součástí tohoto dokumentu byl i tzv. *programový dodatek*, který sloužil jak k implementaci programových dokumentů, tak obsahoval i detailní popis prvků na jednotlivých úrovních opatření. Vypracování Operačního programu zajistil členský stát či Řídící orgán a pro informaci byl následně poslán Evropské komisi.

V rámci zjednodušeného systému programování se používal pouze *Jednotný programový dokument (Single Programming Document)*, který vypracovávaly jednotlivé členské státy EU a jehož obsahem byly všechny tři výše zmíněné dokumenty v rámci

vícestupňového programování. Tento dokument se zaměřoval na podporu v rámci Cíle 1 v částce nižší než 1 miliarda EUR, ale především pro Cíl 2 – Hospodářské a sociální koheze v oblastech, které čelí strukturálním obtížím a pro Cíl 3 – Adaptace a modernizace politik a systému vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti. Evropská komise k těmto dokumentům přijímala tzv. závazná rozhodnutí (MMR, 2004).

V rámci současného období 2007 – 2013 se jedná o tyto dokumenty: *Strategické obecné zásady Společenství (SOZS, Community strategic guidelines)*, které představují důležitý dokument v rámci politiky soudržnosti v tomto období, protože členské státy si na jeho základě stanoví své priority. Podle *Rozhodnutí Rady 2006/702/ES o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost* jsou stanoveny v tomto programovém období dva cíle, a to posílení strategické dimenze politiky soudržnosti, díky němuž budou priority Společenství lépe zaváděny do vnitrostátních a regionálních rozvojových programů a bude zajištěna větší identifikace s politikou soudržnosti v praxi, protože povinnosti Evropské komise, Evropského parlamentu a členských států budou jasně vymezeny. Priority v rámci obecných zásad představují zvýšení atraktivnosti oblastí a měst členských států, podporu inovací, podnikatelského ducha a růstu znalostní ekonomiky a vytvoření dalších pracovních míst s vyšší kvalitou. V souladu s těmito prioritami jsou v období 2007 – 2013 stanovené cíle, a to učinit Evropu a její regiony atraktivnější z hlediska investic a zaměstnanosti, prohloubit znalosti a inovace, vytvořit další pracovní místa s vyšší kvalitou a zohlednit územní rozměr politiky soudržnosti (Evropa, 2007). *Národní rozvojový plán (NRP, National Development Plan)* v tomto období představuje základní strategický dokument každého členského státu EU pro získání finanční podpory ze strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti. NRP vyhodnocuje aktuální stav a celkový vývoj země z pohledu hospodářské, politické i sociální oblasti, jsou zde však uvedeny i cíle, kterých chce země v programovém období dosáhnout. Obsahem je globální cíl, specifické cíle a návrh operačních programů, které mají pomoci k jejich naplnění. Tento dokument musí být rovněž vypracován v souladu s legislativou Evropské unie (MMR, 2009). *Národní strategický referenční rámec (NSRR, National Strategic Reference Framework)* představuje nový typ dokumentu v systému programování, který se v tomto období uplatňuje, a připravují ho jednotlivé členské státy s konzultacemi s Evropskou komisí. Tento dokument nahradil Rámec podpory Společenství z minulého programovacího období a jsou v něm definovány politické priority a navrženy klíčové prováděcí principy. NSRR je určen pro Cíl – Konvergence a Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, může být po rozhodnutí členského státu použit i pro

Cíl – Evropská územní spolupráce. Nejdůležitějšími body, které musí tento dokument obsahovat, jsou: analýza společensko–ekonomické situace, silných a slabých stránek celého území, definice zvolené strategie, seznam operačních programů pro Cíl – Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a přibližná roční výše jejich financování, popis toho, jak daný NSRR přispěje k prioritám Lisabonské strategie. *Operační programy (OP, Operational Programmes)* si vytváří každý členský stát a Evropská komise po jejich předložení zkoumá, zdali přispívají k naplňování cílů a priorit, které jsou určeny Obecnými strategickými zásadami Společenství a Národním strategickým referenčním rámcem. OP mají tedy více **strategický charakter**, než jak tomu bylo v minulosti a programování je méně podrobné. Finanční prostředky jsou nyní uváděny **v rámci prioritní osy**, nikoliv v rámci opatření, díky tomu má členský stát větší volnost při uskutečňování svých programů. V tomto období se používá k financování operačních programů jedno pravidlo, a to jeden program – jeden fond. Existuje zde však i výjimka, a to u Evropského fondu regionální rozvoje a Fondu soudržnosti, kde tyto fondy poskytují pomoc společně programům z oblasti dopravní infrastruktury a životního prostředí. Hlavní informace, které musí operační programy obsahovat, jsou: analýza oblasti, její silné a slabé stránky, odůvodnění zvolené priority, konkrétní cíle prioritních os, finanční plány, orientační seznam velkých projektů²⁴ a prováděcí opatření k operačním programům. **Hlavní změny**, které se uskutečnily v programovém období 2007 – 2013 oproti minulému období 2000 – 2006, můžeme interpretovat následovně: v období 2000 – 2006 existovaly nějaké priority, ale v období 2007 – 2013 priority stanovil programový dokument, a to Obecné strategické zásady Společenství. Další velkou změnu představuje to, že celková vize či strategie členského státu je zaznamenána v jednom dokumentu, a to v Národním strategickém referenčním rámci (Evropská komise, 2007).

²⁴ Velké projekty jsou ty, jejichž celkové náklady v rámci životního prostředí přesahují 25 milionů EUR a u jiných oblastí až 50 milionů EUR.

3.4 Politika soudržnosti EU ve vybraných zemích

Na příkladu České republiky a Polska ukážeme, jak je politika soudržnosti EU implementována. ČR a Polsko jsou země, které do Evropské unie vstoupily v roce 2004, to znamená, že politiku soudržnosti EU jako členové Společenství aplikovaly již v rámci zkráceného období 2004 – 2006 a v současném období 2007 – 2013. Česká republika je malý stát ležící v srdci Evropy, jehož rozloha činní skoro 79 000 km² a počet obyvatel přesahuje 10,5 milionu. Hrubý domácí produkt na obyvatele ČR v roce 2012 v paritě kupní síly se pohybuje okolo 85 % z odvozeného základu EU–27, v absolutním vyjádření HDP na obyvatele dosahuje 21 187 EUR²⁵. Polsko je naším východním sousedem s rozlohou přes 312 000 km² a počtem obyvatel přes 385 milionů. Hrubý domácí produkt na obyvatele v paritě kupní síly je asi 65 % dle přepočtu k základu EU 27, v absolutním vyjádření HDP na obyvatele dosahuje 16 360 EUR²⁵.

3.4.1 Politika soudržnosti EU v České republice

I do ČR stále ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti plyne nemalé množství finančních prostředků – v současném období jsme 4. zemí s největším objemem alokace.

Politika soudržnosti EU v ČR v období 2004 – 2006

V příloze č. 3 nalezneme mapu, která znázorňuje regiony České republiky spadající pod Cíl 1 – Podpora rozvoje a strukturální adaptace zaostávajících regionů a pod Cíl 2 – Hospodářská a sociální koheze oblastí, které čelí strukturálním obtížím. Pro Cíl 1 jsou určeny následující regiony soudržnosti NUTS II – Jihovýchod, Jihozápad, Moravskoslezsko, Severovýchod, Severozápad, Střední Čechy a Střední Morava. Pod Cíl 2 spadal v tomto období pouze region NUTS II Praha.

Alokace pro dané období pro ČR činila celkově 2,63 miliard EUR. Pro Cíl 1 bylo vyčleněno 1,45 miliard EUR, pro Cíl 2,71 miliard EUR a pro Cíl 3,58 miliard EUR. V rámci Iniciativy Společenství INTERREG šlo o 68,68 milionů EUR a EQUAL o 32,10 milionů EUR. Z Fondu soudržnosti mohla ČR vyčerpat až 945,30 milionů EUR (Evropská komise, 2004).

²⁵ Přepočteno dle aktuálního kurzu 1 USD = 0,7799 EUR ze dne 31. března 2013 zveřejněného na stránkách Kurzy.cz.

Česká republika si v Národním rozvojovém plánu na roky 2004 – 2006 globální cíl definovala jako „*Udržitelný rozvoj založený na konkurenceschopnosti*“. Záměrem ČR v tomto období bylo dosáhnout stabilního růstu, který umožní postupné vyrovnání ekonomické úrovně s průměrem zemí Evropské unie. K dosažení takto stanovené ambice bylo zapotřebí rychlejšího ekonomického růstu, než jakého dosahuje EU, zlepšení konkurenceschopnosti České republiky v rámci Společenství a urychlení kvalitativních změn v ekonomice. Kromě globálního cíle byly stanoveny i cíle specifické, jednalo se o: vytvoření podmínek pro růst ekonomiky posilováním vnitřních faktorů, zvýšení kvalifikační úrovně, konkurenceschopnosti a mobility pracovní síly při současném vyrovnávání dopadů růstu ekonomiky na znevýhodněné skupiny obyvatel, přiblížení se standardům EU v oblasti životního prostředí a jako poslední cíl byl stanoven vyvážený rozvoj regionů. Z cílů, které si ČR v období 2004 – 2006 stanovila, stála rozvojová strategie především na oblastech konkurenceschopnosti a zaměstnanosti (MMR, 2003). Operační programy v období 2004 až 2006 byly:

- **4 tematické OP pro Cíl 1:** OP Průmyslu a podnikání, OP Infrastruktura, OP Rozvoj lidských zdrojů a OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.
- **1 regionální OP pro Cíl 1:** Společný regionální OP (SROP).

Jednotlivé operační programy, jejich priority, cíle a způsob financování znázorňuje příloha č. 4.

Politika soudržnosti EU v ČR v období 2007 – 2013

V příloze č. 3 nalezneme mapu, která zobrazuje regiony ČR, které spadají pod Cíl – Konvergence a pod Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Pro Cíl – Konvergence jsou určeny tyto regiony soudržnosti NUTS II – Jihovýchod, Jihozápad, Moravskoslezsko, Severovýchod, Severozápad, Střední Čechy a Střední Morava. Pod Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost spadá pouze region NUTS II Praha.

Alokace v současné období 2007 až 2013 pro Českou republiku činí 26,7 miliard EUR. Pro Cíl – Konvergence je vyčleněno až 25,8 miliard EUR, z toho je 8,8 miliard EUR z Fondu soudržnosti. Pro Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost 0,5 miliardy EUR a pro Cíl – Evropská území spolupráce 0,4 miliardy EUR (Evropská komise, 2009).

V současném programovém období 2007 – 2013 Česká republika si v Národním rozvojovém plánu České republiky 2007 – 2013 globální cíl, vycházející z globálního cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti, definovala následovně: „*Globálním cílem Národního rozvojového plánu v období 2007 – 2013 je přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby Česká republika byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu, jehož tempo bude vyšší než průměrný růst EU 25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.*“ K dosažení tohoto globálního cíle si ČR stanovila ještě další dílčí cíle, které by měly pomoci k jeho naplňování, jedná se tyto strategické cíle: **Konkurenceschopná česká ekonomika**, cíl realizovaný prostřednictvím *prioritní osy Posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky*. **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost**, cíl realizovaný přes *prioritní osu Rozvoj moderní a konkurenceschopné společnosti*. **Atraktivní prostředí**, cíl plněný prostřednictvím *prioritní osy Životní prostředí a dostupnost*. **Vyvážený rozvoj území**, cíl realizovaný pomocí *prioritní osy Vyvážený a harmonický rozvoj území České republiky* (MMR, 2006). Operační programy pro toto období jsou:

- **8 tematických OP v rámci Cíle – Konvergence:** OP Podnikání a inovace, OP Výzkum a vývoj pro inovace, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, OP Životní prostředí, OP Doprava, Integrovaný OP, OP Technická pomoc
- **7 regionálních OP v rámci Cíle – Konvergence:** ROP NUTS II Severozápad, ROP NUTS II Moravskoslezsko, ROP NUTS II Jihovýchod, ROP NUTS II Severovýchod, ROP NUTS II Střední Morava, ROP NUTS II Jihozápad, ROP NUTS II Střední Čechy
- **2 OP Cíle – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost:** OP Praha – Konkurenceschopnost, OP Praha – Adaptabilita a zaměstnanost
- 5 OP Přeshraniční spolupráce a OP nadnárodní a mezinárodní spolupráce.

Jednotlivé operační programy, jejich priority, cíle a způsob financování znázorňuje příloha č. 4.

3.4.2 Politika soudržnosti EU v Polské republice

Polsko v současném období 2007 – 2013 patří k největšímu příjemci pomoci ze strukturálních fondů EU, což bylo také hlavním důvodem zajímat se o polskou politiku soudržnosti více podrobně.

Politika soudržnosti EU v Polské republice 2004 – 2006

V příloze č. 3 nalezneme mapu, která znázorňuje polské regiony spadající pod Cíl 1 – Podpora rozvoje a strukturální adaptace zaostávajících regionů. Jedná se o vojvodství, která odpovídají regionům NUTS II: Pomorskie, Warmińsko–Mazurskie, Podlaskie, Zachodniopomorskie, Kujawsko–Pomorskie, Mazowieckie, Lubuskie, Wielkopolskie, Łódzkie, Lubelskie, Dolnośląskie, Opolskie, Śląskie, Świętokrzyskie, Małopolskie a Podkarpackie.

Celková alokace pro Polsko v tomto období 2004 – 2006 činila 12,81 miliard EUR. Pro Cíl 1 bylo vyčleněno 8,28 miliard EUR. V rámci Iniciativy Společenství INTERREG se jednalo o 221,36 milionů EUR a EQUAL 133,94 milionů EUR. Z Fondu soudržnosti mělo Polsko přístup k 4,18 miliardám EUR (Evropská komise, 2004).

Polsko si v Národním rozvojovém plánu na roky 2004 – 2006 (Narodowy Plan Rozwoju 2004 – 2006) jako globální cíl stanovilo následující: *„Celem strategicznym Narodowego Planu Rozwoju jest rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym.“* neboli *„Strategickým cílem Národního rozvojového plánu je rozvoj konkurenčního hospodářství založeného na znalostech a podnikání, které je schopné dlouhodobého, harmonického rozvoje, a zaručuje zvýšení zaměstnanosti a zlepšení sociální soudržnosti, hospodářské a územní soudržnosti s EU na regionální a národní úrovni.“* Kromě tohoto globálního cíle byly stanoveny také cíle dílčí, jednalo se o: pomoc, při dosahování a udržitelnosti vysokého růstu HDP v dlouhém časovém horizontu, zvýšení úrovně zaměstnanosti a vzdělávání, zahrnutí polských evropských sítí v oblasti dopravní a informační infrastruktury, zintenzivnění procesu zvýšení účasti na hospodářské struktuře odvětví s vysokou přidanou hodnotou, rozvoj informačních technologií ve společnosti a podpora účasti v procesech rozvoje

sociálních skupin a modernizace všech regionů v Polsku (MRR, 2003). Operační program pro toto období byly:

- **5 tematických OP pro Cíl 1:** SPO Wzrost konkurencyjności gospodarki (SOP Zlepšení konkurenceschopnosti ekonomiky), SPO Rozwój zasobów Ludzkich (SOP Rozvoj lidských zdrojů), SPO Transport – Gospodarka morską (SOP Doprava – Námořní hospodářství), SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich (SOP Restrukturalizace a modernizace potravinářského sektoru a rozvoj venkova), SPO Rybołówstwo i przetwórstwo ryb (SOP Rybolov a zpracování ryb), Program Operacyjny Pomoc Techniczna (OP Technická pomoc)
- **1 regionální OP pro Cíl 1:** Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR, Integrovaný OP pro rozvoj venkova).

Jednotlivé operační programy, jejich priority, cíle a způsob financování znázorňuje příloha č. 4.

Politika soudržnosti EU v Polské republice 2007 – 2013

V příloze č. 3 nalezneme mapu znázorňující polské regiony spadající pod Cíl – Konvergence. Jedná se o vojvodství, která odpovídají regionům NUTS II: Pomorskie, Warmińsko–Mazurskie, Podlaskie, Zachodniopomorskie, Kujawsko–Pomorskie, Mazowieckie, Lubuskie, Wielkopolskie, Łódzkie, Lubelskie, Dolnośląskie, Opolskie, Śląskie, Świętokrzyskie, Małopolskie a Podkarpackie.

Alokace pro Polsko na období 2007 – 2013 činí celkově 66 miliard EUR. Pro Cíl – Konvergence je vyčleněno 65 miliard EUR, z toho 22 miliard EUR z Fondu soudržnosti a pro Cíl – Evropská územní spolupráce 0,7 miliard EUR (Evropská komise, 2009).

Polsko si v současném programovém období v Národním strategickém referenčním rámci 2007 – 2013 (Narodowe strategiczne ramy odniesienia 2007 – 2013) stanovilo hlavní cíl, který zní následovně: „*Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.*“ neboli „*Strategickým cílem Národního strategického referenčního rámce pro Polsko je vytvoření podmínek pro růst konkurenceschopnosti ekonomiky založené na znalostech a podnikání, které mají zajistit*

zvýšení zaměstnanosti a sociální, hospodářské a územní soudržnosti.“ K dosažení tohoto cíle byly stanoveny i cíle specifické, které by měly k naplňování hlavního cíle napomáhat, jedná se o: zlepšení kvality veřejných institucí a rozvoj mechanismů partnerství, zlepšení kvality lidského kapitálu a sociální soudržnosti, výstavbu a modernizaci technické a sociální infrastruktury rozhodující pro konkurenceschopnost Polska, zlepšení konkurenceschopnosti a inovací podniků, zejména výrobní sektor s vysokou přidanou hodnotou a rozvoj odvětví služeb, zvýšení konkurenceschopnosti polských regionů a předcházení jejich sociálním, hospodářským a územním rozdílům a vyvažování růstových příležitostí a podporu strukturální změny ve venkovských oblastech (MMR, 2007). Operační programy v tomto období jsou:

- **5 tematických OP pro Cíl – Konvergence:** Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (OP Infrastruktura a životní prostředí), Program Operacyjny Kapitał ludzki (OP Inovace lidských zdrojů), Program Operacyjny Innowacyjna gospodarka (OP Inovační ekonomika), Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodnie (OP Rozvoj východního Polska), Program Operacyjny Pomoc techniczna (OP Technická pomoc),
- **16 Program Regionálních OP pro Cíl – Konvergence:** RPO Województwa Dolnośląskiego, RPO Województwa Kujawsko Pomorskiego, RPO Województwa Lubelskiego, Lubuski RPO, RPO Województwa Łódzkiego, Małopolski RPO, RPO Mazowieckie, RPO Województwa Opolskiego, RPO Województwa Podkarpackiego, RPO Podlaskie, RPO Województwa Pomorskiego, RPO Województwa Śląskiego, RPO Województwa Świętokrzyskiego, RPO Warmińsko – Mazurskie, Wielkopolski RPO, RPO Województwa Zachodniopomorskiego,
- Operacyjny Europejskiej Współpracy terytorialnej (OP Evropská územní spolupráce), který v sobě zahrnuje 9 OP přeshraniční spolupráce a 2 OP nadnárodní.

Jednotlivé operační programy, jejich priority, cíle a způsob financování ukazuje příloha č. 4.

4 Zaměření a priority politiky soudržnosti EU v programovém období 2014 – 2020

Po skončení roku 2013 bude odstartováno nové programovací období politiky soudržnosti 2014 – 2020 a přípravy k tomuto období jsou již dávno v plném proudu. Za oficiální start přípravných jednání budoucího období lze považovat listopad roku 2010, kdy Evropská komise zveřejnila *Pátou zprávu o ekonomické, sociální a územní soudržnosti*.

Směr, kterým se kohezní politika bude nadále ubírat, bude podporovat hospodářskou strategii z roku 2010 – Evropa 2020 (EurActiv, 2011). Tato strategie má pět prioritních oblastí, v nichž má vytyčeny ambiciózní cíle. Jde o oblast zaměstnanosti, vývoje a výzkumu, změny klimatu a energetiky, vzdělání, chudoby a sociálního vyloučení (Evropa, 2012).

Důležitým prvkem v následujícím období by mělo být také další posilování *územní soudržnosti*. Tato územní soudržnost představuje vyvážený, rovnoměrný ekonomický vývoj ve všech regionech EU. V souvislosti s územní soudržností bude nutné posílit spolupráci a zapojení jednotlivých prvků v rámci operačních programů, a to jak na místní i regionální úrovni. Významnou roli by zde mohl také zaujímat *monitoring*, který by měl sledovat, jakým způsobem a do jaké míry jsou plněny předem stanovené cíle kohezní politiky. Důležitým prvkem by měly být také odměny pro členské státy či jejich regiony za splnění cílů, které si EU v této oblasti vytyčila. Toto by mělo být dalším motivačním faktorem pro všechny členské státy za účelem naplňování cílů EU jako celku (EurActiv, 2011).

4.1 Hodnocení programového období 2007 – 2013 a návrhy reforem pro budoucí období

Vyhodnocování politiky soudržnosti EU v období 2007 až 2013 nejde zdaleka brát za uzavřené, a to z toho důvodu, že projekty, které jsou financovány ze strukturálních fondů v tomto období²⁶, mohou dočerpávat své finanční prostředky přislíbené na projekt do roku 2015. Přesto však již dnes můžeme sledovat jisté efekty, které toto období evropským regionům přineslo. V Evropské unii jako celku bylo do konce roku 2011 provedeno již 148

²⁶ Financování daného projektu však muselo být započato nejpozději v roce 2013.

500 investičních projektů, které byly zrealizovány malými a středními podniky, došlo k financování přes 14 700 vědecko–průmyslových výzkumných projektů a také je odhadováno, že více než 1,8 milionů občanů, žijících v nezvýhodněných oblastech, získalo přístup k širokopásmovému připojení internetu a došlo tak k zúžení počtu digitálně odděleného obyvatelstva v EU. Přestože je velké množství projektů teprve na svém začátku, existuje zde i velké množství projektů, které byly již dokončeny a zajistily tak velký užitek. Jedná se o projekty především v oblasti životního prostředí, jako příklad můžeme uvést fakt, že kolem 2,2 milionů občanů získalo přístup k pitné vodě, v souvislosti s vodohospodářstvím je také odhadováno, že více než 4,7 milionů obyvatel bylo připojeno k hlavnímu potrubí kanalizace i čističce odpadních vod. V oblasti dopravy v rámci Cíle – Konvergence bylo již také dokončeno mnoho rozsáhlých projektů, jako příklad můžeme uvést rozšíření metra v hlavním městě Bulharska – Sofii, nebo také samotnou výstavbu nových silnic na Slovensku či Slovinsku, aby došlo ke snižování dopravního přetížení a zároveň k důležitým úsporám času. Odhaduje se také, že do konce roku 2011 bylo v EU–27 vytvořeno 383 000 nových pracovních míst, kdy největšího počtu nově vytvořených pracovních míst v rámci EU–15 dosáhla Velká Británie s 48 011 místy, Itálie s 43 647 místy, Německo s 43 362 místy a Španělsko s 40 743 místy. V rámci EU–12 získalo prvenství Polsko s 31 233 místy, které bylo následováno Maďarskem s již pouze 17 650 místy²⁷ (Evropská komise, 2013).

O podobě politiky soudržnosti EU na období 2014 – 2020 se začalo hovořit již v roce 2007, kdy Evropská komise zahájila veřejnou konzultaci o budoucnosti této politiky. O rok později byla Komisí vydána *Pátá zpráva o hospodářské a sociální soudržnosti*, v níž byly shrnuty výsledky z veřejné diskuse, které vytvořily jisté závěry v rámci budoucnosti politiky soudržnosti.

Jak Evropa, tak i Evropská unie stojí nyní před velkým znepokojivým úkolem. Musí najít východisko z hluboké krize, jež vyplývá z nejistoty budoucího vývoje Evropské unie jako celku, ale i z finančních, dluhových krizí některých jejích členských států. Musí snížit vysokou nezaměstnanost i chudobu a zároveň zajistit přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku. Toto vše představuje velmi náročný úkol, který vyjadřuje mnohá pohotová jednání v různých oblastech, a také proto Evropská rada přijala v roce 2010 Evropskou strategii růstu neboli *Evropa 2020*, jež by měla zajistit inteligentní, udržitelný a inkluzivní rozvoj tak jako zajistit harmonický rozvoj EU a snižovat nerovnosti mezi jejími

²⁷ V České republice za stejné časové období bylo vytvořeno pouze 9 188 nových pracovních míst.

jednotlivými členskými státy a jejich regiony. Politika soudržnosti jako celek zajistí ke snižování nerovností mezi státy a regiony přispívá a bez ní by byly bezpochyby větší, je však nutné, díky trvalým sociálním dopadům krize a požadavkům na inovace vyplývající ze zvýšených celosvětových nároků, tuto politiku dále podrobit náročnému reformnímu procesu.

Jedná se o reformní změny, které by měly zachovat základní cíl politiky soudržnosti, sbližování, ale měly by razantněji směřovat k jejím výsledkům, čehož by mělo být dosaženo především zrušením náročných byrokratických úkonů či postupů, ale i celkovým zjednodušením řízení této politiky.

V oblasti *pozvednutí evropské přidané hodnoty politiky soudržnosti* jsou navrhována následující reformní opatření, v podobě hlubšího propojení politiky soudržnosti a Evropské strategie 2020, což by především vyžadovalo jasné řízení na úrovni Evropské unie a strategičtější postup při jednáních a šetřeních. Tento nový přístup *strategičtějšího programování*, který by v sobě zahrnoval užší integraci politik EU se zaměřením na plnění cílů strategie Evropa 2020, by se mohl skládat ze **společného strategického rámce**, který by předložil cíle a úkoly do preferenčních investičních oblastí, jež by měly vést ke splnění cílů Evropy 2020. Společný strategický rámec by se zaměřoval na činnosti Fondu soudržnosti, Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Evropského zemědělského fondu pro podporu venkova a Evropského rybářského fondu. Dále by se jednalo o **rozvojové a investiční smlouvy o partnerství**, které by vznikly na základě jednání o strategii rozvoje mezi jednotlivými členskými státy a Komisí. Tyto smlouvy by obsahovaly investiční priority, rozdělení národních i evropských zdrojů mezi jednotlivé prioritní oblasti a programy, ale také podmínky pro čerpání ze strukturálních fondů a cíle, kterých by mělo být dosaženo. Poslední část programování by měly tvořit **operační programy**, které by byly hlavním řídicím nástrojem a obsahovaly by konkrétní investiční priority podložené jasnými a měřitelnými cíli. Přístup strategičtějšího programování má zajistit větší koncentraci finančních prostředků, systém podmíněnosti a podnětů, ale i zaměření se na výsledky.

Z hodnocení politiky soudržnosti také vyplynulo, že v budoucnu by dále mělo dojít k *vyšší tematické koncentraci*, což by představovalo, že členské státy by finanční zdroje evropské i státní soustředily na malé množství priorit, které by odpovídalo jejich specifickým problémům. Tohoto by mohlo být dosaženo vydáním ustanovení podle předpisů politiky soudržnosti, které by obsahovalo seznam tematických priorit s

navazujícími prioritami a hlavními směry k dosažení cílů evropské růstové strategie. Jednotlivé země by se soustředily na více či méně priorit, a to podle množství zapojených evropských fondů. Finanční a ekonomická krize přiměla Komisi k návrhu opatření ke zlepšení ekonomického řízení Unie, protože zdravé ekonomické prostředí a silný institucionální rámec jsou předpokladem pro další a úspěšný rozvoj. Na podporu nového systému řízení ekonomiky by byly zavedeny *nová ustanovení o podmínkách, které by vytvořily pobídky pro reformy*. Členské státy by však byly povinné zavést reformy v oblastech, které se přímo dotýkají politiky soudržnosti. Další z návrhů hovoří o tom, že by mělo dojít k *zlepšení hodnocení, výkonů a výsledků*, a to prostřednictvím stanovení jasných a měřitelných cílů a ukazatelů výsledků, hodnocení zaměřených na zlepšení návrhu programu, pro hodnocení i posuzování dopadů by se mělo začít užívat přísnějších metod v souladu s mezinárodními standardy. Existovala by zde povinnost hodnocení každého programu, což by vedlo k transparentnosti na úrovni Evropské unie a také k celkovému zlepšení hodnocení.

Evropská komise by také chtěla, aby v budoucím období politiky soudržnosti EU členské státy více využívaly *nových finančních nástrojů*, které opouští tradiční grantový systém a obrací se k inovačnímu způsobu, a to ke kombinaci grantů a půjček. Díky těmto nástrojům je možné vytvořit revolvingové formy financování, které jsou lépe udržitelné po delší časové období a také se zde otevírá možnost pro vytvoření nových trhů pro různé formy partnerství veřejných a soukromých subjektů.

V další oblasti, která volala po reformách, a to *posílení řízení*, byly představeny následující návrhy. Díky tomu, že Lisabonská smlouva přidala k cílům politiky soudržnosti hospodářské a sociální i *soudržnosti územní*, je nutné se tomuto cíli věnovat i v nových programech, kde by města, funkční zeměpisné celky, oblasti potýkající se se specifickými zeměpisnými či demografickými problémy zaujímaly zvláštní roli. Městské oblasti mohou být hnací silou růstu, tvořivosti i inovací, avšak to s sebou přináší mnohé problémy, ať už jde o zhoršování životního prostředí nebo sociální vyloučení. V této souvislosti by měla města vytvářet městskou agendu, jejímž cílem by bylo popsát způsob, jak by se vzniklé problémy daly vyřešit. Jistou souvislost by agenda hrála i při navrhování a provádění strategie městského rozvoje.

Při sestavování operačních programů by měla být umožněna větší *flexibilita*, programy by pak lépe zohledňovaly přírodní a zeměpisné aspekty rozvojového procesu daného území. V rámci efektivního provádění strategie Evropa 2020 by mělo také dojít k *posílení*

partnerství mezi členskými státy a Evropskou unií na všech úrovních řízení. To si vyžaduje posílení zastoupení místních i regionálních účastníků, sociálních partnerů a občanské společnosti v politickém dialogu, ale i v samotném provádění politiky soudržnosti. V oblasti *účinnějšího a jednoduššího prováděcího systému* by mělo dojít ke zvýšení zodpovědnosti a zefektivnění *finančního řízení*, a to tak, že orgán zodpovědný za řízení programů v rámci politiky soudržnosti by každý rok předkládal prohlášení o věrohodnosti řídicího subjektu, roční účetní závěrku a výrok nezávislého auditora. Dále se zvažuje možnost motivačních prvků do vyplácení příspěvků na operační programy, které by však byly podmíněny výsledkem. Komise by také chtěla, aby došlo k přijetí společných pravidel pro zásadní body, což by zajistilo *snížení administrativní zátěže*. Sjednocení pravidel pro způsobilost výdajů pro všechny oblasti politiky, finanční nástroje a fondy by mělo zjednodušit využívání finančních prostředků a také usnadnit správu fondů na vnitrostátní úrovni.

V popředí zájmu je i *pravidlo o zrušení závazku*, které v současnosti zajišťuje to, aby projekty byly realizovány v rozumném časovém horizontu a také aby podporovalo dodržování finanční kázně. Toto však vede spíše k rychlému a méně efektivnímu využívání finančních prostředků. V rámci tohoto pravidla se uplatňuje i mnoho výjimek, což jeho fungování velice komplikuje. Komise tedy zvažuje možnost aplikace pravidla N+2 u všech programů až od druhého roku a odstranění veškerých výjimek. Posledním bodem v návrhu na provedení reformy v rámci politiky soudržnosti je u *řídicích a kontrolních systémů*, kde je nutné zajistit silnější audit, ale také dosáhnout většího nasazení členských států v této oblasti, což by mělo vést k většímu soustředění se na výsledky a dopady politiky soudržnosti (Evropská komise, 2010).

4.2 Architektura politiky soudržnosti EU na období 2014 – 2020

V říjnu roku 2011 Evropská komise zveřejnila návrh na budoucí podobu politiky soudržnosti v období od roku 2014 až do roku 2020. Zaměřuje se především na modernizaci fungování fondů politiky soudržnosti a na vyrovnané vkládání regionálních zdrojů s cílem vytvořit nové pracovní příležitosti a s vidinou inteligentního, udržitelného a inkluzivního růstu, tak jak si to ukládá strategie Evropa 2020 (Evropská komise, 2011).

Srovnání architektury politiky soudržnosti EU za všechny tři sledovaná období zobrazuje následující tabulka 4.1.

Tabulka 4.1: Architektura politiky soudržnosti EU v programových obdobích od roku 2000

Období 2000 – 2006			Období 2007 – 2013			Období 2014 – 2020	
Cíle	Finanční nástroje		Cíle	Finanční nástroje		Cíle	Finanční nástroje
Cíl 1 – Podpora rozvoje a strukturální adaptace zaostávajících regionů	ERDF, ESF, EAGGF – záruční i orientační část, FIFG	=	Cíl – Konvergence	ERDF, ESF, FS		Investice do růstu a zaměstnanosti	ERDF, ESF, FS
Fond soudržnosti	FS						
Cíl 2 – Hospodářská a sociální koheze oblastí, které čelí strukturálním obtížím	ERDF, ESF	=	Cíl – Regionální konkurence–schopnost a zaměstnanost	ERDF, ESF	=		
Cíl 3 – Adaptace a modernizace politik a systémů vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti	ESF						
Interreg III	ERDF	=	Cíl – Evropská územní spolupráce	ERDF	=	Evropská územní spolupráce	ERDF
URBAN II ²⁸	ERDF						
EQUAL ²⁸	ESF						
Leader+	EAGGF – orientační část						
Rozvoj venkova a restrukturalizace odvětví rybolovu mimo Cíl 1	EAGGF – záruční část, FIFG						
4 Cíle 4 Iniciativy Společenství Fond soudržnosti	6 nástrojů		3 Cíle	3 nástroje		2 Cíle	3 nástroje

Zdroj: Evropská komise, 2007, Evropská komise, 2011; vlastní úprava

4.2.1 Cíle politiky soudržnosti EU na období 2014 – 2020

V roce 2010 byla přijata nová desetiletá strategie, jejímž hlavním cílem je zajistit nový růst Evropské unie – Evropa 2020²⁹. Tato strategie s sebou přinesla ucelenou vizi pro evropské sociálně–tržní hospodářství na příštích deset let, jež je založena na třech vzájemně se posilujících a propojených prioritních oblastech, jimiž jsou: **inteligentní růst**, jehož prostřednictvím se bude rozvíjet ekonomika založená na znalostech a inovacích,

²⁸ Iniciativy URBAN II a EQUAL jsou v období 2007 – 2013 včleněny do Cíle – Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

²⁹ Jedná se o strategii, které pokračuje v myšlenkách a cílech strategie předcházející – Lisabonské strategie z roku 2000.

udržitelný růst, díky němuž dojde k podpoře nízkouhlíkové, konkurenceschopné a na zdroje méně náročné hospodářství a **inkluzivní růst**, jehož prostřednictvím bude vznikat ekonomika s vysokou zaměstnaností a se sociální a územní soudržností. Za tímto účelem bylo stanoveno pět prioritních cílů, které musí EU do konce roku 2020 splnit. Cíle jsou stanoveny v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání, výzkumu a inovací, sociálního začleňování, snižování chudoby a v problematice klimatu a energetiky. Konkrétní podoba prioritních cílů, kterých chce EU dosáhnout, zní v jednotlivých oblastech následovně:

- *Zaměstnanost* – do roku 2020 zaměstnat 75 % osob ve věkové kategorii od 20 do 64 let,
- *Vzdělání* – do roku 2020 snížit míru předčasného ukončení školní docházky pod 10 % a dosáhnout alespoň 40% podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva ve věkové kategorii od 30 do 34 let,
- *Výzkum a inovace* – do roku 2020 investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP Evropské unie jako celku,
- *Boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení* – do roku 2020 snížit počet lidí, kteří žijí v chudobě a sociálním vyloučení nebo jsou na pokraji chudoby a hrozí jim sociální vyloučení alespoň o 20 milionů,
- *Změna klimatu a udržitelné zdroje energie* – do roku 2020 snížit emise skleníkových plynů o 20 % či až 30 % pokud pro to budou vhodné podmínky ve srovnání se stavem v roce 1990, dále zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů na 20 % a také o 20 % zvýšit energetickou účinnost. Tento cíl je známý také pod tzv. *cílem 20–20–20*.

Ke splnění těchto prioritních cílů navrhla Komise program Evropa 2020, jež obsahuje sedm stěžejních iniciativ, díky nimž mohou orgány EU i členských zemí na všech úrovních řízení spojit své snažení v prioritních oblastech této strategie. K zajištění **inteligentního růstu** jsou podporovány tři stěžejní iniciativy, jedná se o: *Digitální agendu pro Evropu*, jejíž hlavním cílem je vytvořit jednotný digitální trh založený na rychlém a superrychlém internetu a interoperabilitě aplikací. Tato iniciativa má stanoveny i dílčí cíle, kdy do roku 2013 chce vytvořit širokopásmové připojení pro všechny občany EU. Do roku 2020 má vytyčeny cíle dva, a to, aby bylo všem umožněno připojit se k rychlejšímu internetu (s minimální rychlostí 30 Mbps) a připojit k internetu nejméně 50 % evropských domácností na rychlost vyšší než 100 Mbps. Iniciativa pod názvem *Unie inovací* směřuje svoji pozornost na výzkum, rozvoj a inovační politiky a na hlavní výzvy dnešního světa, to

znamená v oblastech jako je změna klimatu, energetiky, účinného využívání zdrojů a podobně. Dále posiluje každou součást v rámci inovačních procesů, od počátečního výzkumu po zavedení produktu na trh. Poslední iniciativa v tomto růstu je skryta pod názvem *Mládež v pohybu*, jejímž cílem je umožnit studentům studovat v zahraničí a připravit je tak na požadavky pracovního trhu, zlepšit výsledky a zvýšit mezinárodní atraktivitu evropských univerzit a pozvednout úroveň všech stupňů vzdělávání a odborné přípravy. Pro zajištění a stimulaci **udržitelného růstu** byly vytvořeny dvě stěžejní iniciativy, jedná se o: *Evropu méně náročnou na zdroje*, kdy je zde podporována snaha přechodu k nízkouhlíkové ekonomice a ekonomice, která bude své zdroje využívat zodpovědným a účinným způsobem, jež povede k ukončení závislosti ekonomického růstu na zdrojích a energii. Za tímto účelem musí dojít ke snížení jak emise oxidu uhličitého, tak i intenzity využívání a spotřeby zdrojů a prosazování větší spolehlivosti energetických dodávek. Druhou iniciativou je *Průmyslová politika pro éru globalizace*, jejímž prostřednictvím dochází k podpoře podnikání, především malého, a tím zvyšování jeho aktivity a konkurenceschopnosti na evropském trhu. Na podporu **inkluzivního růstu** byly vytvořeny také dvě stěžejní iniciativy, jedná se o: *Program pro nové dovednosti a pracovní místa*, který podporuje jak jednotlivce, tak i celou společnost. Jednotlivcům napomáhá získávat nové dovednosti, což jim umožňuje přizpůsobit se novým podmínkám na trhu práce či rekvalifikovat se na práci v jiném oboru. Program také modernizuje pracovní trhy, aby se snížila nezaměstnanost, zvýšila se produktivita práce a tak zajistila udržitelnost sociálního systému. V rámci druhé iniciativy *Evropská platforma pro boj proti chudobě* zajišťuje hospodářskou, sociální a územní soudržnost, garantuje dodržování základních lidských práv u osob, které žijí v chudobě či sociálním vyloučení a nabízí jim tak důstojný život a aktivní účast na dění ve společnosti, rovněž pomáhá získávat finanční prostředky na podporu lidem integrovat se do společnosti, získat odbornou kvalifikaci či získat pracovní místo nebo nárok na sociální dávky (Evropa, 2012, Evropa, 2010).

V návrhu na politiku soudržnosti EU na období 2014 – 2020 se objevuje zjednodušený rámec s dvěma cíli, ve kterých se odráží cíle Evropy 2020, podle níž se všechny regiony podílejí na společném cíli, jímž jsou investice do pracovních pozic a růstu. Způsob a rozsah intervence jednotlivých členských států EU se však bude lišit v závislosti na míře ekonomického rozvoje. Konkrétní cíle pro budoucí období jsou tedy definovány následovně:

- Investice do růstu a zaměstnanosti,

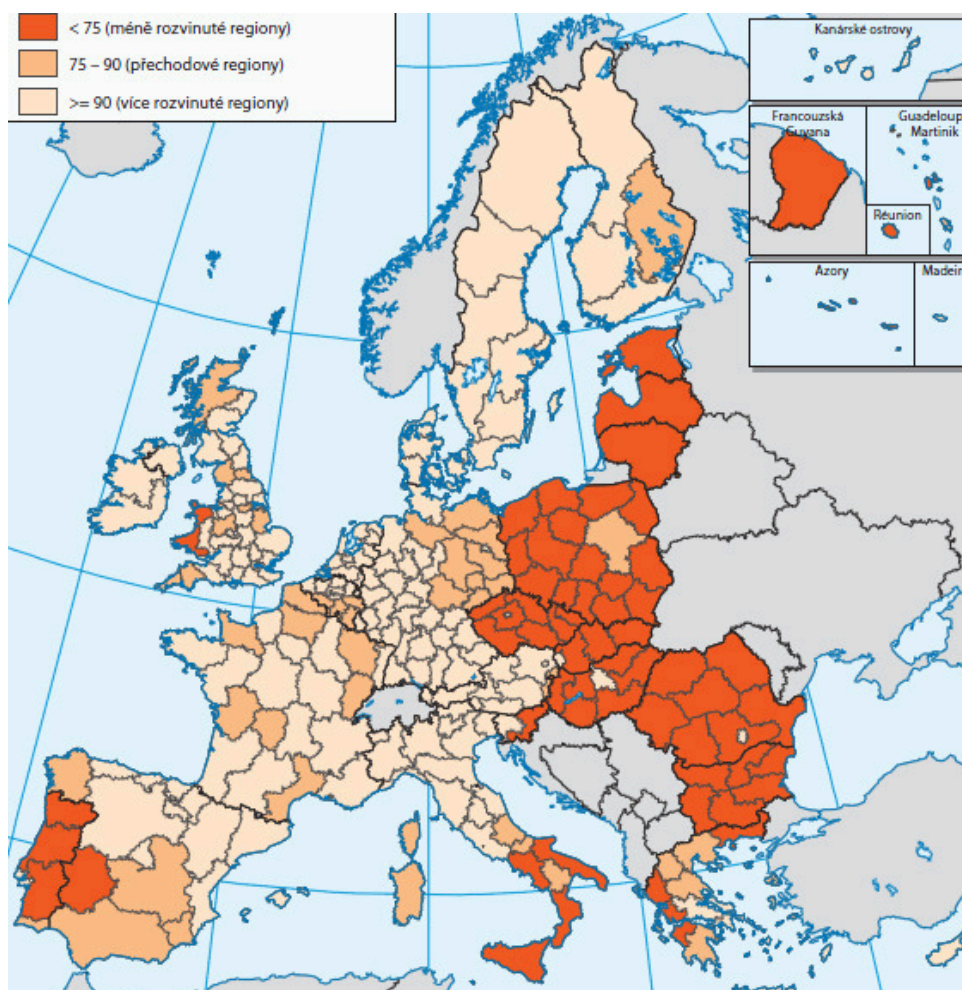
- Evropská územní spolupráce.

Změnou, se kterou se do budoucna počítá, je definování způsobilosti k získání finančních prostředků ze strukturálních fondů. K tomuto účelu byla vytvořena nová kategorizace regionů způsobilých k investicím. Byly vytvořeny tři následující kategorie:

- *Méně rozvinuté regiony (Less developed regions)* jsou definovány jako regiony, jejichž HDP na obyvatele nedosahuje 75 % průměru EU–27, které i nadále budou prioritními oblastmi politiky soudržnosti. Míra spolufinancování zde bude stanovena maximálně na 75 až 85 % v méně rozvinutých a odlehlých regionech.
- *Přechodové regiony (Transition regions)* jsou definovány jako regiony, jejichž HDP na obyvatele se nachází v rozmezí od 75 až do 90 % průměru EU–27. Míra spolufinancování zde bude na 60 %. Hlavním cílem této kategorie je poskytnout investice na další ožívování regionů, které se v posledních letech staly konkurenceschopnějšími. Podle aktuálních údajů by mělo jít o 51 regionů s více jak 72 miliony občanů.
- *Více rozvinuté regiony (More developed regions)* jsou definovány jako regiony s HDP na obyvatele vyšším než 90 % průměru EU–27. Míra spolufinancování bude nastavena na 50 %.

Jaké jsou předpokládané změny ve způsobilosti regionů oproti minulému období 2007 – 2013 jsou uvedeny v příloze č. 5. Simulaci, jak by mohla způsobilost jednotlivých regionů vypadat podle této kategorizace politiky soudržnosti na roky 2014 až do roku 2020, zobrazuje následující mapa 4.1.

Mapa 4.1: Simulace způsobilosti regionů pro čerpání z fondů EU na roky 2014 – 2020

Zdroj: Evropská komise, 2011

4.2.2 Návrh legislativního rámce politiky soudržnosti EU 2014 – 2020

Na konci roku 2011 Evropská komise přijala návrh legislativního balíčku, který je oproti minulému pro období 2007 – 2013 pozměněn. Pro politiku soudržnosti na období 2014 – 2020 se legislativní balíček skládá se z jednoho společného nařízení, třech nařízení pro Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti a ze dvou nařízení o Evropské územní spolupráci a Evropských seskupení pro územní spolupráci a dvě další nařízení o Evropském fondu pro přizpůsobení se globalizaci a Programu Evropské unie pro sociální změny a inovace. Tyto nové návrhy mají dále rozvinout danou evropskou strategii a zaručit, že finanční prostředky budou vynaloženy tak, že budou přispívat k naplňování evropských cílů. Navržený legislativní balíček se tedy skládá z jednoho obecného nařízení a sedmi prováděcích nařízení. *Návrhem obecného nařízení je v tomto období Nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných*

ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, jež je rozdělena na dvě části. V části první tohoto návrhu jsou stanovena společná pravidla pro jednotlivé fondy politiky soudržnosti (ERDF, ESF, FS, EAFRD, EMFF) s hlavním cílem zvýšit soudržnost mezi těmito nástroji a zvýšit tak jejich konečný dopad. V části druhé jsou stanovena společná pravidla pro hlavní fondy (ERDF, ESF, FS), jejichž prostřednictvím jsou plněny cíle politiky soudržnosti. Hlavní změny, které by měly být výsledkem tohoto nařízení, jsou následující:

- mělo by dojít k zvýšení účinnosti a účelnosti strukturálních nástrojů,
- sestavení společného strategického rámce pro všechny nástroje,
- vyplacení finančních prostředků bude podmíněno zavedením vyhovujícího strategického, regulačního a institucionálního rámce,
- a ke zjednodušení postupů a jejich digitalizace a následně k snížení administrativních nákladů, členské státy uzavřou smlouvy o partnerství, které budou hovořit o jejich celkových závazcích.

Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj a cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006 upravuje rozsah a investiční priority pro programy regionálního rozvoje, hlavní složky finančního rámce (ERDF) politiky soudržnosti na programové období 2014 – 2020. Evropský sociální fond by díky návrhu Nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1081/2006 měl i v tomto období 2014 – 2020 přinášet více příležitostí v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání a odborné přípravy a bojovat proti sociálnímu vyloučení a chudobě. Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1084/2006 pojednává o Fondu soudržnosti, který patří také k hlavní složce finančního rámce a také proto chce Evropská komise na něj uvolnit značné finanční prostředky. Nařízení uvádí i jeho oblasti působnosti – infrastruktura, životní prostředí a doprava.

Návrh *Nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce* stanovuje praktická opatření pro evropskou politiku soudržnosti. Je nutné podstupovat takovou spolupráci, protože problémy, kterým čelí země i regiony EU, přesahují čím dál více národní a regionální hranice. V návrhu *Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a provádění takovýchto seskupení* je popsáno fungování takovýchto seskupení a návrhy jejich možného zdokonalení, které spočívají především ve zjednodušení jejich zakládání, v přezkumu záběru jejich činností, v možnosti jejich zapojení mimo Evropskou unii a v ujasnění některých pravidel, jako třeba je nábor zaměstnanců či využívání finančních prostředků.

S návrhem legislativního balíčku politiky soudržnosti EU na období 2014 – 2020 úzce souvisí i následující dva návrhy, jedná se o návrh *Nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu pro přizpůsobení se globalizaci (2014 – 2020)* hovoří o tom, že Evropská unie si přeje, aby Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci fungoval i po roce 2013, kdy by mohl svoji činnost ukončit. Tento fond proplácí náklady spojené s hledáním pracovního uplatnění do 50 nebo 65 % po dobu 24 měsíců. V návrhu je stanoveno, že by příděl do tohoto fondu na období 2014 – 2020 mohl přesáhnout 3 miliardy EUR. Návrh *Nařízení Evropského parlamentu a Rady o programu Evropské unie pro sociální změny a inovace* pojednává o novém finančním nástroji, který by měl začít svoji činnost v roce 2014, díky němuž budou členské státy a jiní zájemci lépe podporováni ve svém úsilí vypracovávání a realizace účinných politických reforem v oblasti zaměstnanosti a jiných sociálních témat (Evropská komise, 2011).

Takto navržené reformy byly na začátku roku 2013 schváleny i Evropskou radou, ale o měsíc později tento návrh zamítl Evropský parlament. Nejasnosti o podobě legislativního rámce vyvolávají další nejasnosti jak v plánování víceletého finančního rámce na budoucí období, ale stejně tak i ztěžují vyjednávání o Dohodách o partnerství. Je tedy již jasné, že zahájení čerpání z evropských fondů nabere ještě většího zpoždění, než se očekávalo. Nejdříve se předpokládalo, že se evropské instituce na finální podobě legislativy na roky 2014 až 2020 dohodnou nejpozději v poslední čtvrtině tohoto roku, dnes už ty nejvíce pesimistické scénáře hovoří o následujících letech. Další změny a zpoždění ve vyjednávání by mohly způsobit volby do Evropského parlamentu i nová Komise, která by měla být

vytvořena v polovině příštího roku, proto je zapotřebí nyní vynaložit maximální úsilí vedoucí ke konsensu (Vláda České republiky, 2013).

4.2.3 Návrh finančního rámce politiky soudržnosti EU na období 2014 – 2020

Přípravy a jednání o finančním rámci na budoucí období 2014 – 2020 začaly již také v roce 2011, kdy Komise poprvé zveřejnila svůj soubor návrhů ³⁰ jak na příjmovou, tak i výdajovou stránku rozpočtu EU. Konkrétní číselná podoba návrhu rozpočtu pro roky 2014 až 2020 byla obsažena ve sdělení o *Rozpočtu pro Evropu 2020*, které bylo rozděleno do dvou částí. V první části byly navrženy částky určené jako výdaje v jednotlivých oblastech závazků na jednotlivé roky a jejich rozdělení do hlavních dílčích rozpočtových kapitol. V druhé části byly vyjmenovány prioritní oblasti, politické cíle a nástroje pro jejich dosažení. Obsahovala však i důležité doby možných reforem, kterými by prioritní oblasti měly do budoucna projít, jednalo se především o oblasti, které jsou v rámci rozpočtu EU nejnáročnější, a to o politiku hospodářské a sociální soudržnosti a politiku zemědělskou. Komise toto svoje Sdělení reprezentovala jako rozpočtový výhled, který má odpovídat cílům, které si stanovila strategie Evropa 2020, a i díky této strategii došlo ke zvýšení výdajů o 4 až 5 % oproti minulému období 2007 – 2013, a to z 993 miliard EUR na 1 025 miliard EUR³¹. Tento nárůst o 32 miliard EUR by se měl projevit především v oblastech podporujících strategii, jedná se o oblast vzdělávání, dopravní politiky se zaměřením na transevropské dopravní sítě, energetiky a telekomunikací. Škrty, které byly Komisí navrženy, se týkaly především rozpočtové kapitoly *Udržitelného růstu: přírodní zdroje*, jejíž součástí je i zemědělská politika. Snížení zdrojů v této kapitole odpovídá 10 % rozdílu oproti minulému období 2007 – 2013 a jedná se o 38 miliard EUR. Pomyslné utahování opasků ale také dolehlo na politiku kohezní. Zdroje určené na kohezní politiku byly sníženy o 5 % oproti minulému období a jedná se o snížení až o 19 miliard EUR, částka navrhovaná pro politiky hospodářské a sociální soudržnosti je 336 miliard EUR.

Již konkrétnější jednání o evropském rozpočtu byla odstartována počátkem roku 2012, kdy došlo k projednávání tří klíčových bodů, jednalo se o úspory v rozpočtu, zavedení

³⁰ Sdělení „Rozpočet pro Evropu 2020“, Návrh meziinstitucionální dohody mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí o spolupráci v rozpočtových záležitostech a finančním řízení, Návrh nařízení Rady zakotvující víceletý finanční rámec pro roky 2014 – 2020, Návrh rozhodnutí Rady týkající se systému vlastních zdrojů EU.

³¹ Upravený návrh rozpočtu o nového přistoupivšího člena – Chorvatsko hovoří o 1 033 miliardách EUR. Rozdíl oproti minulému období by tak činil 40 miliard EUR. Údaje o rozpočtu jsou vyjádřeny v cenách roku 2011.

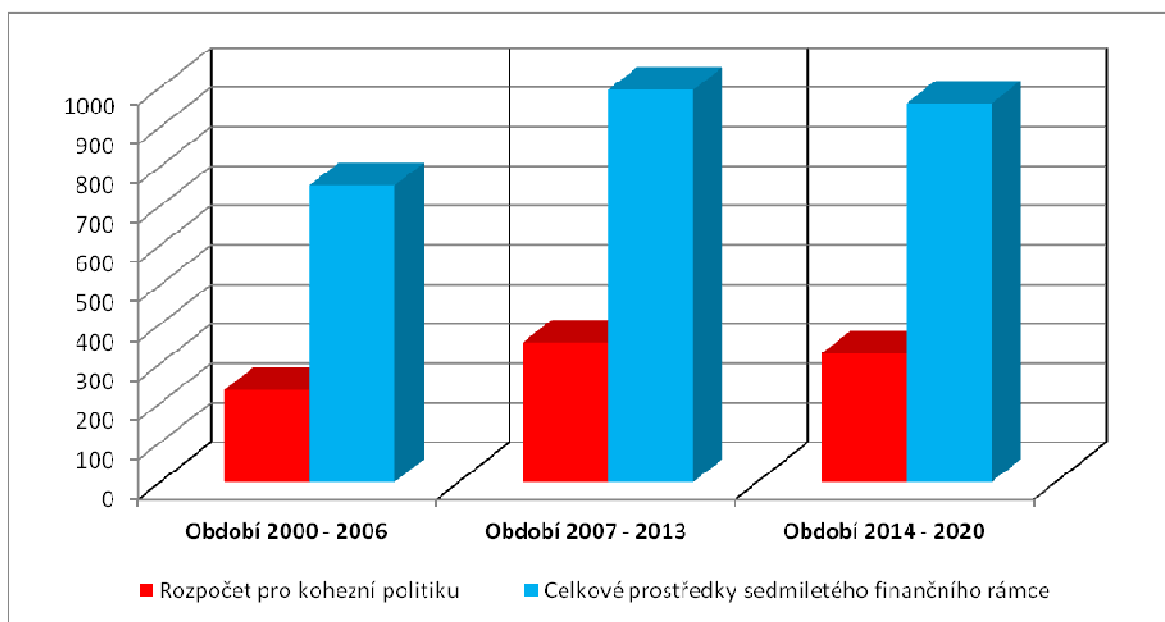
nové daně z finančních transakcí a korekční mechanismus. Na zasedání Rady pro všeobecné záležitosti se začaly projevovat první rozdílné pohledy na budoucnost rozpočtu. Objevili se zde zástupci podporující *úspornější variantu rozpočtu EU* a také země, které by štedřejší rozpočet z minulých let zachovaly. Státy prosazující úspornější variantu argumentují tím, že když jsou nuceny provádět úsporná opatření i ve svých státních pokladnách, měla by tak postupovat i Evropská unie. Německo, jakožto čistý plátce do rozpočtu EU, toto označilo jako nerealistické a společně se stejně smýšlejícími státy prosazovaly škrty především v náročně výdajových stránkách, tedy v kohezní a zemědělské politice. Jiná skupina států si myslí, že aktuální výše rozpočtu by měla být zachována, především proto, aby mohl být nastartován ekonomický růst Evropské unie společně s prioritami růstové strategie Evropa 2020. Je tedy jasné, že najít rozumný kompromis nebude snadné. Nesoulad v názorech se však objevil i v *oblasti rozpočtových zdrojů*, kdy Komise navrhla zavedení nové daně z finančních transakcí jakožto nového vlastního zdroje a změnu u zdroje založeného na DPH, kde navrhované rozmezí činí 1 až 2 % DPH místo 1 %. Tyto novinky by se podle odhadů Komise mohly na ročních příjmech evropského rozpočtu podílet až 40 % a v tomto důsledku by také mohlo dojít ke snížení příspěvků členských států, které jsou nyní kalkulovány na základě HDP každého z nich. Třetí spornou otázkou je zde i *budoucnost korekčního mechanismu*, který Komise plánovala zrušit a nahradit ho systémem jiným, který by však i nadále zajišťoval únosnou pozici čistým plátcům do rozpočtu Evropské unie. Nový systém by se měl týkat Velké Británie, Německa, Nizozemska a Švédska, ale už ne Rakouska jako doposud.

V červenci roku 2012 Komise zveřejnila mírně upravený návrh finančního rámce na období 2014 – 2020. Jednalo se zde především o korekci – navýšení rozpočtu v důsledku plánovaného vstupu Chorvatska 1. července roku 2013 a také kvůli tomu, že odhady hospodářského růstu z roku 2011 byly příliš optimistické. Po dlouhých jednáních byla prozatím konečná verze rozpočtu EU na roky 2014 až 2020 přijata 8. února roku 2013 Evropskou radou, kdy celková částka na výdaje činí 959 miliard EUR. Tento návrh byl postoupen k projednání Evropskému parlamentu, ale na dalším zasedání, které se konalo 13. března 2013, byl odmítnut. Parlamentu se nelíbilo omezování výdajů a také požaduje v rámci rozpočtu větší pružnost. Finální verze sedmiletého finančního rámce na období 2014 – 2020 by se Evropská unie měla dočkat v červnu nebo červenci roku 2013.

Návrh finančního rámce v původní verzi z roku 2011, revidované verzi z roku 2012 a v druhé revidované z roku 2013 zobrazuje příloha č. 6. Sedmileté finanční rámce a finanční

alokaci pro politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti v jednotlivých programových obdobích od roku 2000 – 2006 – 2007 – 2013 – 2014 až do roku 2020 znázorňuje jak následující graf 4.1, tak i příloha č. 7. (Vláda České republiky, 2012, 2013).

Graf 4.1: Rozpočet EU a politiky soudržnosti v jednotlivých programových obdobích od roku 2000 do roku 2020 (v tisících EUR)

Zdroj: Učebnice evropské integrace, 2011, Evropská komise, 2011, Rada EU, 2013; vlastní zpracování

Na období politiky soudržnosti v letech 2000 – 2006 připadalo 233 125 milionů EUR³², což představuje cca 31 % z celkového rozpočtu na toto období, který činil 752 166 milionů EUR³². V současném období 2007 – 2013 členské státy mohou vyčerpat v rámci politiky soudržnosti EU částku ve výši 353 815 milionů EUR³³, což představuje cca 35,5 % z celkového rozpočtu na současné období, který činí 994 175 milionů EUR³³. V budoucím období 2014 – 2020, dle návrhu Rady z roku 2013, mohou prozatím státy Evropské unie počítat s 325 149 miliony EUR³³ pro politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti, což představuje cca 34 % z celkového rozpočtu EU na dané období. Částka budoucího sedmiletého rozpočtu prozatím činí 959 988 milionů EUR³³.

³² Částky jsou uvedeny v cenách roku 1999.

³³ Částky jsou uvedeny v cenách roku 2011.

4.2.4 Finanční nástroje politiky soudržnosti EU na období 2014 – 2020

Evropská komise si uvědomuje důležitost finančních nástrojů politiky soudržnosti EU, proto chce a navrhuje rozšíření jejich činností a také posílení jejich využívání v budoucím období jakožto účinnější a udržitelnější možnost k tradičnímu grantovému financování. Ke splnění těchto požadavků navrhuje, že by bylo účelné, aby členské státy a jejich regiony měly větší flexibilitu s ohledem na cílové sektory a prováděcí struktury, aby byl sestaven stabilní prováděcí rámec, který by byl založen na jasných a podrobně popsanych pravidlech a také by vycházel z již existujících pokynů a zkušeností daného území, aby byla zajištěna spolupráce finančních nástrojů a dalších forem podpory a aby byla zajištěna jejich vzájemná slučitelnost s finančními nástroji stanovenými a prováděnými na úrovni Evropské unie podle pravidel přímého řízení. K *sestavení stabilního prováděcího rámce* Komisi vede fakt, že operační prostředí, administrativní kapacity i úroveň technických odborných znalostí požadovaných na jejich úspěšné provádění se ve členských státech a regionech výrazně liší. Podporu politiky soudržnosti EU by tak členské státy mohly získat díky finančním nástrojům zavedených na úrovni EU nebo na vnitrostátní či regionální úrovni anebo pomocí finančních nástrojů tvořených výlučně půjčkami a zárukami. Státy by si vybraly jednu z těchto možností, takovou, která by jim nejlépe vyhovovala. V rámci finančních nástrojů zavedených na úrovni EU a řízených Komisí by byly příspěvky operačních programů k finančním nástrojům vyhrazeny na investice do příslušných regionů a oblastí spadajících pod příslušný operační program. Nástroje zavedené na vnitrostátní či regionální úrovni by byly řízeny v souladu se společnými ustanoveními. Vznikla by zde řídicím orgánům možnost přispět programovými zdroji na již existující či nově vytvořené nástroje, které by byly přizpůsobené specifickým podmínkám a potřebám anebo na standardizované nástroje, které budou mít předběžně definované podmínky a měly by být připraveny k použití a k okamžitému zavedení. Nástroje tvořené výlučně půjčkami a zárukami budou moci zavádět přímo řídicí orgány. Při použití této formy bude částka nahrazena na základě skutečného množství poskytnutých půjček nebo záruk blokových pro půjčky nové. Státy by pak již nemohly požadovat uhrazení nákladů či poplatků za řízení z fondů Společného strategického rámce. K zajištění větší *flexibility možnosti spolufinancování* bylo navrženo, že pro příspěvky k finančním nástrojům na úrovni EU se bude počítat se samostatnou prioritní osou a sazba spolufinancování by zde mohla dosáhnout až 100 %. V případě vnitrostátních a regionálních finančních nástrojů se sdíleným řízením bude muset řídicí orgán použít časově rozvržené příspěvky a bude moci do platebního prohlášení zahrnout i vnitrostátní příspěvky, které budou třeba na daný

finanční nástroj po určité období. V případě finančních pobídek by se podíl spolufinancování z fondů Evropské unie zvýšil o deset procent tam, kde je prioritní osa plněna především prostřednictvím finančních nástrojů. K zajištění slučitelnosti finančních nástrojů i s EU jsou navržena následující opatření, jedná se to, aby příspěvky Unie k finančním nástrojům byly odesílány na zúčtovatelné účty ve členských státech nebo aby byly dočasně investovány v souladu s pravidly konkrétního finančního řízení, aby úroky a jiné zisky vygenerované v rámci uloženého finančního nástroje byly použity na stejné účely jako je původní příspěvek EU, aby podíl kapitálových zdrojů EU vyplácených z investic byl znovu použit pro investice ve stejném či jiném finančním nástroji, ale v souladu s cíli daného operačního programu. Podíl EU na ziscích vygenerovaných investicemi by měl být použit na pokrytí nákladů či další investice, jež budou v souladu s operačním programem. Změnou oproti minulému období 2007 – 2013 bude, že finanční nástroje budou navrhovány na základě *hodnocení ex-ante*, které určí mezery na trhu, investice neoprávněné či případné, možné zapojení soukromého sektoru, ale i přidanou hodnotu daného finančního nástroje, a to proto, že se jedná o specifickou kategorii výdajů a úspěšnost či provedení jejich návrhů závisí především na správném vyhodnocení mezery a potřeb trhu (Evropská komise, 2012).

V rámci politiky soudržnosti EU v období od roku 2014 do roku 2020 se na financování cíle Investice do růstu a zaměstnanosti bude podílet Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti, cíl Evropská územní spolupráce bude podporován rovněž z Evropského fondu pro regionální rozvoj. V důsledku reformních procesů došlo i ke změnám v těchto strukturálních fondech. Podporu z *Evropského fondu pro regionální rozvoj* budou moci členské státy získat podporu na omezený počet cílů, které jsou v souladu s růstovou strategií Evropy. Finanční prostředky z tohoto fondu se budou využívat k rozvoji energetické účinnosti, využívání obnovitelných zdrojů, inovacím a k podpoře malých a středních podniků. Na některé druhy projektů, jako je zpracování a prodej tabáku nebo odstavení jaderných elektráren, nebudou moci být použity finance z tohoto fondu. Minimálně 80 % podpory bude směřovat do vyspělejších regionů a do méně rozvinutých regionů má být posláno alespoň 50 %. Ve všech regionech je ale také stanoveno minimální množství investic, které budou muset směřovat do energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů. Zvláštní podpora bude věnována městům a jejich dalšímu rozvoji, kdy návrh počítá s vyčleněním částky pro opatření na integrovaný udržitelný rozvoj měst a pro vytvoření příslušné platformy pro výměnu osvědčených postupů mezi městy.

Evropský sociální fond bude v tomto programovém období 2014 – 2020 více zaměřen na naplňování cílů strategie Evropa 2020. Členské státy v tomto období musí zajistit, aby určitý procentuální podíl prostředků získaly přes ESF – cílem je zde to, aby bylo více peněz využito na podporu zaměstnanosti, vzdělávání o odborné přípravy či na boj proti chudobě. Na podporu opatření na sociální začleňování bude vynaloženo alespoň 20 % finančních prostředků ESF. Finanční pomoc se bude zaměřovat také na antidiskriminační opatření a opatření v zájmu rovnosti žen a mužů. Role Komise při usnadňování nadstátní spolupráce a podpoře sociálních inovací bude aktivnější a samotné fungování ESF bude zjednodušeno. Prioritou pro řízení operačních programů bude hlavně dosažení reálných výsledků.

Fond soudržnosti poprvé přispěje k rozvoji nástroje pro propojení Evropy, který se zaměřuje k zajištění konkurenceschopného a udržitelného evropského dopravního systému. Působnost FS zůstane téměř podobná jako v minulém období, podpora poputuje na investice s cílem dodržování environmentálních norem, na projekty v oblasti energetiky s dopadem na životní prostředí a na investice do transevropských dopravních sítí a městských a nízkouhlíkových dopravních systémů (Evropská komise, 2012).

K plnění cílů Strategie Evropa 2020 by měl posloužit také Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkov (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF), i když se nejedná o strukturální fondy, budou hrát důležitou roli a jsou v budoucím období politiky soudržnosti EU součástí Společného strategického rámce a umožní tak lepší koordinaci strukturálních nástrojů. *Z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova* bude v období 2014 – 2020 spolufinancován Program rozvoje venkova, který bude přispívat k plnění cílů strategie prostřednictvím následujících priorit: Podpora přenosu znalostí a inovací, Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesního hospodářství, Podpora pro organizaci potravinového řetězce a řízení rizik, Obnova, zachování a posílení ekosystémů, Podpora efektivního využívání zdrojů a přechod na nízkouhlíkové hospodářství a Podpora sociálního začleňování, redukce chudoby a hospodářského rozvoje venkovských oblastí (Ministerstvo zemědělství, 2011). *Evropský námořní a rybářský fond* bude sloužit k financování náročných reforem společné rybářské politiky a bude podporovat jak rybáře při přechodu k udržitelnému rybolovu, tak obyvatele v pobřežních oblastech při diverzifikaci jejich hospodářství. Tento fond bude financovat projekty, které pomohou vytvářet nové pracovní příležitosti a zlepšovat kvalitu života v pobřežních oblastech Evropské unie (Evropská komise, 2011).

4.3 Systém programování strukturální pomoci EU v období 2014 – 2020

V rámci klíčových bodů, které si politika soudržnosti EU na nové období vytyčila, se jedná především o posílení strategického plánování a zvýšení tematické koncentrace, došlo i ke změně a hlavně zjednodušení v programovacím procesu. Díky těmto požadavkům došlo k modifikaci programových dokumentů, jako jsou Strategické obecné zásady Společenství, Národní rozvojový plán, Národní strategický referenční rámec, z nichž vyplývaly jednotlivé Operační programy, které byly v období od roku 2014 až do roku 2020 nahrazeny novými, a to Společným strategickým rámcem a Dohodami o partnerství, na jejichž základě budou rovněž vytvořeny Operační programy.

Nejdůležitějším dokumentem budoucího období se stal *Společný strategický rámec (Common Strategic Framework)*, který členským státům usnadní přípravu následujícího programového období. Společný strategický dokument (SSR) stanovuje jasnější strategičtější zaměření procesu programování a usnadňuje tak odvětvovou a územní koordinaci zásahů Evropské unie prostřednictvím fondů, ostatních politik a jiných nástrojů s cílem podpořit její harmonický, vyrovnaný a udržitelný rozvoj. Tento dokument určí prostředky k dosažení soudržnosti a souladu programování fondů SSR s doporučením pro konkrétní země, mechanismy koordinace fondů SSR mezi sebou, ale i dalšími politikami a nástroji EU včetně vnějších nástrojů pro spolupráci, horizontální principy a politické cíle pro provádění fondů SSR, ustanovení k řešení územních problémů a kroky, které mají být uskutečněny v zájmu podpory integrovaného přístupu odrážejícího úlohu městských, venkovských, pobřežních a rybářských oblastí, ale i pro oblasti se zvláštními územními rysy, pro každý tematický cíl kroky, které budou mít vysoký přínos pro EU a priority spolupráce fondů SSR s přihlédnutím k makroregionálním strategiím a strategiím pro pobřežní oblasti. Tematické cíle SSR ukládá následující: posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím, jejich využití a kvalita, zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství a rybářství a akvakultury, podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích, podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik, ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů, podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách, podpora zaměstnanosti a mobility pracovních sil, podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě, investice do vzdělávání, dovedností a

celoživotního učení a posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy (Evropská komise, 2012). Návazným dokumentem je *Dohoda o partnerství (Partnership agreement)*, kterou vypracuje každý členský stát v rámci dialogu s Komisí, která se bude vztahovat na veškerou podporu z fondů SSR v daném členském státě. Dohodu o partnerství členské státy vypracovávají na základě doporučení Komise, která k tomuto účelu vydala Stanoviska útvarů Komise k přípravě dohody o partnerství a programů na období 2014 – 2020 pro každý členský stát. Dohoda stanoví:

- **opatření, která zajistí soulad se strategií EU pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění** včetně analýzy rozdílů a potřeb s ohledem na tematické cíle SSR a na cíle stanovené v doporučení pro jednotlivé státy, souhrnu výsledků analýzy předběžného hodnocení odůvodňující výběr tematických cílů a orientační výši prostředků z fondů SSR a jejich očekávaných výsledků, orientační rozdělení podpory poskytnuté Evropskou unií podle tematických cílů na vnitrostátní úrovni pro všechny fondy SSR a stejně tak celkové částky podpory na cíle v oblasti změny klimatu, hlavní prioritní oblasti spolupráce, horizontální principy a politické cíle pro provádění fondů SSR a seznam programů pro strukturální fondy s odhadovaným přidělem na každý rok,
- **integrovaný přístup k územnímu rozvoji podporovaný fondy SSR**, který vymezí mechanismy na celostátní i regionální úrovni, které budou sloužit ke koordinaci mezi fondy SSR a dalšími nástroji, stejně tak jako opatření, která zajistí integrovaný přístup k využívání fondů SSR pro územní rozvoj měst, venkovských, pobřežních a rybářských oblastí i oblastí se zvláštními územními rysy,
- **integrovaný přístup k řešení zvláštních potřeb zeměpisných oblastí nejvíce postižených chudobou nebo cílových skupin, jimž nejvíce hrozí diskriminace nebo vyloučení s odhadem potřebných finančních prostředků**
- a jako poslední **opatření k zajištění účinného provádění jak politiky soudržnosti EU, tak i fondů SSR** (Evropská komise, 2012).

Posledním dokumentem v období 2014 – 2020 jsou *Operační programy (Operational Programmes)*, které by měly obsahovat specifickou strategii při respektování národních, regionálních a místních potřeb a současně cíle strategie Evropa 2020. Tento dokument bude obsahovat stanovené prioritní osy, kde prostřednictvím jednotlivých operačních

programů bude popisovat intervenční priority, aktivity, indikátory a cílové skupiny (MMR, 2012).

4.4 Politika soudržnosti EU ve vybraných zemích

Od minulého roku, tedy roku 2012, dochází ke konkretizaci politiky soudržnosti EU v jednotlivých členských státech, které vytváří Dohody o partnerství a samotné operační programy na budoucí programové období 2014 – 2020. Názory členských států na návrhy budoucího programového období kohezní politiky EU a přípravu České a Polské republiky na období 2014 – 2020 zjistíme níže.

4.4.1 Pozice vybraných členských států na návrhy politiky soudržnosti EU pro budoucí období 2014 – 2020

Aby politika soudržnosti EU co nejvíce odpovídala požadavkům a napomáhala řešit problémy členských států, probíhá mezi nimi a evropskými institucemi mnoho diskuzí, a to nejen při jednáních o konkrétních operačních programech, ale i při samotném sestavování této politiky.

Jedním ze silných hlasů, které lze na scéně Evropské unie slyšet, je hlas *Visegrádské skupiny* (nebo také V4). V4 představuje spojení čtyř států ve střední Evropě, jedná se o Českou republiku, Slovenskou republiku, Polskou republiku a Maďarskou republiku, které vzniklo v roce 1991. K těmto čtyřem státům bývá velice často připojováno i Slovinsko, a to z toho důvodu, že se s názory V4 ztotožňuje. Země V4 se k problematice podoby kohezní politiky v letech 2014 – 2020 a víceletého finančního rámce vyjadřují následovně:

- politiku soudržnosti EU chápou jako jednu z hlavních priorit, proto je nutné zabránit jakémukoliv snižování zdrojů k financování ze strukturálních fondů,
- obávají se dopadů makroekonomických kondicionalit, které mají zajistit efektivní a účinnější politiku soudržnosti EU,
- podporují myšlenku, že fondy Společného strategického rámce budou orientované na výsledky, ale zároveň požadují, aby byla zajištěna větší flexibilita v implementaci, která dosahování lepších výsledků umožní,
- souhlasí s tím, že prostředky ze SSR by měly nadále směřovat do méně vyspělých členských států a regionů, ale

- nesouhlasí s tím, že by mělo být přesunuto asi 10 miliard EUR z Fondu soudržnosti ve prospěch Nástroje k propojení Evropy, který si stanovuje jiné cíle a užívá jiná pravidla.

K otázce návrhu strategického přístupu, který Komise předkládá, se V4 vyjadřuje shodně a s takovýmto přístupem rovněž souhlasí. Souhlasí také s vyšším propojením strategie Evropa 2020 a politiky soudržnosti EU, stejně tak jako s ex-ante hodnocením, které je důležité k efektivnímu využívání prostředků z fondů SSR. V4 zde však zdůrazňuje, že by měl být kladen spíše větší důraz na preventivní opatření v průběhu implementace, než finanční korekce následně až po skončení programového období. Návrhy k procesu zavádění rovněž V4 hodnotí poměrně kladně. Vítá zjednodušení procesu zavádění, ale podporuje zjednodušování další. Přijímá také návrh Komise, který se týká operací, které vytváří čisté příjmy. V4 však ještě žádá Komisi o definování pravidel pro řešení problému velkých infrastrukturních projektů, které přesahují jedno programové období (MMR, 2012).

Další skupinou států, jejíž názory na budoucnost politiky soudržnosti EU zmíníme, jsou státy zakládající, jedná se tedy o pozici Belgie, Francie, Itálie, Lucemburska, Německa a Nizozemska. *Belgie* zastává názor, že by mělo dojít k dalšímu posilování spolupráce politiky kohezní s dalšími politikami EU. Je pro zachování všech tří současných cílů³⁴ i v budoucím období 2014 – 2020. Tvrdí, že by mělo být umožněno členským státům flexibilně si vybírat své priority a také, že by mělo dojít k celkovému zjednodušení této politiky. Pro nové výzvy doporučuje vytvořit jednotnou evropskou strategii, avšak s konkrétními opatřeními na regionální či lokální úrovni. *Francie* tvrdí, že budoucí kohezní politika by měla reagovat na problém sociálního vyloučení ve velkých městech a také na úbytek obyvatel ve venkovských oblastech. Považuje za nutné zvýšit efektivnost politiky důrazem na dosahování měřitelných výsledků. Podporuje snížení administrativní náročnosti a zdůrazňuje, že by se měl regionální vývoj sledovat nejen na úrovni NUTS 2, ale i NUTS 3 a případně i úrovních nižších. *Itálie* považuje kohezní politiku EU za velice významnou, a proto by měla být realizována na celém území EU. Myslí si, že by se efektivnost této politiky mohla zajistit koncentrací priorit, stanovením měřitelných cílů a zjednodušeným implementačním systémem. Za problém považuje těžkopádný a centralistický monitorovací systém, proto podporuje vytvoření Rady pro kohezní politiku. *Lucembursko* tvrdí, že by kohezní politika EU měla především reagovat

³⁴ Cíl – Konvergence, Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, Cíl – Evropská územní spolupráce.

na nové výzvy, které se před EU i členskými státy stále objevují. *Německo* tvrdí, že by se politika hospodářské a sociální soudržnosti EU měla soustředit především na nejméně rozvinuté regiony a měl by být zaveden mechanismus na postupný pokles intenzity využívání podpory po překročení hranice 75 %. Je proti zaměření se na nové další výzvy, ale rovněž podporuje zvýšení spolupráce s ostatními politikami EU. *Nizozemsko* rovněž podporuje myšlenku ponechání všech tří cílů současného období a nesouhlasí se zahrnutím dalších cílů. Považuje za nutné více zapojit soukromý sektor do této politiky. Jako klíč k úspěchu pokládá zjednodušení a rychlost politiky soudržnosti EU, ale i koordinaci politiky s jinými politikami EU.

Dva nejnovější členové Evropské unie, *Rumunsko* a *Bulharsko*, podporují myšlenku větší koordinace politiky soudržnosti EU s dalšími politikami EU, především s politikou zemědělskou. Schvalují také zjednodušení procedur a principu proporcionality a zejména *Bulharsko* oceňuje podporu přeshraniční spolupráce. *Rumunsko* souhlasí s rozšířením kritérií pro zařazení do Cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU³⁵.

Poslední skupinou zemí, u nichž zmíníme pozici k budoucnosti kohezní politiky EU, jsou státy PIGS – nejvíce zadlužené země EU a jedná se o Portugalsko, Itálii, Řecko a Španělsko. *Portugalsko* souhlasí s propojováním kohezní politiky EU s politikami ostatními, stejně tak jako se zharmonizováním pravidel pro jednotlivé fondy, zjednodušením procedur a s flexibilní územní implementací. Stojí také za posílením role přeshraniční spolupráce. *Řecko* tvrdí, že by kohezní politika měla reagovat na nové výzvy, které ve v regionech projevují různě a řešení těchto situací by mělo být „ušité na míru“. Podporuje stejně jako jiné státy spolupráci i s jinými politikami EU, zjednodušení systému, avšak tvrdí, že je zde nutný pokrok v dostupnosti regionálních dat. *Španělsko* si myslí, že politika soudržnosti EU by měla především podporovat ekonomický rozvoj, ale měl by respektovat odlišnou situaci v různých státech i regionech. Rovněž považuje za nutnost spolupráci s jinými politikami EU a celkové zjednodušení této politiky. Podporuje návrh na postupný pokles podpory po překročení hranice 75 % i více kritérií pro zařazení do cílů kohezní politiky EU (MMR, 2009).

³⁵ Jako například věková struktura obyvatel v zemi, index chudoby, dostupnost veřejných služeb a další.

4.4.2 Příprava na programové období 2014 – 2020 v České republice

Česká republika, respektive Ministerstvo pro místní rozvoj, přípravy na nastavení obsahu a systému implementace fondů SSR pro období 2014 – 2020, zahájila již v druhé polovině roku 2010. V důsledku dlouhých přípravných prací bylo rozhodnuto o **pěti národních rozvojových prioritách**, jedná se o *Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky, Rozvoj páteřní infrastruktury, Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy, Podporu sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví a Integrovaný rozvoj území*. Dalším důležitým krokem bylo tyto priority rozpracovat do podoby jednotlivých operačních programů. Za tímto účelem požádalo Ministerstvo pro místní rozvoj své partnery o aktualizaci a doplnění poskytnutých analytických a strategických materiálů. Resorty, kraje a zástupci měst a obcí zpracovali tzv. problémové analýzy, které obsahují shrnutí stávajícího stavu, příčiny a důvody problémů pro dané téma či území, návrhy na řešení a vymezení klíčových prioritních oblastí, jejichž hlavním smyslem bylo připravit co nejvyšší vstupy pro přípravu Dohody o partnerství. Na základě podkladů od partnerů i národních strategických dokumentů a při respektování požadavků návrhu evropské a domácí legislativy a s vazbou na programové prohlášení vlády České republiky připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj návrh vymezení programů spolufinancovaných z fondů SSR pro budoucí období politiky soudržnosti. ČR po důkladné analýze všech podkladů navrhla následující seznam operačních programů:

- **8 tematických OP pro cíl Investice do růstu a zaměstnanosti:** OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, OP Doprava, OP Životní prostředí, OP Zaměstnanost, Integrovaný regionální operační program, OP Praha – pól růstu ČR,
- **5 regionálních OP pro cíl Evropská územní spolupráce:** OP ČR – Polsko, OP Svobodný stát Sasko – ČR, OP Svobodný stát Bavorsko – ČR, OP Rakousko – ČR, OP Slovensko – ČR,
- OP Nadnárodní a Mezuregionální spolupráce v rámci cíle Evropská územní spolupráce,
- Program rozvoje venkova a OP Rybářství.

Návrh operačních programů, jejich cíle a způsob financování zobrazuje příloha č. 8 (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2012).

V rámci budoucího období kohezní politiky Česká republika navrhla následující principy, které by měly zajistit lepší plnění stanovených cílů:

- *Princip strategického zaměření a propojování* – tento princip říká, že OP budou muset být sestavovány tak, aby docházelo k naplňování rozvojové strategie členského státu, která bude podložena reálnými a měřitelnými cíli a výsledky. Jednotlivé intervence budou muset být navrženy tak, aby se vzájemně doplňovaly a maximálně podporovaly, a to jak tematicky, tak i územně.
- *Princip podpory fungujícího trhu* – tento princip tvrdí, že OP budou podporovat jenom odvětví, u nichž dochází k selhání trhu nebo tržní prostředí vůbec neexistuje. Mělo by zde také docházet k důslednému zvažování formy podpory, která bude pro danou intervenci nebo také i území použita, ale nemělo by docházet k vytlačování soukromého kapitálu, ba naopak bude podporováno větší zapojení privátního kapitálu, například větší zapojení nástrojů finančního inženýrství.
- *Princip podpory kvalitních projektů* – tento princip zdůrazňuje, že budou podporovány pouze projekty, které budou měřitelně naplňovat předem stanovené priority a cíle. Prokazování a důkazy o proveditelnosti takového projektu by měly být předkládány i ve fázi vlastní realizace, ale především ve fázi využívání výstupů a dosahování výsledků projektu. Důležité by zde však mělo stále zůstat hodnocení projektu jako celku.
- *Princip snadnější přípravy a realizace projektu* – tento princip budoucím žadatelům a příjemcům zdrojů operačních programů říká, že projekty budou předkládány a realizovány snadněji než doposud, a to především prostřednictvím elektronizace agendy a zjednodušování či sjednocování pravidel. Důležitou roli zde však bude hrát i zvyšování kvality a výkonu budoucích aktérů implementačního procesu (MMR, 2013).

Následující tabulka 4.2 zobrazuje počet operačních programů a celkovou alokaci České republiky od doby jejího vstupu do EU, tedy od roku 2004, v rámci programových období 2004 – 2006, 2007 – 2013 a 2014 – 2020.

Tabulka 4.2: Operační programy ČR od roku 2004 do roku 2020

Programové období	2004 – 2006	2007 – 2013	2014 – 2020
Tematické OP	4	8	7
Regionální OP	1	7	1
Jiné OP	–	9 + 2 ³⁶	9
<i>Celkem</i>	5	24 + 2	17
Alokace na dané období (v mld. EUR)	2,6	26, 7	22

Zdroj: Evropská komise, 2012, MMR, 2013; vlastní zpracování

Do kategorie méně rozvinuté regiony v České republice v programovém období 2014 – 2020 bude opět patřit 7 regionů NUTS 2, konkrétně se jedná o regiony Jihovýchod, Jihozápad, Moravskoslezsko, Severovýchod, Severozápad, Střední Čechy a Střední Morava. Do kategorie více rozvinuté regiony bude náležet region soudržnosti hlavní město Praha.

4.4.3 Příprava na programové období 2014 – 2020 v Polské republice

Polská republika v rámci Národní rozvojové strategie 2020 chce posílit a využít ekonomického, sociálního a institucionálního potenciálu, jež umožní rychlý a trvale udržitelný rozvoj země a jež zlepší kvalitu života obyvatel. Realizace tohoto cíle bude prováděna přes tři strategické oblasti: V rámci *účinného a efektivního státu* budou prováděna opatření, která budou sloužit ke zlepšení kvality veřejných institucí v oblasti řízení rozvoje a komunikace s občany a rozvoje sociálního kapitálu, v rámci *konkurenceschopné ekonomiky* se zaměří na zajištění makroekonomické stability a rozvoj inovací, energetické bezpečnosti a životního prostředí a zvyšování efektivnosti dopravy a v rámci *sociální a územní soudržnosti* se činnosti budou zaměřovat na sociální začleňování, přístup a specifické standardy veřejných služeb a posílení mechanismů územního udržitelného rozvoje a územní integrace, vývoj a plné využití regionálního potenciálu. Na základě této strategie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego byly v lednu tohoto roku navrženy následující operační programy, jedná se o:

- **5 tematických OP pro cíl Investice do růstu a zaměstnanosti:** Program dotyczący innowacyjności, badań naukowych i ich powiązań ze sferą przedsiębiorstw (Program na inovaci, výzkum a jeho vazby na oblasti podnikání), Program dotyczący gospodarki

³⁶ Espon, Interact.

niskoemisijnej, ochrony środowiska, przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, transportu i bezpieczeństwa energetycznego (Program nízkouhlíkového hospodárství, životního prostředí, boje a přizpůsobování se změně klimatu, dopravy a energetické bezpečnosti), Program dotyczący rozwoju cyfrowego (Program pro rozvoj digitálních technologií), Program pomocy technicznej (Program technická pomoc), Program dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności oraz dobrego rządzenia (Program pro rozvoj schopností a dovedností, a řádné správy věcí veřejných),

- **16 regionálních OP:** Regionalne Programy Operacyjne (Regionální operační programy), Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (Regionální operační program Mazovska),
- Program dotyczący Polski Wschodniej – program ponadregionalny (Program Východní Polsko – meziregionální program), 8 – 9 Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (8 – 9 Programy Evropské územní spolupráce a 2 v rámci Evropského nástroje sousedství),
- Program dotyczący rozwoju obszarów wiejskich (Rozvoj venkova), Program dotyczący rozwoju obszarów morskich i rybackich (Program pro rozvoj námořní a rybaření).

Návrh operačních programů, jejich cíle a způsob financování zobrazuje příloha č. 8 (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2013).

Následující tabulka 4.3 zobrazuje počet operačních programů a celkovou alokaci Polska od doby jeho vstupu do EU, tedy od roku 2004, v rámci programových období 2004 – 2006, 2007 – 2013 a 2014 – 2020.

Tabulka 4.3: Operační programy Polska od roku 2004 do roku 2020

Programové období	2004 – 2006	2007 – 2013	2014 – 2020
Tematické OP	5	5	5
Regionální OP	1	16	16
Jiné OP	–	11	13 (14)
<i>Celkem</i>	6	32	34 (35)
Alokace na dané období (v mld. EUR)	67,3	12,8	72,9

Zdroj: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2013; vlastní zpracování

Do kategorie méně rozvinuté regiony v Polské republice v programovém období 2014 – 2020 budou patřit regiony NUTS 2, polská vojvodství, konkrétně se jedná o vojvodství Pomorskie, Warmińsko–Mazurskie, Podlaskie, Zachodniopomorskie, Kujawsko–Pomorskie, Lubuskie, Wielkopolskie, Łódzkie, Lubelskie, Dolnośląskie, Opolskie, Śląskie, Świętokrzyskie, Małopolskie a Podkarpackie. Do kategorie více rozvinuté regiony bude nově náležet region soudržnosti Mazowieckie.

5 Závěr

Příprava politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU na programové období 2014 – 2020 začala již v roce 2007, kdy byla zahájena veřejná konzultace o budoucím období, za oficiální start však můžeme považovat až rok 2010, kdy byla vydána Pátá kohezní zpráva o ekonomické, sociální a územní soudržnosti.

Evropská unie stojí před velkým úkolem, a to vyvést země z krize, snížit nezaměstnanost a chudobu a při tom zajistit přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku. Takto náročné úkoly si vyžadují mnoho opatření v různých oblastech a pro tento účel Rada EU v roce 2010 přijala novou růstovou strategii – Evropa 2020, která by měla zajistit inteligentní, udržitelný a inkluzivní růst, stejně tak by ale měla přispívat ke snižování nerovností mezi jednotlivými členskými státy a jejich regiony, tak jako si to stanovuje i politika hospodářské a sociální soudržnosti EU. V budoucím období 2014 – 2020 by kohezní politika EU měla dále sledovat svůj základní cíl – sbližování regionů a zemí, ale razantněji půjde za svými výsledky, čehož by mělo být dosaženo snížením administrativní náročnosti a celkovým zjednodušením této politiky.

Budoucí období by se mělo tedy opírat o strategičtější programování, díky němuž by mělo dojít k užší integraci politiky EU se zaměřením na cíle Strategie 2020 a také k přeměně tří programových dokumentů z minulého období 2007 – 2013 na dva nové, a to Společný strategický rámec, rozvojové a investiční Dohody o partnerství, operační programy zůstanou zachovány. Prosazována bude vyšší tematická koncentrace, kdy členské státy EU by se měly soustředit na menší počet priorit, které by odpovídaly jejich problémům. Členské státy by měly být rovněž pobízeny k provedení reforem v oblastech, které bezprostředně souvisí s kohezní politikou EU. Mělo by dojít také k zlepšení hodnocení prostřednictvím jasných a měřitelných cílů. Zvláštní pozornost by se měla věnovat funkčním geografickým celkům, které mohou být hybnou silou růstu a inovací. Při sestavování operačních programů by měla být umožněna větší flexibilita, aby více odpovídaly dané situaci v zemi i regionech. Mělo by dojít také k snížení administrativní náročnosti, a to prostřednictvím sjednocení pravidel u finančních nástrojů, ale i fondů, což by umožnilo jejich jednodušší správu.

Cíle politiky soudržnosti EU oproti minulému období by měly být sníženy ze tří na dva, které však plně odrážejí strategii Evropa 2020, podle níž se všechny regiony podílejí na společném cíli, kterými jsou investice do pracovních míst a růstu. První cíl je pojmenován

jako Investice do růstu a zaměstnanosti a druhý jako Evropská územní spolupráce. Vyčleněné finanční prostředky k plnění těchto cílů představují částku 325 149 milionů EUR, což představuje pokles přibližně o 8,4 % oproti současnému programovému období, avšak tato částka není ještě konečná.

Další změnu v budoucím období představuje nové rozdělení způsobilosti regionů k získání finančních prostředků ze strukturálních fondů. Namísto dvou skupin byly vytvořeny již tři kategorické třídy, a to méně rozvinuté regiony, přechodové regiony a více rozvinuté regiony.

U finančních nástrojů by mělo dojít k rozšíření jejich činnosti, ale i k posílení jejich využívání jakožto účinnější a udržitelnější možnosti financování, a to prostřednictvím revolvingových úvěrů. Mělo by zde dojít k sestavení stabilního prováděcího rámce, který by jasně a podrobně stanovil pravidla a vycházel by z již existujících pokynů daného území, aby došlo k zajištění efektivní spolupráce a vzájemné slučitelnosti finančních nástrojů. Cíl Investice do růstu a zaměstnanosti by měl být financován z ERDF, ESF a Fondu soudržnosti, Cíl Evropská územní spolupráce pouze z ERDF. K plnění cílů strategie Evropa 2020 by měly být použity i další dva fondy, ale již ne strukturální, a to Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond.

Do konce roku 2013 by mělo dojít k vyjednání návrhů nových nařízení s Evropskou komisí, ale i nových operačních programů a Dohod o partnerství s jednotlivými členskými státy. V listopadu a prosinci roku 2013, by tyto návrhy operačních programů měly být Evropskou komisí schváleny, tak aby nové programové období 2014 – 2020 politiky hospodářské a sociální soudržnosti mohlo začít včas. Již dnes ale víme, že spuštění nového programového období nabere velké zpoždění.

Seznam použité literatury

Knihy

1. BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie Evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. 408 s. ISBN 978-80-247-1807-1
2. BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdalena HRABÁNKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 190 s. ISBN 978-80-7400-111-6
3. HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK. *Kohezní politika v širších souvislostech*. Žilina: GEORG, 2010. 216 s. ISBN 978-80-89401-19-2.
4. KÖNIG, Petr a Lubor LACINA a kol. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 379 s. ISBN 80-7179-846-0
5. LACINA, Lubor a Jan Ostřížek a kol. *Učebnice evropské integrace*. 3. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2011. 468 s. ISBN: 978-80-87474-31-0
6. MOLLE, Willem. *European Cohesion Policy*. London: Routledge, 2007. 347 s. ISBN 978-0-415-43812-4
7. NOVOTNÁ, Martina. *Regionální politika EU*. Ostrava, 2007. 206 s. ISBN 978-80-248-1413-1

Elektronické publikace

8. Amsterodamská smlouva. 1997. In: *Evropský úřední věstník*. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11997D/word/11997D.doc>
9. COMMITTEE OF THE REGIONS. *Prohlášení o poslání*. [online] 2013. [15. 2. 2013] Dostupné z: <http://cor.europa.eu/en/about/Documents/Mission%20statement/CS.pdf>
10. EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti - EU 1988 – 2008 - Investice do budoucnosti Evropy*. [online] 2008. [8. 2. 2013] Dostupné také z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_cs.pdf
11. Smlouva o Evropské unii. 1992. C 326. In: *Evropský úřední věstník*. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11992M/word/11992M.doc>

12. EVROPSKÁ KOMISE. *Čtvrtá zpráva o hospodářské a sociální soudržnosti. Rostoucí regiony, rostoucí Evropa*. [online] 2007. [21. 2. 2013] Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion4/pdf/4cr_cs.pdf
13. EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2007 – 2013 – Poznámky a úřední texty*. [online] 2007. [21. 2. 2013] Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_cs.pdf
14. EVROPSKÁ KOMISE. A Sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for Sustainable Development. 2001. In: *Evropský úřední věstník*. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0264en01.pdf
15. EVROPSKÁ KOMISE. *Evropské strukturální fondy (2004 – 2006)*. [online]. 2003. [31. 4. 2013]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/atlas/czech_republic/factsheets/pdf/fact_cz_cs.pdf
16. EVROPSKÁ KOMISE. *Evropská politika soudržnosti v České republice*. [online]. 2009. [31. 4. 2013]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/country2009/cs_cs.pdf
17. EVROPSKÁ KOMISE. *The European Structural Funds (2004-2006)*. [online]. 2003. [31. 4. 2013]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/atlas/poland/factsheets/pdf/fact_pl_en.pdf
18. EVROPSKÁ KOMISE. *European Cohesion Policy in Poland*. [online]. 2009. [31. 4. 2013]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/country2009/pl_en.pdf
19. EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2007 – 2013 – Poznámky a úřední texty*. [online]. Lucembursko, 2007. 160 s. ISBN 92-79-03801-X [2. 3. 2013]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_cs.pdf

20. EVROPSKÁ KOMISE. *Expert evaluation network Synthesis of National Reports 2012*. [online]. 2013. [7. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/eval2007/expert_innovation/2012_een_task2_synthesis_final.pdf
21. EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance - Závěry páté zprávy o hospodářské, sociální a územní soudržnosti: budoucnost politiky soudržnosti*. [online]. 2010. [9. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion5/pdf/conclu_5cr_part1_cs.pdf
22. EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2014 – 2020 – Investice do evropských regionů*. [online]. 2011. [9. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag40/mag40_cs.pdf
23. EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2014 – 2020 – Investice do růstu a zaměstnanosti*. [online]. 2011. [10. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/regulation2014_leaflet_cs.pdf
24. EVROPSKÁ KOMISE. *Strukturální politika v období 2014–2020 – návrh nařízení vztahujícího se na všechny strukturální nástroje EU*. [online]. 2011. [10. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/summaries/general/general_summary_cs.pdf
25. EVROPSKÁ KOMISE. *Návrh nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj (ERDF) 2014–2020*. [online]. 2011. [10. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/summaries/erdf/erdf_summary_cs.pdf
26. EVROPSKÁ KOMISE. *Návrh nařízení o fondu soudržnosti v období 2014–2020*. [online]. 2011. [10. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/summaries/cohesion/cohesion_summary_cs.pdf

27. EVROPSKÁ KOMISE. *Návrh nařízení o Evropském sociálním fondu 2014–2020*. [online]. 2011. [10. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/summaries/esf/esf_summary_cs.pdf
28. EVROPSKÁ KOMISE. *Regulation on the European Globalisation Fund (EGF) 2014-2020*. [online]. 2011. [10. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/summaries/egf/egf_summary_en.doc
29. EVROPSKÁ KOMISE. *Regulation on a new European Union Programme for Social Change and Innovation – Citizens' Summary*. [online]. 2011. [10. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/summaries/sci/sci_summary_en.doc
30. EVROPSKÁ KOMISE. *Návrh nařízení o Evropské územní spolupráci 2014–2020*. [online]. 2011. [10. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/summaries/etc/etc_summary_cs.pdf
31. EVROPSKÁ KOMISE. *Návrh o Evropských seskupeních pro územní spolupráci (ESÚS)*. [online]. 2011. [10. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/summaries/egtc/egtc_summary_cs.pdf
32. EVROPSKÁ KOMISE. *Finanční nástroje politiky soudržnosti 2014 – 2020*. [online]. 2012. [12. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/financial_instruments_cs.pdf
33. EVROPSKÁ KOMISE. *Nový evropský fond pro námořní a rybářskou politiku EU*. [online]. 2011. [24. 4. 2013]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1495_cs.pdf

34. EROPSKÁ KOMISE. *Pozměněný návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.* [online]. 2012. [13. 4. 2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0496:FIN:CS:PDF>
35. EVROPSKÁ KOMISE. *Pracovní dokument útvarů Komise - Prvky společného strategického rámce na období 2014–2020 pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond.* [online]. 2012. [13. 4. 2013]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/cs_f_part1_cs.pdf
36. EVROPSKÁ KOMISE. *Pracovní dokument útvarů Komise - Prvky společného strategického rámce na období 2014–2020 pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond.* [online]. 2012. [13. 4. 2013]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/cs_f_part2_cs.pdf
37. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje České republiky.* [online] Praha, 2006. [22. 1. 2013]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/4ec7a0e7-fb30-46c7-8a80-57152c06d60c/SRR_dokument
38. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Průvodce fondy Evropské unie.* [online]. Praha, 2004. [2. 3. 2013]. Dostupné z: http://aplikace.msmt.cz/PDF/BHpruvodce_fondy_EU.pdf
39. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *2004 > 2006 Národní rozvojový plán.* [online]. 2003. [6. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.esfcr.cz/file/3767_1_1/download/

40. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Návrh Národního rozvojového plánu 2007 – 2013. [online]. 2006. [6. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/e2851ddf-d85f-4c35-809a-19545a7cac45/1141122325-materi-l-nrp-iii-nrp-upraveny-str_e2851ddf-d85f-4c35-809a-19545a7cac45
41. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *SPOLEČNÁ DEKLARACE zemí Visegrádské skupiny a Slovinska k návrhům legislativního balíčku Evropské komise pro budoucí kohezní politiku*. [online]. 2012. [26. 4. 2013]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/3f056d68-c6ca-4510-9159-d192f9d9ea66/Deklarace-V4aSI_arial.pdf
42. MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO. *Narodowy plan rozwoju 2004 – 2006*. [online]. 2003. [6. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.rsi.org.pl/dane/download/npr2004_06.pdf
43. MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO. *Narodowe strategiczne ramy odniesienia 2007 – 2013 wzrost gospodarczy i zatrudnienie - NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI*. [online]. 2007. [6. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.mrr.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie/Documents/NSRO_maj2007.pdf
44. MINISTRY OF REGIONAL DEVELOPMENT. *Operational Programme INFRASTRUCTURE AND ENVIRONMENT*. [online]. 2007. [9. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.mrr.gov.pl/english/european_funds/european_funds_2007_2013/Programmes/POiS/Documents/7122008_POiS_ENG.pdf
45. MINISTRY OF REGIONAL DEVELOPMENT. *HUMAN CAPITAL Operational Programme*. [online]. 2007. [9. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.mrr.gov.pl/english/european_funds/european_funds_2007_2013/Programmes/POKL/Documents/H COP_EN_18January2008_final.pdf
46. MINISTRY OF REGIONAL DEVELOPMENT. *Innovative Economy 2007 – 2013*. [online]. 2007. [9. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.mrr.gov.pl/english/european_funds/european_funds_2007_2013/Programmes/POIG/Documents/innowacyjnagospodarkaang1704.pdf

47. MINISTRY OF REGIONAL DEVELOPMENT. *Operational Programme Development of Eastern Poland 2007 – 2013*. [online]. 2007. [9. 3. 2013]. Dostupné z:
http://www.mrr.gov.pl/english/european_funds/european_funds_2007_2013/Programmes/PORPW/Documents/PORPW_eng_final.pdf
48. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Podklad pro přípravu Dohody o partnerství pro programové období 2014 – 2020 – Vymezení programů a další postup při přípravě České republiky pro efektivní čerpání fondů Společného strategického rámce*. [online]. 2012. [13. 4. 2013]. Dostupné z:
[http://www.mmr.cz/getmedia/65d8e201-ab8b-4423-98b0-98f7e516287b/Podklad-pro-Dohodu-o-partnerstvi-\(2\).pdf](http://www.mmr.cz/getmedia/65d8e201-ab8b-4423-98b0-98f7e516287b/Podklad-pro-Dohodu-o-partnerstvi-(2).pdf)
49. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Informativní příloha k aktualizované Rámcové pozici ČR k budoucnosti kohezní politiky EU*. [online]. 2013. [13. 4. 2013]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/a0864f86-5bd3-4d33-a8fc-8427d972845f/Informativni_priloha_final
50. MINISTERSWTO ROZWOJU REGIONALNEHO. *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Założenia Umowy Partnerstwa*. [online]. 2013. [13. 4. 2013]. Dostupné z:
http://www.mrr.gov.pl/fundusze/Fundusze_Europejskie_2014_2020/Programowanie_2014_2020/Umowa_partnerstwa/Documents/Zal_UP_05_02_2013_jm.pdf
51. MINISTERSWTO ROZWOJU REGIONALNEHO. *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Założenia Umowy Partnerstwa (załączniki)*. [online]. 2013. [13. 4. 2013]. Dostupné z:
http://www.mrr.gov.pl/fundusze/Fundusze_Europejskie_2014_2020/Programowanie_2014_2020/Umowa_partnerstwa/Documents/ZUP_05_02_13_zaljm.pdf
52. RADA EVROPSKÉ UNIE. *Evropská rada v Bruselu 22. a 23. Března 2005. Závěry předsednictví*. [online] 2005. [21. 2. 2013] Dostupné z:
<http://register.consilium.eu.int/pdf/cs/05/st07/st07619.cs05.pdf>
53. Smlouva o Evropském hospodářském společenství. 1957. In: *Evropský úřední věstník*. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11957E/word/11957E.doc>

54. ÚŘAD VLÁDY ČR. *Databáze Cesta do Evropské unie*. [online]. 2012 [11. 12. 2012]. Dostupné z:
<http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/b6b7c3cf3df555588025686d00433699?OpenDocument>

Internetové stránky

55. COMMITTEE OF THE REGIONS. *Komise pro politiku územní soudržnosti*. [online] 2012. [13. 12. 2012] Dostupné z:
<http://cor.europa.eu/cs/activities/commissions/coter/Pages/coter.aspx>
56. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Pakt stability a růst*. [online]. 2012. [13. 12. 2012]. Dostupné z:
http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_07.html
57. EURAKTIV. *Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF)*. [online] 2013. [8. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/index.php?id=evropsky-zemedelsky-garanci-a-p>
58. EURAKTIV. *Budoucnosti kohezní politiky EU po roce 2013*. [online]. 2011. [27. 12. 2012]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/link-dossier/budoucnost-kohezni-politiky-eu-po-roce-2013-000078>
59. EUROPA. *Primární právo*. [online]. 2010. [12. 12. 2012]. Dostupné z:
http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114530_cs.htm
60. EUROPA. *Sekundární právo*. [online]. 2010. [12. 12. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/treaties_law/art4806_cs.htm
61. EUROPA. *Přístupové partnerství s Tureckem*. [online] 2008. [9. 2. 2013] Dostupné z:
http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/ongoing_enlargement/community_acquis_turkey/e40111_cs.htm
62. EUROPA. *The CARDS Programme 2000 - 2006*. [online] 2007. [9. 2. 2013] Dostupné z:
http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/western_balkans/r18002_en.htm

63. EUROPA. Politika soudržnosti na podporu růstu a zaměstnanosti: strategické obecné zásady Společenství (2007-2013). *Europa*. [online]. 2013. [2. 3. 2013]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/job_creation_measures/g24230_cs.htm
64. EVROPSKÁ KOMISE. Zásady. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2012 [11. 12. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/how/principles/index_cs.cfm
65. EVROPSKÁ KOMISE. Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online] 2012. [13. 12. 2012] Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/regional_policy/index_cs.htm
66. EVROPSKÁ KOMISE. Evropský fond pro regionální rozvoj. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2012. [13. 12. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/regional/index_cs.cfm
67. EVROPSKÁ KOMISE. *Evropský sociální fond*. [online]. 2012. [13. 12. 2012]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=cs>
68. EVROPSKÁ KOMISE. Evropský sociální fond. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2012. [13. 12. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/social/index_cs.cfm
69. EVROPSKÁ KOMISE. Fond soudržnosti. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2012. [13. 12. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/cohesion/index_cs.cfm
70. EVROPSKÁ KOMISE. Cíl „Konvergence“. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2012. [13. 12. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/glossary/convergence_objective_cs.cfm
71. EVROPSKÁ KOMISE. Tři cíle. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2012. [13. 12. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/how/index_cs.cfm#2
72. EVROPSKÁ KOMISE. Tři cíle. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2012. [13. 12. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/how/index_cs.cfm#3
73. EVROPSKÁ KOMISE. Právní texty. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2012. [13. 12. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/information/legislation/index_cs.cfm

74. EVROPSKÁ KOMISE. Zvláštní nástroje podpory. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2012. [16. 12. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/instruments/jasmine_cs.cfm#2
75. EVROPSKÁ KOMISE. Fondy. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2013. [26. 2. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/solidarity/index_cs.cfm#7
76. EVROPSKÁ KOMISE. Fondy. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2012. [16. 12. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/ipa/index_cs.cfm
77. EVROPSKÁ KOMISE. Politika soudržnosti a strategie EU 2020. *Regionální politika – INFOREGIO*. [online]. 2012. [16. 12. 2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/europe2020/index_cs.cfm
78. EVROPSKÁ KOMISE. *Nová hospodářská strategie Evropské komise se jmenuje Evropa 2020*. [online]. 2010. [9. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/10_225_cs.htm
79. EVROPSKÁ KOMISE. *Evropa 2020*. [online]. 2012. [9. 4. 2013]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_cs.htm
80. EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÁ A SOCIÁLNÍ VÝBOR. *Evropský hospodářský a sociální výbor*. [online] 2012. [13. 12. 2012] Dostupné z:
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.cs.home>
81. EVROPSKÝ PARLAMENT. Regionální rozvoj. *Evropský parlament*. [online] 2012. [13. 12. 2012] Dostupné z:
<http://www.europarl.europa.eu/committees/cs/regi/home.html>
82. EVROSKÝ PARLAMENT. *Lisabonská strategie*. [online] 2006. [30. 3. 2013] Dostupné z:
http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/lisbon/article_7207_cs.htm
83. EUR-LEX. *Smlouvy*. [online]. 2012. [12. 12. 2012]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>

84. Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství. 2007. C 306/01 In: *Evropský úřední věstník*. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:CS:HTML>
85. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG). *Strukturní fondy*. [online] 2013. [8. 2. 2013]. Dostupné z: [http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Temp/Glosar/F/Financni-nastroj-na-podporu-rybolovu-\(FIFG-Finan](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Temp/Glosar/F/Financni-nastroj-na-podporu-rybolovu-(FIFG-Finan)
86. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní strategický referenční rámec*. [online]. 2013. [2. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Narodni-strategicky-referencni-ramec>
87. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní rozvojový plán*. [online]. 2009. [2. 3. 2013]. Dostupné z: [http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Temp/Glosar/N/Narodni-rozvojovy-plan-\(NRP\)](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Temp/Glosar/N/Narodni-rozvojovy-plan-(NRP))
88. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Základní informace*. [online]. 2011. [24. 4. 2013]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/zakladni-informace/>
89. MINISTRY OF REGIONAL DEVELOPMENT. *Technical Assistance Programme*. [online]. 2009. [9. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.mrr.gov.pl/english/european_funds/european_funds_2007_2013/programmes/popt/strony/popt.aspx
90. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Nejisté perspektivy finanční perspektivy 2014 – 2020*. [online]. 2012. [11. 4. 2013]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/21619/clanek/nejiste-perspektivy-financi-perspektivy-2014-2020/>
91. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Europoslanci chtějí v rozpočtu EU více flexibility*. [online]. 2013. [11. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/europoslanci-chteji-v-rozpocet-eu-predevsim-vice-flexibility-vicelety-financni-ramec-parlament-fondy-010680>

Seznam zkratek

CARDS	Community assistance to the countries of South Eastern Europe Pomoc Společenství pro obnovu, rozvoj a stabilizace
COTER	Commission for Territorial Cohesion Komise pro politiku územní soudržnosti
ČR	Česká republika
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development Evropská zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV)
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
ECU	European Currency Unit Evropská měnová jednotka
EHS	Evropské hospodářské společenství
EHSV	Evropský hospodářský a sociální výbor
EIB	European Investment Bank
EMFF	European Maritime and Fisheries Fund Evropský námořní a rybářský fond
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
ESF	Evropská sociální fond
ESÚS	Evropské seskupení pro územní spolupráci
EU	Evropská unie
EZOZF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond Evropská investiční banka
FIFG	Financial Instrument for Fisheries Guidance Finanční nástroj pro podporu rybolovu
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
IPA	Instrument for Pre Accession Assistance Nástroj předvstupní pomoci

ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre accession Nástroj předvstupních strukturálních politik
JASMINE	Joint Action to Support Micro finance Institutions in Europe Společná akce na podporu mikrofinančních institucí v Evropě
JASPERS	Joint Assistance to Support Projects in European Regions Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech
JEREMIE	Joint European Resources for Micro to medium Enterprises Společné evropské zdroje pro nejmenší až střední podniky
JESSICA	Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí
LAG	Local Action Groups Místní akční skupiny
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenclature des Unites Territoriales Statistique Nomenklatura územních statistických jednotek
OP	Operační programy
PHARE	Poland and Hungary Aid for Restructuring of the Economy Polsko a Maďarsko: Podpora na obnovu hospodářství
REGI	Committee on Regional Development Výbor pro regionální rozvoj
ROP	Regionální operační program
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova
SOZS	Strategické obecné zásady Společenství
SSR	Společný strategický rámec
SZP	Společná zemědělská politika
TEN	Trans European Network Transevropské dopravní síť

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. května 2013

Lenka Horká

jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1: Regiony vhodné pro cíle politiky soudržnosti EU 2007 – 2013

Příloha č. 2: Konečná podoba finančního rámce politiky soudržnosti EU 2007 – 2013

Příloha č. 3: Regiony ČR pro Cíle strukturální politiky EU 2004 – 2006

Regiony ČR pro cíle strukturální politiky EU 2007 – 2013

Regiony Polské republiky pro Cíle strukturální politiky EU 2004 – 2006

Regiony Polské republiky pro cíle strukturální politiky EU 2007 – 2013

Příloha č. 4: OP ČR a Polska v období 2004 – 2006 a 2007 – 2013

Příloha č. 5: Změna způsobilosti regionů pro čerpání ze strukturálních fondů

Příloha č. 6: Vývoj návrhu víceletého finančního rámce na období 2014 – 2020 (v mld. EUR)

Příloha č. 7: Podoba víceletého finančního rámce EU v programových obdobích od roku 2000 až do roku 2020 (v mld. EUR)

Příloha č. 8: Návrh OP v České republice 2014 – 2020

Příloha č. 1: Regiony způsobilé pro cíle politiky soudržnosti EU 2007 – 2013

Členský stát	Způsobilé regiony pro Cíl Konvergence
Belgie	phasing out regiony – Province du Hainaut
Bulharsko	celé území
Česká republika	Střední Čechy, Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava a Moravskoslezsko
Německo	Brandenburg–Nordost, Mecklenburg–Vorpommern, Chemnitz, Dresden, Dessau, Magdeburg a Thuringen, phasing out regiony – Brandenburg–Südwest, Lüneburg, Leipzig, Halle
Estonsko	celé území
Řecko	Anatoliki Makedonia, Thraki, Thessalia, Ipeiros, Ionia Nisia, Dytiki Ellada, Peloponnisos, Voreio Aigaio a Kriti, phasing out regiony – Kentriki Makedonia, Dytiki Makedonia, Attiki
Španělsko	Galicia, Castilla–La Mancha, Extremadura a Andalucia, Francie – Guadeloupe, Martinique, Guyana a Réunion, phasing out regiony – Principado de Asturias, Region de Murcia, Ciudad Autonoma de Ceuta, Ciudad Autonoma de Melilla
Itálie	Campania, Puglia, Calabria a Sicilia, phasing out regiony – Basilicata
Lotyšsko	celé území
Litva	celé území
Maďarsko	Közép–Dunántúl, Nyugat–Dunántúl, Dél–Dunántúl, Észak–Magyarország, Észak–Alföld, Dél–Alföld
Malta	celý ostrov
Polsko	celé území
Portugalsko	Norte, Centro, Alentejo, Região Autonoma dos Açores, phasing out regiony – Algarve
Rakousko	phasing out regiony – Burgenland
Rumunsko	celé území
Slovinsko	celé území
Slovensko	Západné Slovensko, Stredné Slovensko, Východné Slovensko
Velká Británie	Cornwall and Isles of Scilly, West Wales and the Valleys, phasing out regiony – Highlands and Islands
	Způsobilé regiony pro Cíl – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
Belgie	
Česká republika	Praha
Dánsko	
Finsko	phasing in regiony – Itä–Suomi
Francie	
Irsko	phasing in regiony – Border, Midland and Western
Itálie	phasing in regiony – Sardegna
Kypr	celé území
Maďarsko	phasing in regiony – Közép–Magyarország
Německo	
Nizozemsko	
Portugalsko	phasing in regiony – Região Autónoma da Madeira

Rakousko	
Velká Británie	phasing in regiony – Merseyside a South Yorkshire
Řecko	phasing in regiony – Sterea Ellada a Notio Aigaio
Španělsko	Phasing in regiony – Castilla y León, Comunidad Velanciana a Canarias
Švédsko	

Zdroj: Evropská komise, 2007; vlastní zpracování

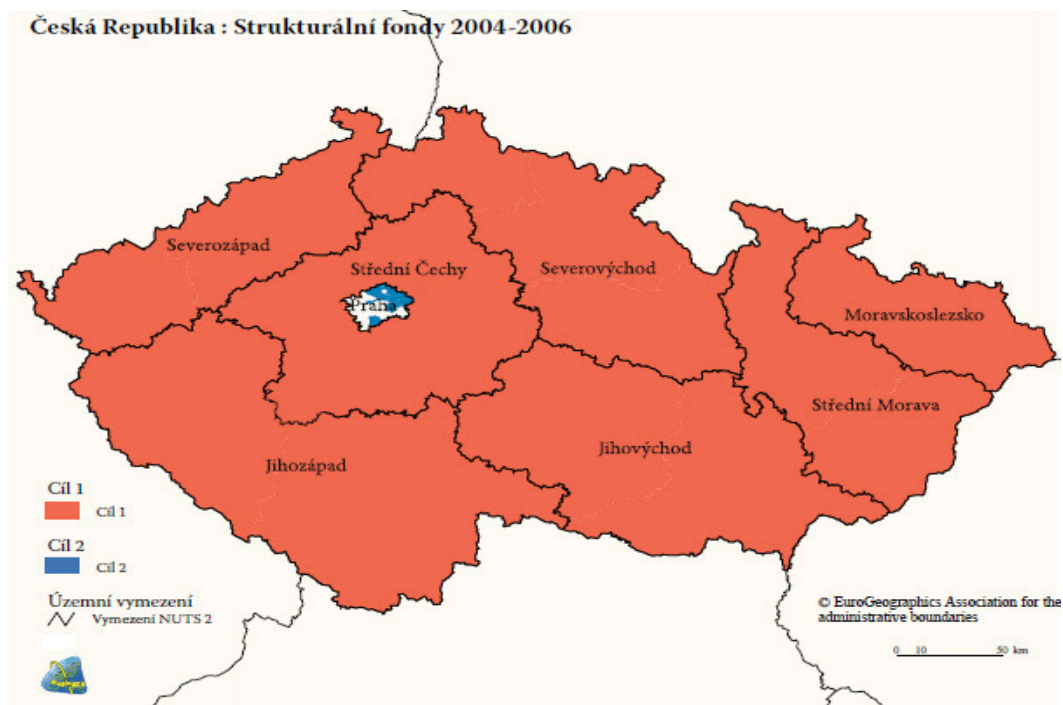
Příloha č. 2: Konečná podoba finančního rámce politiky soudržnosti EU 2007 – 2013

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Hlava I Udržitelný růst	51 267	52 415	53 616	54 294	55 368	56 876	58 303
Konkurenceschopnost pro hospodářský růst a zaměstnanost	8 404	9 097	9 754	10 434	11 295	12 153	12 961
Soudržnost pro hospodářský růst a zaměstnanost	42 863	43 318	43 862	43 860	44 073	44 723	45 342
Hlava II Ochrana přírodních zdrojů a hospodaření s nimi	54 985	54 322	53 666	53 035	52 400	51 775	51 161
z toho: výdaje související s trhem a přímé platby	43 120	42 697	42 279	41 864	41 453	41 047	40 645
Hlava III Občanství, svoboda, bezpečnost a právo	1 199	1 258	1 380	1 503	1 645	1 797	1 988
Svoboda, bezpečnost a právo	600	690	790	910	1050	1200	1390
Ostatní vnitřní politiky	599	568	590	593	595	597	598
Hlava IV EU jako globální hráč	6 199	6 469	6 739	7 009	7 339	7 679	8 029
Hlava V Správní náklady	6 633	6 818	6 973	7 111	7 255	7 400	7 610
Hlava VI Náhrady	419	191	190	0	0	0	0
Příděl na závazky celkem	120 702	121 473	122 564	122 952	124 007	125 527	127 091
jako % HND	1,10 %	1,08 %	1,07 %	1,04 %	1,03 %	1,02 %	1,01 %
Příděl na platby celkem	116 650	119 620	111 990	118 280	115 860	119 410	118 970
jako % HND	1,06 %	1,06 %	0,97 %	1,00 %	0,96 %	0,97 %	0,94 %
Rezerva, nepředvídatelné výdaje (% HND)	0,18 %	0,18 %	0,27 %	0,24 %	0,28 %	0,27 %	0,30 %
Strop vlastních zdrojů (% HND)	1,24 %	1,24 %	1,24 %	1,24 %	1,24 %	1,24 %	1,24 %

Zdroj: Učebnice evropské integrace, 2011; vlastní zpracování

Příloha č. 3:

Regiony ČR pro Cíle strukturální politiky EU 2004 – 2006

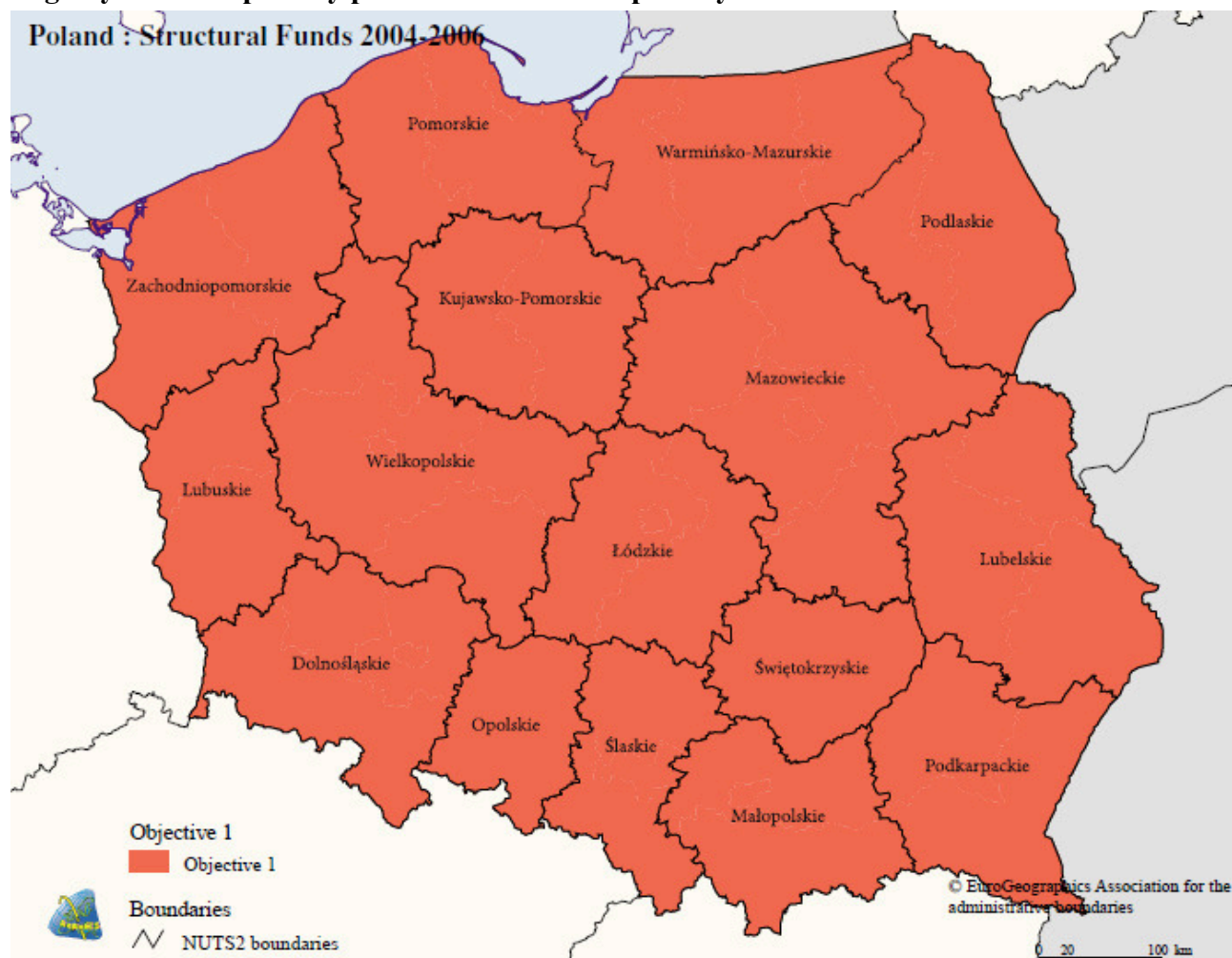
Zdroj: Evropská komise, 2004

Regiony ČR pro cíle strukturální politiky EU 2007 – 2013

Zdroj: Evropská komise, 2009

Regiony Polské republiky pro Cíle strukturální politiky EU 2004 – 2006

Zdroj: Evropská komise, 2004

Regiony Polské republiky pro cíle strukturální politiky EU 2007 – 2013

Zdroj: Evropská komise, 2009

Příloha č. 4: OP ČR a Polska v období 2004 – 2006 a 2007 – 2013

Tabulka 1: OP ČR v programovém období 2004 – 2006

Společný regionální OP (SROP)	
<p>Hlavní cíl programu: Dosažení trvalého hospodářského růstu i růstu kvality života obyvatel povzbuzováním tvorby nových pracovních míst, zlepšování kvality infrastruktury a životního prostředí, rozvoje lidských zdrojů.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Rozvoj místních podnikatelských aktivit2. Regionální rozvoj dopravy a komunikačních technologií3. Místní rozvoj lidských zdrojů4. Zlepšování životního prostředí v obcích a regionech5. Oživení venkovských oblastí6. Rozvoj cestovního ruchu a lázeňství7. Technická pomoc <p>Financování z: ERDF, ESF</p>	
OP Průmyslu a podnikání	
<p>Hlavní cíl programu: Zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb a dokončení potřebných strukturálních změn v průmyslu.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Rozvoj podnikání a zvyšování konkurenceschopnosti produkčního sektoru2. Restrukturalizace průmyslové výrobní základny3. Zvýšení energetické účinnosti získávání, přeměny a užití energetických zdrojů a orientace na úspory4. Technická pomoc <p>Financování z: ERDF, státní rozpočet, další veřejné rozpočty ČR a soukromé zdroje</p>	
OP Infrastruktura	
<p>Hlavní cíl programu: Ochrana a zlepšování stavu životního prostředí, rozvoj a zkvalitňování dopravní infrastruktury.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Modernizace a rozvoj dopravní infrastruktury celostátního významu2. Snížení negativních důsledků dopravy na životní prostředí3. Zlepšování environmentální infrastruktury4. Technická pomoc <p>Financování z: Fond soudržnosti, ERDF</p>	

OP Rozvoj lidských zdrojů	
<p>Hlavní cíl programu: Dosažení vysoké a stabilní úrovně zaměstnanosti založené na kvalifikované a flexibilní pracovní síle, integraci sociálně vyloučených skupin obyvatelstva a konkurenceschopnosti podniků.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktivní politika zaměstnanosti 2. Sociální integrace a rovnost příležitostí 3. Rozvoj celostního učení 4. Adaptabilita a podnikání 5. Technická pomoc <p>Financování z: ESF</p>	
OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství	
<p>Hlavní cíl programu: Zvyšování podílu tohoto sektoru na tvorbě HDP a zaměstnanosti v ČR, zachování životního prostředí a zajištění udržitelného rozvoje venkova a zemědělství.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozvoj zemědělství, lesního a vodního hospodářství a venkova 2. Technická pomoc <p>Financování z: EAGGF, FIGG</p>	

Zdroj: MMR, 2003; vlastní zpracování

Tabulka 2: OP ČR v programovém období 2007 – 2013

OP Podnikání a inovace	
<p>Hlavní cíl programu: Zvýšení konkurenceschopnosti sektoru průmyslu a podnikání, udržení přitažlivosti ČR pro investory, podpora inovací, stimulace poptávky po výsledcích VaV, růst hospodářství založeného na znalostech, zavádění nových informačních a komunikačních technologií.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zlepšení podnikatelské infrastruktury 2. Podpora spolupráce firem, univerzit a výzkumných institucí 3. Rozvíjení firemní infrastruktury pro VaV 4. Zavádění technických a netechnických inovací 5. Zavádění nových technologií a procesů 6. Vytváření a zlepšování služeb pro podnikání 7. Podpora rozvoje služeb a lidských zdrojů pro Va 8. Rozvoj internacionalizace podniků 9. Rozvoj lidských zdrojů v podnicích 10. Podpora podnikavosti, zakládání rozvoje firem 11. Efektivní využívání energie <p>Financování z: ERDF</p>	

OP Výzkum, vývoj, inovace	
<p>Hlavní cíl programu: Vytváření pracovních míst prostřednictvím podpory činností založených na znalostech, zejména zvýšení investic do VaV a jeho infrastruktury, usnadnění přístupu k financím pomocí grantových i negrantových nástrojů.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozvoj kapacit ve výzkumu a vývoji 2. Zefektivnění vzdělávání a zpřístupnění znalostí potřebných pro výzkum, vývoj a inovace, zajištění horizontální mobility mezi výzkumnými/VŠ institucemi a inovujícími podniky 3. Založení center/pólů excelence 4. Posílení spolupráce mezi podniky a mezi podniky a výzkumnými/VŠ institucemi 5. Podpora činností MSP v oblasti VaV a inovací 6. Podpora ekologických a netechnických inovací 7. Podpora cílených informací o VaV a inovacích pro inovující podniky a pro výzkumné/VŠ instituce <p>Financování z: ERDF</p>	
OP zaměstnanost	
<p>Hlavní cíl programu: Zvýšení konkurenceschopnosti sektoru průmyslu a podnikání, udržení přitažlivosti ČR pro investory, podpora inovací, stimulace poptávky po výsledcích VaV, růst hospodářství založeného na znalostech, zavádění nových informačních a komunikačních technologií.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů 2. Zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti 3. Posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením 4. Podpora celoživotního učení prostřednictvím zvyšování dostupnosti a kvality nabídky dalšího profesního vzdělávání 5. Modernizace a posílení institucí na trhu práce 6. Podpora mezinárodní spolupráce v rámci rozvoje lidských zdrojů <p>Financování z: ESF</p>	
OP Vzdělávání	
<p>Hlavní cíl programu: Zkvalitnit fungování vzdělávacího systému a tak dosáhnout lepší připravenosti absolventů všech stupňů vzdělávání pro vstup na trh práce či spolupráci se zaměstnavateli a sociálními partnery umožnit přístup k celoživotnímu učení.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizace vzdělávacích systémů počátečního a dalšího vzdělávání 2. Vytvoření komplexního systému celoživotního učení 3. Rozvoj infrastruktury pro vzdělávání všech 4. Rozvoj lidského potenciálu ve výzkumu a vývoji <p>Financování z: ESF</p>	

OP Životní prostředí	
<p>Hlavní cíl programu: Ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako základního principu udržitelného rozvoje se zaměřením na plnění požadavků EU v této oblasti.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vodní hospodářství a protipovodňová ochrana 2. Ovzduší a hluk 3. Využití obnovitelných zdrojů energie 4. Odpady, obaly a staré zátěže 5. Environmentální rizika, omezování průmyslového znečišťování a zlepšení ŽP urbanizované krajiny 6. Příroda a krajina 7. Environmentální vzdělávání, poradenství a osvěta <p>Financování z: ERDF, ESF</p>	
OP Doprava	
<p>Hlavní cíl programu: Vytvoření podmínek pro zajištění rozvoje kvalitní dopravy dle principů udržitelného rozvoje</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Výstavba a modernizace sítě TEN T a navazujících sítí 2. Výstavba a modernizace regionálních sítí drážní dopravy 3. Výstavba a rozvoj dálniční sítě a sítě silnic I. třídy mimo TEN T 4. Zlepšování kvality dopravy a ochrany životního prostředí z hlediska problematiky dopravy 5. Výstavba a modernizace důležitých dopravních spojení na území hl. m. Prahy. <p>Financování z: ERDF, Fond soudržnosti</p>	
Integrovaný OP	
<p>Hlavní cíl programu: Vytvořit optimální, prorůstově orientované zázemí infrastruktury a služeb pro místní a regionální ekonomiku tak, aby se otevřela jednotnému trhu, došlo k posílení konkurenceschopnosti a růstu zaměstnanosti, a to prostřednictvím rozvojového potenciálu, modernizací veřejné správy a podporou integrovaného přístupu v rozvoji vybraných městských lokalit.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zvýšit kvalitu práce veřejné správy a veřejných služeb 2. Lepší využití rozvojového potenciálu a posílení konkurenceschopnosti a rozvoje podnikání 3. Aktivizace regionálního potenciálu <p>Financování z: EDRF, národní veřejné zdroje i zdroje soukromé</p>	

Regionální OP	
<p>Hlavní cíl programu: Urychlit rozvoj regionů ČR, zvýšit jejich konkurenceschopnost a atraktivnost pro investice a posílení kvality života obyvatel.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizace technické infrastruktury 2. Zvýšení prosperity regionu vytvářením prostředí pro rozvoj MSP 3. Zvýšení podílu cestovního ruchu 4. Modernizace a zlepšení podmínek pro obyvatele ve městech a na venkově <p>Financování z: ERDF</p> <p>ROP Severozápad ROP Severovýchod ROP Střední Čechy ROP Jihozápad ROP Jihovýchod ROP Moravskoslezsko ROP Střední Morava</p>	
OP Technická pomoc	
<p>Hlavní cíl programu: Zajištění aktivit podporující efektivní řízení, kontrolu, sledování a vyhodnocování realizace Národního rámce politiky soudržnosti.</p> <p>Financování z: EDRF</p>	
OP Praha – Konkurenceschopnost	
<p>Hlavní cíl programu: Zvýšení konkurenceschopnosti Prahy prostřednictvím odstranění rozvojových bariér a slabin regionu, zlepšení městského prostředí, dopravní dostupnosti, telekomunikačních služeb a inovačního potenciálu.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zlepšení dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb a zkvalitnění ŽP 2. Zvýšení konkurenceschopnosti Prahy rozvojem a efektivním využitím svého inovačního potenciálu <p>Financování z: EDRF</p> <p>(pro Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost)</p>	

OP Praha – Adaptabilita a zaměstnanost	
<p>Hlavní cíl programu: Zvyšování zaměstnanosti a hospodářského růstu pražské ekonomiky prostřednictvím rozvoje efektivního a flexibilního trhu práce, kvalifikované a konkurenceschopné pracovní síly s využitím potenciálu regionu a integrace sociálně vyloučených skupin obyvatelstva.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zvýšení adaptability pracovníků a zaměstnavatelů 2. Zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti 3. Posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením, rozvoj institucí a kvality služeb zaměřených na sociální integraci a odstraňování bariér znesnadňujících účast na trhu práce, včetně diskriminace podle pohlaví. 4. Podpora celoživotního učení 5. Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy a veřejných služeb 6. Podpora mezinárodní spolupráce <p>Financování z: ESF</p> <p>(pro Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost)</p>	
OP Přeshraniční spolupráce	
<p>Hlavní cíl programu: Podpora hospodářské a sociální integrace přeshraničních území prostřednictvím odstraňování bariér a posilování rozvojového potenciálu.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozvoj místního podnikatelského prostředí a rozvoj cestovního ruchu v příhraničí 2. Posilování dostupnosti dopravy a informačních a komunikačních sítí 3. Ochrana životního prostředí, podpora obnovitelných zdrojů energie, předcházení vzniku ekologických a technologických rizik 4. Rozvoj měst a venkova 5. Rozvoj spolupráce, podpora vzdělání, výzkumu a vývoje, kultury, podpora integrace trhu práce a sociálního zařazení a podpora malých místních iniciativ, socioekonomických aktivit <p>Financování z: EDRF</p> <p>(pro Cíl Evropská územní spolupráce)</p> <p>Česko – polská spolupráce Česko – saská spolupráce Česko – slovenská spolupráce Česko – bavorská spolupráce Česko – rakouská spolupráce</p>	

OP nadnárodní a mezinárodní spolupráce	
<p>Hlavní cíl programu: Nadnárodní spolupráce zaměřena na VaV, informační společnost, dostupnost, ŽP, prevence rizik a integrované hospodaření s vodou. Mezinárodní spolupráce zaměřena na výměnu informací a zkušeností, spolupráce a vytváření sítí s regiony v jiných členských státech.</p> <p>Financování z: ERDF</p> <p>(pro Cíl Evropská územní spolupráce)</p>	

Zdroj: MMR, 2006; vlastní zpracování

Tabulka 3: OP Polska v programovém období 2004 – 2006

SPO Wzrost konkurencyjnosci gospodarki	SOP Zlepšení konkurenceschopnosti ekonomiky
<p>Hlavní cíl programu: Zlepšení konkurenčního postavení polské ekonomiky, která funguje na otevřeném evropském trhu.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozvoj podnikání a růst inovací s pomocí podnikatelského prostředí 2. Přímá podpora podniků <p>Financování z: ERDF</p>	
SPO Rozwój zasobów Ludzkich	SOP Rozvoj lidských zdrojů
<p>Hlavní cíl programu: Vybudování otevřené společnosti založené na znalostech poskytováním podmínek pro rozvoj lidských zdrojů, a to prostřednictvím vzdělávání, odborné přípravy a práce.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktivní politika trhu práce a profesní a sociální integrace 2. Rozvoj společnosti založené na znalostech <p>Financování z: ESF</p>	
SPO Transport Gospodarka morską	SOP Doprava – Námořní hospodářství
<p>Hlavní cíl programu: Zvýšení vnitrostátní přepravy a zlepšení dopravní dostupnosti měst, oblastí a regionů Polska v rámci integračního seskupení.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vyvážený rozvoj dopravního systému 2. Bezpečnější silniční infrastruktura <p>Financování z: ERDF</p>	

SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich	SOP Restrukturalizace a modernizace potravinářského sektoru a rozvoj venkova
<p>Hlavní cíl programu: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a potravinářství a udržitelný rozvoj venkovských oblastí.</p> <p>Specifické cíle programu: 1. Podpora změn a úprav v zemědělství 2. Trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí Vývoj a přizpůsobení se normám EU pro zpracování zemědělských produktů Financování z: EAGGF</p>	
SPO Rybolówstwo i przetwórstwo ryb	SOP Rybolov a zpracování ryb
<p>Hlavní cíl programu: Zajistit racionální hospodářství s vodními zdroji, zlepšit účinnost odvětví rybolovu a jeho konkurenceschopnost na zahraničních trzích.</p> <p>Specifické cíle programu: 1. Přizpůsobení rybářských investic ke zdrojům 2. Rekonstrukce a modernizace rybářského loďstva 3. Ochrana a rozvoj vodních zdrojů, chovu ryb, vybavení rybářských přístavů, zpracování a prodej ryb, vnitrozemní rybářství 4. Další aktivity Financování z: FIFG</p>	
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)	Integrovaný OP pro rozvoj venkova
<p>Hlavní cíl programu: Vytváření podmínek pro regionální růst a konkurenceschopnost, bojovat proti sociálnímu vyloučení takovým způsobem, aby došlo k dlouhodobému hospodářskému rozvoji země.</p> <p>Specifické cíle programu: 1. Rozšíření a modernizace používané infrastruktury s cílem posílení konkurenceschopnosti 2. Posílení regionální hospodářské základny a lidských zdrojů 3. Místní rozvoj Financování z: ERDF, ESF</p>	
Program Operacyjny Pomoc Techniczna	OP Technická pomoc
<p>Hlavní cíl programu: Zajistit efektivitu řízení strukturálních fondů, správnost intervencí a pomoc při transparentnosti operací.</p> <p>Specifické cíle programu: 1. Účinné řízení strukturálních fondů 2. Informační a podpůrné činnosti strukturálních fondů Financování z: ERDF</p>	

Zdroj: MRR, 2003; vlastní zpracování

Tabulka 4: OP Polska v programovém období 2007 – 2013

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	OP Infrastruktura a životní prostředí
<p>Hlavní cíl programu: Zvýšení investičních příležitostí Polska a jeho regionů prostřednictvím rozvoje technologické infrastruktury při zachování ochrany a zlepšení životního prostředí, zdraví, kulturního dědictví a rozvoje územní soudržnosti.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozvoj infrastruktury zajišťující hospodářský rozvoj Polska bez negativního vlivu na ŽP 2. Zvýšení dostupnosti hlavních ekonomických center v důsledku zvýšení dopravní infrastruktury 3. Zajištění dlouhodobé energetické jistoty diverzifikací dodávek, snížení její spotřeby a rozvoj obnovitelných zdrojů energie 4. Využití potenciálu a kulturního dědictví Polska k získání celosvětového a Evropského významu 5. Podpora úsilí o udržení dobrého zdravotního stavu zaměstnanců 6. Rozvoj moderních univerzitních center, včetně těch, které vzdělávají odborníky na poli moderních technologií <p>Financování z: ERDF, Fond soudržnosti</p>	
Program Operacyjny Kapitał ludzki	OP Inovace lidských zdrojů
<p>Hlavní cíl programu: Zvýšení úrovně zaměstnanosti a sociální soudržnosti</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zlepšení úrovně odborných činností a schopností osob, které jsou nezaměstnané nebo odborně pasivní 2. Snížit oblast sociálního vyloučení 3. Zvýšení přizpůsobivosti zaměstnanců i podniků ke změnám, které probíhají v ekonomice 4. Šíření vzdělání ve společnosti na všech úrovních vzdělávání a zlepšování jeho kvality 5. Zvýšení potenciálu veřejné správy, v oblasti vývoje zákonů a politiky, poskytování vysoce kvalitních služeb 6. Posílení územní soudržnosti <p>Financování z: ESF</p>	
Program Operacyjny Innowacyjna gospodarka	OP Inovační ekonomika
<p>Hlavní cíl programu: Rozvoj polské ekonomiky na základě inovačních podniků</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zlepšení inovací v podnicích 2. Zlepšení konkurenceschopnosti polské vědy 3. Zvýšení role vědy v ekonomickém vývoji 4. Zvýšení podílu polských inovačních produktů na mezinárodním trhu 5. Vytvoření stálých a lepších pracovních míst 6. Zvýšení používání informací a komunikační technologie v ekonomice <p>Financování z: ERDF</p>	

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej	OP Rozvoj východního Polska
<p>Hlavní cíl programu: Zrychlení sociálního a ekonomického vývoje ve východním Polsku v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje.</p> <p>Specifické cíle programu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stimulace ekonomického rozvoje založená na konkurenčních znalostech 2. Zlepšení přístupu východního Polska k širokopásmovému internetu 3. Rozvoj vybraných metropolních funkcí vojvodských měst 4. Zlepšení dopravní obslužnosti vojvodství východního Polska 5. Zvýšení role turistického ruchu v ekonomickém rozvoji makroregionů 6. Optimalizace realizačního procesu OP Rozvoj východního Polska <p>Financování z: ERDF</p>	
Program Operacyjny Pomoc techniczna	OP Technická pomoc
<p>Hlavní cíl programu: Zajištění účinného a efektivního procesu realizace pomoci z evropských fondů v Polsku.</p> <p>Financování z: ERDF</p>	

Program Operacyjny Europejskiej Współpracy terytorialnej	OP Evropská územní spolupráce
<p>Hlavní cíl programu: Řízení finančních prostředků pro přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci</p> <p>Financování z: ERDF</p> <p>přeshraniční: Polsko – Německo – Zachodniopomorskie – Mecklenbur Lubuskie vojvodství – Brandenburg Lubuskie a Dolnośląskie Voivodeship – Sasko Polsko – Česká republika Polsko – Slovensko Polsko – Litva Jižní Baltik Polsko – Bělorusko – Ukrajina Polsko – Kaliningra okres Ruské federace</p> <p>nadnárodní: Program Baltské moře Střední Evropa</p>	
16 Regionalnych Programów Operacyjnych	16 Regionálních OP
<p>Hlavní cíl programu: Zvýšení konkurenceschopnosti regionů a podpora vyváženého rozvoje.</p> <p>Specifické cíle programu: Cíle si stanoví samotné vojvodství v souladu s regionální rozvojovou strategií.</p> <p>Financování z: ERDF</p> <p>RPO Województwa Dolnośląskiego RPO Województwa Kujawsko Pomorskiego RPO Województwa Lubelskiego Lubuski RPO RPO Województwa Łódzkiego Małopolski RPO RPO Mazowieckie RPO Województwa Opolskiego RPO Województwa Podkarpackiego RPO Podlaskie RPO Województwa Pomorskiego RPO Województwa Śląskiego RPO Województwa Świętokrzyskiego RPO Warmińsko – Mazurskie Wielkopolski RPO RPO Województwa Zachodniopomorskiego</p>	

Zdroj: MRR, 2007; vlastní zpracování

Příloha č. 5: Změna způsobilosti regionů pro čerpání ze strukturálních fondů

Způsobilost pro méně rozvinuté regiony	
2007 – 2013	2014 – 2020
Regiony NUTS II, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 75 % průměru EU 27	Zůstane stejné
Nadnárodní podpora pro regiony, které by zůstaly způsobilé pro Cíl – Konvergence, pokud by jejich práh zůstal na 75 % průměru HDP EU 15	Vznikne samotná kategorie pro přechodové regiony
Členské země, jejichž HND na obyvatele je nižší než 90 % průměru HND zemí EU 27 (pro FS)	Zůstane stejné
Nadnárodní podpora pro členské země, které by byly způsobilé pro FS, pokud by práh zůstal na 90 % průměru HND zemí EU 15	Nadnárodní podpora pro členské země způsobilé pro financování z FS v roce 2013, jejichž HND na obyvatele přesáhne 90 % průměru HND zemí EU 27
Způsobilost pro přechodové regiony	
Nadnárodní podpora pro NUTS II regiony, které by zůstaly způsobilé pro Cíl – Konvergence, pokud by práh zůstal na 75 % průměrného DHP zemí EU 15 (tzv. phasing out regiony)	Regiony NUTS II, jejich HDP na obyvatele leží mezi 75 až 90 % průměru HDP zemí EU 27, s odlišným přístupem k regionům, které jsou způsobilé v rámci Cíle – Konvergence v období 2007 – 2013
Nadnárodní podpory pro NUTS II regiony, které spadala pod Cíl 1 v období 2000 – 2006, jejichž HDP překročilo 75 % průměrného HDP zemí EU 15 (tzv. phasing in regiony)	
Způsobilost pro více rozvinuté regiony	
Všechny NUTS II regiony, které nespádají pod Cíl – Konvergence a nepokryté nadnárodní podporou pro postupně vyřazované regiony	NUTS II regiony, jejichž HDP na obyvatele je vyšší než 90 % průměrného HDP zemí EU 27, s odlišným přístupem k regionům, které jsou způsobilé v rámci Cíle – Konvergence v období 2007 – 2013
Nadnárodní podpory pro NUTS II regiony, které spadaly pod Cíl 1 v období 2000 – 2006, jejichž HDP překročilo 75 % průměrného HDP zemí EU 15 (tzv. phasing in regiony)	

Zdroj: Evropská komise, 2011; vlastní úprava

Příloha č. 6: Vývoj návrhu víceletého finančního rámce na období 2014 – 2020 (v mld. EUR)

	Návrh rozpočtu (2011, EU 27)	Revize návrh z roku 2011 (2012, EU 28)	Revize návrhu z roku 2012 (2013, EU 28)
<i>Hlava I:</i> Inteligentní růstu podporující začleňování	490 908	494 763	450 763
z toho Hospodářská, sociální a územní soudržnost	376 020	379 243	325 149
<i>Hlava II:</i> Udržitelný růst: přírodní zdroje	382 927	386 472	373 179
<i>Hlava III:</i> Bezpečnost a občanství	18 535	18 809	15 686
<i>Hlava IV:</i> Globální Evropa	70 000	70 000	58 704
<i>Hlava V:</i> Správa	62 629	63 165	61 629
<i>Hlava VI:</i> Vyrovňovací platby	0	27	27
<i>Prostředky na závazky celkem</i>	1 024 999	1 033 236	959 988
<i>jako % HND</i>	1,05 %	1,08 %	1 %
<i>Prostředky na platby celkem</i>	972 198	987 600	908 400
<i>jako % HND</i>	1 %	1,03	0,95 %

Zdroj: Evropská komise, 2011, Rada EU, 2013; vlastní zpracování

Příloha č. 7: Srovnání podoby víceletého finančního rámce EU v programových obdobích od roku 2000 až do roku 2020 (v mld. EUR)

	Rozpočet EU na období 2000 – 2006³⁷	Rozpočet EU na období 2007 – 2013³⁸	Rozpočet EU na období 2014 – 2020³⁹ (dle návrhu Rady, 2013)
<i>Hlava I</i>	333 595	446 310	450 763
z toho Hospodářská, sociální a územní soudržnost	233 125	354 815	325 149
<i>Hlava II</i>	261 097	420 682	373 179
<i>Hlava III</i>	52 776	12 366	15 686
<i>Hlava IV</i>	34 677	56 815	58 704
<i>Hlava V</i>	38 333	57 082	61 629
<i>Hlava VI</i>	4 278	0	0
<i>Hlava VII</i>	23 621	0	0
<i>Hlava VIII</i>	3 789	921	27
<i>Prostředky na závazky celkem</i>	752 166	994 176	959 988
<i>jako % HND</i>		1,12 %	1,00 %
<i>Prostředky na platby celkem</i>	733 449	942 778	908 400
<i>jako % HND</i>		1,06 %	0,95 %

Zdroj: Učebnice evropské integrace, 2011, Evropská komise, 2011, Rada EU, 2013; vlastní zpracován

³⁷ V letech 2000 – 2006 byly rozpočtové kapitoly pojmenovány následovně: Hlava I – Zemědělství, Hlava II – Strukturální opatření, Hlava III – Vnitřní politika, Hlava IV – Vnější opatření, Hlava V – Administrativa, Hlava VI – Rezervy, Hlava VII – Předvstupní pomoc a Hlava VIII – Náhrady.

³⁸ V letech 2007 – 2013 byly rozpočtové kapitoly pojmenovány následovně: Hlava I – Udržitelný růst, Hlava II – Ochrana přírodních zdrojů a hospodaření s nimi, Hlava III – Občanství, svoboda, bezpečnost a právo, Hlava IV – EU jako globální hráč, Hlava V – Správní náklady a Hlava VI – Náhrady.

³⁹ V budoucím období 2014 – 2020 jsou rozpočtové hlavy pojmenovány následovně: Hlava I – Inteligentní růst podporující růst, Hlava II – Udržitelný růst: přírodní zdroje, Hlava III – Bezpečnost a občanství, Hlava IV – Globální Evropa, Hlava V – Správa a Hlava VI – Vyrovnávací platby.

Příloha č. 8: Návrh OP v České republice 2014 – 2020

OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
<i>Cíl:</i> Zvýšení konkurenceschopné ekonomiky ČR podporou podnikatelského prostředí, prosazování inovací ve výrobě a službách a nakládáním s energiemi a rozvoje ICT. <i>Financováno z:</i> ERDF
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání
<i>Cíl:</i> Významnými investicemi do produkce nových znalostí a kvalifikovaných lidských zdrojů urychlit strukturální posun české ekonomiky směrem ke znalostní ekonomice, tzn. k ekonomice založené na vzdělané pracovní síle, využívání špičkových technologií, podpoře kreativity, produkci kvalitních výsledků výzkumu a jejich transformaci do inovací a do konkurenční výhody českých firem a také transformace české vzdělávací soustavy směrem k zajištění rovných příležitostí ve vzdělávání a podpoře vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci hlavního výchovně vzdělávacího proudu a zajištění předškolní přípravy zejména pro děti se sociálním znevýhodněním. <i>Financováno z:</i> ERDF, ESF
OP Doprava
<i>Cíl:</i> Urychlení rozvoje páteřních komunikací v ČR jako podmínky pro zajištění udržitelné konkurenceschopnosti ČR. <i>Financováno z:</i> ERDF, FS
OP životní prostředí
<i>Cíl:</i> Ochrana, zkvalitnění prostředí pro život obyvatel ČR, podpořit efektivní využívání zdrojů a eliminovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí a s tím související snižování dopadů změn klimatu <i>Financováno z:</i> ERDF, FS
OP Zaměstnanost
<i>Cíl:</i> Zajištění efektivního trhu práce pro zajištění udržitelné a dlouhodobé konkurenceschopnosti ČR a zároveň snižování sociálního vyloučení s důrazem na začleňování znevýhodněných resp. ohrožených skupin obyvatelstva do trhu práce. <i>Financováno z:</i> ESF
Integrovaný regionální OP
<i>Cíl:</i> Posílení regionální konkurenceschopnosti a kvality života obyvatel prostřednictvím propojení intervencí národního i regionálního charakteru s významným dopadem do území. <i>Financováno z:</i> ERDF

OP Praha – pól růstu ČR
<p><i>Cíl:</i> Efektivní realizace investic v Praze, které povedou ke zvýšení konkurenceschopnosti Prahy jako rozvojového pólu republiky a k zajištění kvalitního života obyvatel.</p> <p><i>Financování z:</i> ERDF, ESF</p>
OP Technická pomoc
<p><i>Cíl:</i> Zajištění prostředků na realizaci horizontálních aktivit pro systém koordinace a řízení v programovém období 2014 2020.</p> <p><i>Financování z:</i> ERDF nebo kombinace všech fondů</p>
OP přeshraniční spolupráce
<p><i>Cíl:</i> Podpora integrovaného regionálního rozvoje území tvořeného regiony úrovně NUTS 3 nacházejícími se podél státních hranic.</p> <p><i>Financování z:</i> ERDF</p> <p>Česká republika – Polsko Svobodný stát Sasko – Česká republika Svobodný stát Bavorsko – Česká republika Rakousko – Česká republika Slovensko – Česká republika</p>
Programy nadnárodní spolupráce
<p><i>Cíl:</i> Koordinovaný rozvoj a řešení výzev společných pro nadnárodní oblasti tvořené regiony úrovně NUTS II.</p> <p><i>Financováno z:</i> ERDF</p> <p>CENTRAL EUROPE South East Europe</p>
Program mezinárodní spolupráce
<p><i>Cíl:</i> Vyměňování zkušeností a šíření dobré praxe v oblastech regionálních politik, udržitelného rozvoje měst a v oblastech efektivní implementace evropské územní spolupráce. Mezi další cíle bude i nadále patřit analýza trendů územního rozvoje prostřednictvím studií a sběru dat.</p> <p><i>Financováno z:</i> ERDF</p>

Program rozvoje venkova 2014 – 2020
<p><i>Cíle:</i> Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech, Zvýšení konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti a zlepšení životaschopnosti zemědělských podniků, Podpora organizace potravinového řetězce a řízení rizik v zemědělství, Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví, Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.</p> <p><i>Financováno z:</i> Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova</p>
OP Rybářství 2014 – 2020
<p><i>Cíle:</i> Podpora udržitelného rybolovu a akvakultury účinně využívajících zdroje, včetně souvisejícího zpracování, Podpora rybolovu a akvakultury, včetně souvisejícího zpracování, založených na inovacích, konkurenceschopnosti a znalostech, Podpora provádění Společné rybářské politiky, Zvyšování zaměstnanosti a územní soudržnosti, Podpora provádění Integrované námořní politiky.</p> <p><i>Financováno z:</i> Evropský námořní a rybářský fond</p>

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, vlastní úprava

Návrh OP Polské republika na období 2014 – 2020

Program operacyjny dotyczący innowacyjności, badań naukowych i ich powiązań ze sfera przedsiębiorstw	OP pro inovace, výzkum a jeho vazby na oblasti obchod
<p><i>Cíl:</i> Významně posílit inovační ekonomiku, zaměřit se hlavně zvýšit soukromé investice do výzkumu a vývoje, zejména prostřednictvím podpory podnikům v oblasti inovací a výzkumu a vývoje, stejně jako zlepšení kvality a interdisciplinární výzkum, zvýšit jejich míru komercializace a internacionalizace.</p> <p><i>Financováno z:</i> ERDF</p>	
Program operacyjny dotyczący gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska, przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, transportu i bezpieczeństwa energetycznego	OP pro nízkouhlíkové hospodářství, ochrana životního prostředí a přizpůsobení se změně klimatu, dopravy a energetické bezpečnosti
<p><i>Cíl:</i> Podpořit ekonomiku k účinnému využívání zdrojů i zdrojů ekologičtějších, čímž napomáhat k zachování kulturního dědictví, sociální a územní soudržnosti a učinit ji tak více konkurenceschopnější.</p> <p><i>Financováno z:</i> ERDF, FS</p>	

Program operacyjny dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego oraz dobrego rządzenia	OP pro rozvoj schopností a dovedností, sociální začlenění a řádná správa věcí veřejných
<i>Cíl:</i> Zvýšit úroveň zaměstnanosti a sociální soudržnosti, což zároveň povede i ke zlepšení fungování veřejné správy. <i>Financováno z:</i> ESF	
Program operacyjny dotyczący rozwoju cyfrowego	OP pro rozvoj digitálních technologií
<i>Cíl:</i> Vytvoření podmínek pro široké využití digitálních technologií takovým způsobem, aby stimulovaly ekonomiku. Po dosažení tohoto cíle bude sloužit k zajištění hromadného přístupu k širokopásmovému připojení, zvýšení digitální gramotnosti různých sociálních skupin, zejména těch, kterým hrozí digitální vyloučení. <i>Fianancováno z:</i> ERDF	
Program dotyczący rozwoju obszarów wiejskich	Rozvoj venkova
<i>Cíl:</i> Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zajištění udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a provádění opatření v oblasti klimatu a podporování vyvážený územní rozvoj venkovských oblastí. <i>Financováno z:</i> Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova	
Program dotyczący rozwoju obszarów morskich i rybackich	Program pro rozvoj mořského a rybaření
<i>Cíl:</i> Zlepšit konkurenceschopnost odvětví rybolovu a akvakultury, ochrany životního prostředí a prosazování efektivního využívání zdrojů a podpory při provádění systému EU v oblasti kontroly, inspekce a vynucování. <i>Financováno z:</i> Evropský námořní a rybářský fond	
Program pomocy technicznej	Program technické pomoci
<i>Cíl:</i> Program bude napomáhat při budování kapacity institucí odpovědných za provádění intervencí financovaných ze strukturálních fondů. <i>Financováno z:</i> ERDF	
Program operacyjny dotyczący Polski Wschodniej program ponadregionalny	OP Východní Polsko – meziregionální program
<i>Cíl:</i> Posílit konkurenční pozici Východního Polska. Program bude předmětem pěti provincií s nejnižšími hodnotami HDP na obyvatele v zemi a v EU Warmińsko mazurskie, Podlaskie, Lubelskie, Podkarpackie a Świętokrzyskie. <i>Fianancováno z:</i> ERDF	

Programy dotyczące europejskiej współpracy terytorialnej programy ponadregionalne	Programy Evropské územní spolupráce přeshraniční regionální programy
<p><i>Cíl:</i> Obecnou prioritou územní spolupráce bude vytvářet trvale udržitelný rozvoj hraničních a přeshraničních oblastí.</p> <p><i>Financováno z:</i> ERDF</p> <p>Program Południowy Bałtyk Jeden (dva) programy na hranici polsko niemieckiej program Polska Czechy program Polska Słowacja program Polska Białoruś Ukraina program Polska Rosja program Polska Litwa Program Region Morza Bałtyckiego Program dla Europy Środkowej Program INTERREG V C</p>	
15 Regionalne Programy Operacyjne (RPO)	15 Regionálních operačních programů (ROP)
<p><i>Cíl:</i> Cílem regionálních operačních programů bude zvýšit konkurenceschopnost regionů a zlepšit kvalitu života jejich obyvatel prostřednictvím regionálního potenciálu a koncentrovaným odstraněním překážek rozvoje založených na strategiích rozvoje provincií.</p> <p><i>Fianancováno z:</i> ERDF, ESF</p>	
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego	Regionální operační program Mazovska
<p><i>Cíl:</i> Program pro provincii Mazovska je zaměřen zvýšení konkurenceschopnosti regionu, zlepšení kvality života a odstranění vnitřních rozdílů a bariér bránících rozvoji prostřednictvím regionálního potenciálu.</p> <p><i>Financováno z:</i> ERDF, ESF</p>	

Zdroj: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, vlastní úprava